DELAVSKA ENOTNOST

25. V. 1974 – ŠT. 20 – L. XXXI

PED X. KONGRESOM ZKJ

Po demokratični poti k enotnemu dogovoru

V ponedeljek, 27. maja, se bo v Beogradu začel X. kongres ZKJ. S tem jubilejnim dogodkom v zgodovini ZKJ in celotne samoupravne socialistične skupnosti narodov in narodnosti Jugoslavije se zaključuje prvo obdobje uresničevanja vsebine 21. seje predsedstva ZKJ ter pisma predsednika Tita in IB predsedstva ZKJ o glavnih nalogah jugoslovanskih komunistov v sedanjem času, hkrati pa začenja novo obdobje programske idejnopolitične in akcijske usmerjenosti ZKJ v njenem nenehnem revolucionarnem boju za socializem ter za demokratične odnose med ljudmi. Na X. kongresu ZKJ naj bi izbojevali idejnopolitično bitko za samoupravljanje in za takšen razvoj družbenoekonomskih odnosov, kakršni so opredeljeni v novi ustavi, hkrati pa naj bi kongres pomenil tudi potrditev in utrditev vodilne idejnopolitične vloge ZK v naši družbi.

Ali bosta vsebina in potek X. kongresa potrdila to napoved? Nedvomno jo bosta, saj jebila predkongresna aktivnost tesno povezana z razrednimi in socialnimi željami in zahtevami delavskega razreda. Kot je znano, je zveza komunistov Jugoslavije, oprta na temeljne razredne in socialne interese delavskega razreda, marksistično teorijo in lastne zgodovinske izkušnje, vedno znala pravilno sklepati in odločati, pa tudi začrtati jasno smer akcije za dosledno nadaljevanje socialistične revolucije. Tako dela tudi danes. Razen tega so bile priprave na X. kongres ZKJ organizirane pravočasno in demokratično, tako da je imel sleherni član ZK možnost vsebinsko obogatiti kongresne dokumente.

Da bi poživilo dejavnost komunistov in organizacij ZK v predkongresnem obdobju, je predsedstvo ZKJ že pred letom dni oblikovalo posebna izhodišča za pripravo stališč in sklepov X. kongresa ZKJ. Izhodišča izhajajo iz smernic in stališč 21. seje predsedstva ZKJ, akcijskega programa druge seje konference ZKJ in pisma. Z objavo izhodišč v juniju minulega leta je ZK dobila novo spodbudo za uspešnejše uresničevanje sprejete politične usmerjenosti in priprav na X. kongres ZKJ, saj vsebujejo vsa glavna spoznanja in ocene, do katerih smo prišli v času po IX. kongresu, ko smo izoblikovali idejnopolitične osnove nadaljnjih revolucionarnih preobrazb v naši družbi ter veliko storili za to, da bi se ZK vsestransko okrepila in usposobila za revolucionarno akcijo v vodstvu delavskega razreda. Izhodišča za sestavo kongresnih dokumentov so tako postala podlaga za idejnopolitično akcijo zveze komunistov in drugih organiziranih socialističnih sil pri razreševanju aktualnih problemov družbenoekonomskega, političnega in idejnega življenja v naši družbi, prav tako pa tudi osnova, da bi lahko konkretno opredelili akcije in idejnopolitične naloge zveze komunistov v prihodnjem obdobju našega razvoja, ki jih bo obravnaval in sprejel deseti kongres ZKJ.

V obsežni razpravi o izhodiščih, ki je potekala skoraj leto dni v zvezi komunistov, so komunisti enotno sprejeli in podprli idejnopolitična stališča in ocene, ki jih izhodišča vsebujejo. Poleg pogovora o osnutku nove ustave je razprava o izhodiščih prispevala tudi h globlji, popolnejši osvetlitvi pomena sprememb, ki potekajo v socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosih, v mednacionalnih oziroma medrepubliških odnosih in v našem političnem sistemu.

Nadaljevanje na 4. strani

Dragi tovariš Tito! Naj bo Tvoj rojstni dan samo priložnost, da Ti zaželimo veliko osebne sreče in zadovoljstva! In naj se uresniči vse tisto, čemur posvečaš svoje življenje!

Praznik naše mladosti

RAZGOVOR Z LJUBOM JASNIČEM, PREDSEDNIKOM REPUBLIŠKE KONFERENCE ZVEZE MLADINE SLOVENIJE

Dan mladosti je danes, praznik milijonov mladih ljudi, ki v naši družbi čedalje bolj delijo usodo delavskega razreda in se vključujejo v samoupravne odnose. Njihova štafeta bo drevi izročila tovarišu Titu ob njegovem rojstnem dnevu iskrene čestitke in najboljše želje, naj bi nas čil in zdrav še dolgo vodil v boju za prevlado vsega tistega, kar imenujemo samoupravljanje in socializem.

Mladi ljudje pa na današnji dan tudi pregledujejo uspehe svojega prizadevanja, da bi zvezo mladine prilagodili zahtevam resničnega samoupravljanja.

Pred poldrugim letom smo jugoslovanski komunisti, na tretji konferenci, v sklepe zapisali:

„Boj za napredno usmerjenost mlade generacije na pozicijah revolucije in samoupravnega socializma, njena dejavnost in ustvarjalna vloga v družbi, vse to ima daljnosežen pomen za kontinuiteto revolucije, za razvijanje socialistične prakse. Le tako je moč zagotoviti nenehen razvoj samoupravnih socialističnih družbenih odnosov na dolgi poti osvobajanja dela in človekove osebnosti ter preobrazbe družbe v svobodno skupnost združenih proizvajalcev.“

Kaj smo doslej že storili, da bi sklepi tretje konference postali dejanja?

Kako se je mladina organizirala, ali pa se še bo, kako se zdaj počuti v svoji organizaciji in kakšne možnosti ima v njej, da uveljavlja svoja hotenja?

O vseh teh zadevah, tolikanj pomembnih za našo mlado generacijo, smo se ob letošnjem dnevu mladosti pogovarjali z Ljubom Jasničem.

Pogovor z njim objavljamo na 3. strani.

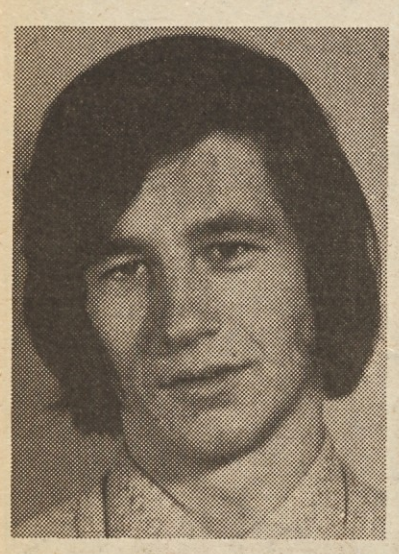

JOŽE ŽLENDER:

Ob družbenem dogovarjanju o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Sloveniji se bo treba seznaniti tudi s socialno-ekonomsko strukturo osnovnošolcev, srednješolcev in visokošolcev, hkrati pa razviti sistem poklicnega usmerjanja mladine.

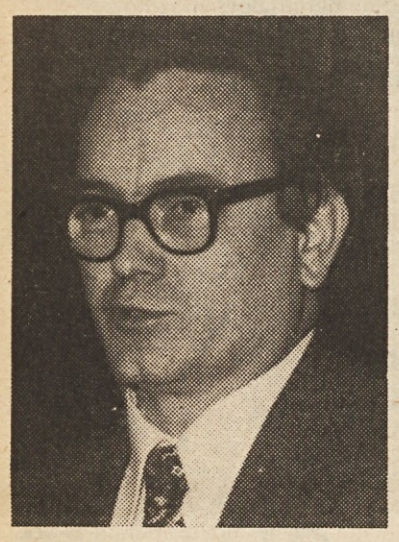

VILJEM PAHOR:

Niti najmanj ne dvomim o tem, da tudi v naši občini ne bi bil podpisan posebni samoupravni sporazum o zbiranju sredstev s posebno prispevno stopnjo za dograditev nove bolnišnice v Šempetru, za katero bodo organizacije združenega dela občine Nova Gorica prispevale dve tretjini sredstev, ki naj bi jih zbrali po tej poti.

JANEZ JENKO:

Vsi zaposleni bodo v železarni prejeli po 500 dinarjev za letni dopust, poleg tega pa še poseben regres za nezaposlene člane družine. Za najožje svojce, mlajše od deset let, bo znašal dodatek 200 dinarjev, za starejše pa 250 dinarjev. Dovolj ali premalo . . .? Odvisno od tega, kam kdo gre!

Zahtevam zadoščeno

Na zadnjem zboru ljubljanskih študentov in mladine, ki sta ga organizirala izvršni odbor skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov in mestna konferenca zveze mladine, so udeleženci podprli družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Sloveniji. Dogovor zasluži po sodbi mladih – najbolj pa prizadetih – najširšo družbeno podporo in akcijo, da ga bodo organizacije združenega dela z vso resnostjo in odgovornostjo uresničevale. Kako je potekala javna razprava o novem družbenem dogovoru o štipendiranju med študenti in mladino, nam je pripovedoval Jože Žlender, predsednik komisije za družbenoekonomski položaj pri skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov.

„Skoraj leto dni je trajala javna razprava o družbenem dogovoru o štipendiranju. Razumljivo, najbolj vsestransko in kritično med študenti. Tako smo že junija lani organizirali v študentskem naselju zbor, na katerem je bilo več kot 1000 študentov. Zahtevali so, da bi se s tem, ko v štipendiranju uveljavljamo družbeno dogovarjanje, načrtneje lotili tudi vseh drugih vprašanj, ki tako ali drugače zadevajo štipendiranje. Veseli smo, da je bilo precej naših zahtev sprejetih že v javni razpravi. S posebnim zadovoljstvom pa smo sprejeli odločitev, da bo že osnutek družbenega dogovora o štipendiranju doživel popolno predelavo.“

„Vaše zahteve so bile v glavnem sprejete, mar ne? “

„Res je. In s tem smo tudi zadovoljni. Najbolj pomembno je, da smo si z novim družbenim dogovorom, ki ga bo treba vsako leto preverjati in dopolnjevati, zagotovili poenotenje načel na področju štipendijske politike v celotni republiki. Povem naj, da določa dogovor dve vrsti štipendij. Prve so iz združenih sredstev, namenjene pa so tistim, za katere združeno delo nima neposrednega kadrovskega interesa, starši pa mladih ne bi mogli v celoti vzdrževati med šolanjem. Drugo vrsto štipendij pa bodo dodeljevali organizacije združenega dela in skladi samoupravnih interesnih skupnosti. Pri teh štipendijah, ki bodo izrazito kadrovske, naj bi odločala merila učnega uspeha in hitrosti šolanja, predvsem pa potrebe združenega dela!

„Iz študentskih vrst so prihajala tudi resna opozorila na nevarnost togega odločanja pri dodeljevanju štipendij. Na kaj ste pri tem mislili? “

„Predvsem smo mislili na odločanje v primerih, ko bi pravico do štipendije iz združenih sredstev izgubili bodisi učenci ali študenti, ki se na razpise organizacij združenega dela ali skladov samoupravnih interesnih skupnosti ne odzovejo ali pa štipendijo pri njih odklonijo. Družbeni dogovor bo brez dvoma pripomogel k razčiščevanju takih primerov. Želeli bi opozoriti na sporne dvojne kriterije pri dodeljevanju štipendij oziroma njihovih višin, o katerih smo še posebej opozorili v javni razpravi, vendar stvari, kot kaže, še niso popolnoma jasne in jih bo treba v dogovoru še dopolniti. Nekaj nejasnosti je po našem mnenju ostalo še pri štipendijah organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti, ki so vezane na poprečne ocene. Odprtih pa je tudi nekaj dilem pri štipendijah, ki so vezane na materialni položaj prosilcev. Med študenti prevladuje prepričanje, da bi se morali obe vrsti štipendij dopolnjevati glede na smer študija, višino, materialni položaj prosilcev itd.“

„S solidarnostnim zbiranjem sredstev je doslej storjen že precejšen napredek v družbenem dogovarjanju o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v republiki. Se s tem strinjajo tudi študenti? “

„Vsekakor. Sodimo, da gre za bistven premik v dogovarjanju na področju štipendiranja. Organizacije združenega dela namreč izločajo 0,5 % od bruto osebnih dohodkov zaposlenih. Tako bi letno zbrali v Sloveniji za štipendije 130 milijonov dinarjev, od tega samo v Ljubljani 35 milijonov dinarjev. Idejo o solidarnostnem zbiranju sredstev smo študenti vseskozi podpirali, ker smo terjali, da bi se ta denar porabil predvsem za štipendiranje tistih, ki prehajajo z osnovnošolskega v srednješolsko šolanje, ne pa toliko za študentsko populacijo. Opozoriti bi želel še na prelivanje sredstev za štipendije med občinami. Vemo namreč, da imajo nekatere občine več, druge pa manj štipendistov, zato bi morali doseči enakomerno prelivanje sredstev.“ -iv

„Znano je, da so se delovni ljudje tolminske, ajdovske in goriške občine že pred leti odločili, da bodo tudi s samoprispevkom pripomogli h gradnji nove bolnišnice, da bi tako pomagali odpraviti za paciente in tudi za zdravstveno osebje nevzdržne razmere. Zavoljo različnih vzrokov so dela zastala in se zdaj nadaljujejo. V kakšni fazi so zdaj in kaj vse je mišljeno z drugo fazo, ki naj bi jo financirali s sredstvi, zbranimi s posebnim samoupravnim sporazumom, ki ga omenjate? “

„O zgodovini, če tako rečem, bi dejal samo to, da so naše tri občine in njihove organizacije združenega dela po posebnih pogodbah, sklenjenih še s prejšnjim skladom za gradnjo bolnišnice, zagotovile toliko sredstev, da bo z njimi možno dokončati prvo fazo, to je ležalne prostore za bolnike. Ta faza bo dokončana čez leto dni. Tako s stališča ekonomične porabe sredstev kot s stališča zaokrožene medicinske in tehnološke funkcionalnosti novega objekta nikakor ne bi bilo smotrno, da bi po dokončanju prve faze dela ustavili. To namreč ne bi pomenilo le nadaljnjega in nepotrebnega povečevanja stroškov, ampak – kar je še veliko važnejše – tudi odlaganje urejenega delovanja celotne zdravstvene oskrbe v bolnici v nedogled. Na kratko povedano, gre nam za to, da bi še pred dokončano prvo fazo storili vse, kar je potrebno, da bi investicijo nadaljevali z drugo fazo, to je z urejanjem funkcionalnih prostorov in z nakupom najbolj potrebne opreme. Šele z obema fazama, mislim na urejene ležalne prostore za paciente in na funkcionalne prostore ter opremo, je možno odpraviti sedanje nevzdržne delovne razmere v bolnišnici, zlasti na nekaterih njenih oddelkih, ki bi jih, če bi le mogli, morali že zdavnaj zapreti. Vse to pa so vzroki, zaradi katerih so tudi vse družbenopolitične organizacije v naši oqčini podprle prizadevanja za podpis omenjenega posebnega družbenega dogovora.“

»Kar moraš, tudi storiš!«

»Sodeč po očitnem interesu občanov, izraženem tudi v javni razpravi o družbenem dogovoru o splošni in skupni porabi, da bi vendarle čimprej dokončali novo bolnišnico, niti najmanj ne dvomim o tem, da ne bi bil tudi v naši občini podpisan samoupravni sporazum o zbiranju sredstev s posebno prispevno stopnjo za drugo fazo gradnje bolnišnice,« je v razgovoru poudaril VILJEM PAHOR, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov v Novi Gorici.

„Kolikšna sredstva so potrebna za dograditev bolnišnice? “

„Po sedanjih izračunih in za primer, da se gradnja po dokončanju prve faze nadaljuje brez prekinitve, bi potrebovali še 113 milijonov dinarjev, zbranih v naslednjih šestih letih in v vseh treh občinah, ki sodelujejo pri gradnji te bolnišnice.“

„Ne glede na nujnost dograditve bolnišnice in za kar so, kot pravite, ljudje zainteresirani, gre v bistvu vendarle za precejšnjo dodatno obremenitev organizacij združenega dela? “

„Kakor se vzame! Če nekaj nujno potrebuješ, v končni posledici tisto tudi plačaš ne glede na ceno. Vprašanje je le, kdo vse plačuje, koliko in pod kakšnimi pogoji. V zvezi s posebnim samoupravnim sporazumom o zbiranju sredstev za dokončanje bolnišnice predvidevamo, da bi organizacije združenega dela v občinah Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin v oqdobju od 1974. do 1980. leta namensko zbirale po 0,80 % sredstev od bruto osebnih dohodkov, izplačanih v tem času. Pobudniki te akcije pa smo se med seboj strinjali, da ni nujno, da bi ta sredstva povsod zbirali na enak način oziroma da v načelu ne smemo dodatno obremenjevati gospodarstva, če obstaja tudi kakšna drugačna pot. Za občino Nova Gorica, denimo, lahko rečem, da naše organizacije združenega dela po posebni pogodbi že zdaj izločajo 1,5 % sredstev od bruto osebnih dohodkov za financiranje splošnih družbenih potreb. Družbenopolitične organizacije naše občine in občinska skupščina so v zvezi s tem sklenile predlagati organizacijam združenega dela, naj bi iz teh sredstev namensko izločili potrebnih 0,80 %, da pa bi veljavnost pogodbe hkrati podaljšali za dve leti. V bistvu torej gre za predlog organizacijam združenega dela, naj se svobodno odločijo za prerazdelitev sredstev, ki jih že izločajo, drugič pa za to, da bodo sredstva za financiranje splošnih družbenih potreb po sedanji stopnji prispevale dve leti dlje, kot je bilo dogovorjeno.

–mG

„V Železarni Jesenice smo se odločili dvojni regres. Prvega bo deležen vsak član naš ga kolektiva, drugega pa le tisti, ki bodo pre veli počitnice v našem počitniškem domu . . . pripoveduje Janez Jenko. „V interesu kolekti je, da letuje čim več delavcev v naših dveh p čitniških domovih, čeprav kapacitete niso tak ne, kot bi želeli . . .“

Dvojni regres

Kam na zaslužen letni oddih? Bo zmogel naš žep letošnje cene? Ali bomo z družino ostali doma in le premišljevali o tem, kako lepo je julija na naši več kot 7000 kilometrov dolgi morski obali?

Glede na izkušnje minulih let in seveda glede na doslej najvišje cene – odločitev ne bo lahka. Brez pretiravanja. Seveda, pravica do dopusta ostaja. Te nam nihče ne more odvzeti . . .

Kaj pa možnosti . . .?

Te so dokaj različne, v številnih primerih pa nič kaj spodbudne. V glavnem so odvisne od tega, kje smo v službi in, razumljivo, koliko tisočakov zaslužimo na mesec. Na to temo smo se pogovarjali v železarni Jesenice z Janezom Jenkom, poklicnim organizatorjem rekreacije v tem kolektivu.

Vsi jeseniški železarji bodo letos prejeli reg za letni oddih. Nekateri več, drugi manj. V tisti, ki bodo letovali v domovih podjetja, manj oni, ki bodo ostali doma ali pa se bo odpravili na počitnice v lastni režiji.

„Ne glede na odločitev bodo prejeli vsi n zaposleni po 500 dinarjev za letni dopust, pol tega pa še poseben regres za nezaposlene o člane družine . . .“, nadaljuje Janez Jenko. „ najožje svojce, mlajše od deset let, bo znaš dodatek 200 dinarjev, za starejše od deset let 250 dinarjev. To pomeni, da bo dobil delave ki ima nezaposleno ženo in denimo, dva majh otroka 1150 dinarjev. Dovolj ali premalo . . Odvisno od tega, kam kdo gre! Če se bo odlo za počitnice v našem domu, potlej to ne tako malo . . .“

Kot rečeno, vsi železarji, ki se bodo odloč da bodo preživeli svoje počitnice v domu po jetja, bodo deležni še dodatnega regresa. Ta gres bodo lahko prejeli člani kolektiva zase za nezaposlene svojce pod pogojem; da so podjetju že najmanj enajst mesecev in da bo ostali v domu nič več in nič manj kot deset d Tega regresa so lahko deležni tudi upokojen jeseniške železarne.

„Želja kolektiva je, da bi v naših dveh poč niških domovih, to je v Crikvenici, kjer ima na voljo 60 ležišč, in v Biogradu na moru, k imamo na voljo 250 postelj, preživelo počitni čimveč članov kolektiva . . .“, pripoved Jenko. „Tako v Biogradu kot v Crikvenici bo domova odprta od začetka junija do srede se tembra. Več verjetno ne, ker ljudje, posebi tisti z otroki, ne hodijo na morje izven gla sezone. Regresirane počitnice v naših domov bodo torej imeli tako naši delavci kot tudi hovi ožji nezaposleni svojci. Člani kolekti bodo prejeli po 400 dinarjev, nezaposleni svoj starejši od deset let, po 200 in mlajši od de let po 150 novih dinarjev. Regresirane c dnevne oskrbe bodo znašale za člane kolekti in njihove otroke od 45 do 20 dinarjev. Seve s tem, da bodo v glavni sezoni nekoliko višje drugih terminih pa za spoznanje nižje.“

Kapacitete počitniških domov jeseniških lezarjev so majhne, za 6000-članski kolek premajhne. Zato bodo imeli prednost tisti kolektiva, ki so v železarni že najmanj pet let še niso oziroma so najmanjkrat letovali v poč niških domovih železarne.

„Tako kot minula leta smo tudi tokrat misl na socialno šibke delavce . . .“, pravi Jan Jenko. „O tem, kdo bo deležen brezplačnih p čitnic, bodo odločali posamezni obrati s p močjo referentov za oddih.

Na Jesenicah so se torej odločili, da bo delili regres za letne počitnice vsem enako, glede na višino mesečnih dohodkov po meznika. Več bodo dobili le tisti, ki imajo družini nezaposlene svojce in tisti, ki se bo odločili za počitnice v Crikvenici ali Biograd na moru.

Od 6000 delavcev železarne se jih je lani o ločilo 540 za letni oddih v počitniškem do podjetja. In vse kaže, da se podatek letos ne bistveno spremenil.

A. ULAG

RAZGOVOR Z LJUBOM JASNIČEM, PREDSEDNIKOM REPUBLIŠKE KONFERENCE ZVEZE MLADINE SLOVENIJE

Praznik naše mladosti

Danes je dan mladosti, praznik vseh mladih, ki v naši socialistični družbi čedalje bolj delijo usodo delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v samoupravnih družbenih odnosih. In danes je tudi rojstni dan našega Tita. Ni naključje, da smo že pred mnogimi leti ti dve praznovanji strnili v eno, saj je Tito pobudnik in simbol vsega tistega, kar imenujemo – samoupravna hotenja naše mladine.

Danes je torej praznik naše socialistične mladosti.

Štafeta s pozdravi tovarišu Titu in z iskrenimi željami milijonov mladih, naj nas čil in zdrav še dolgo vodi po poti napredka, je prišla v Beograd. Medtem pa se mladina zbira na slavnostnih in delovnih sestankih, na katerih pregleduje uspehe svojega dozdajšnjega prizadevanja, da bi kar najbolj učinkovito organizirala in prilagodila dejavnost v svoji zvezi zahtevam razvitega samoupravljanja.

Zaprosili smo tovariša Ljuba Jasniča, predsednika republiške konference Zveze mladine Slovenije, naj ob letošnjem dnevu mladosti pove nekaj misli o teh prizadevanjih.

Pred poldrugim letom je Zveza komunistov Jugoslavije na svoji tretji konferenci razpravljala o aktivni udeležbi mlade generacije v graditvi samoupravne socialistične družbe.

Pred dnevi pa je predsednik Tito v intervjuju z odgovornim uredникom „Komunista", ko ga je vprašal o nalogah zveze komunistov v delu, dejal: „Na tretji konferenci ZKJ smo poudarili, da socialistična naravnost mladine ni vnaprej dana, pač pa se moramo zanjo izdatno zadevati. Ogromna večina naše mladine je socialistično opredeljena. Kjerkoli smo delali in se obnašali socialistično, smo to vzdušje prenašali tudi na mladino. Zavesten in organiziran boj za samoupravne odnose je najpomembnejši dejavnik pri vzgoji mladine."

Zveza komunistov je torej na tretji konferenci odkrito spregovorila o svojem odnosu do mlade generacije in njene organizacije; govorila o slabostih in napakah.

SLABOSTI V VSEJ NAŠI DRUŽBI SO VPLIVALE TUDI NA DEJAVNOST V ZVEZI MLADINE

DE: Tovariš predsednik, bi nam lahko povedali nekaj misli o teh slabostih in napakah in tudi o njih vzrokih, se pravi, katere ovire je bilo treba premagati, da bi utrli pot za večjo veljavo mladine na vseh področjih družbenega dela in ustvarjanja?

LJUBO JASNIČ: Najprej je šlo za vse tiste znane pomanjkljivosti, ki so v tedanjih letih tako zelo pestile vso našo družbo in ki smo jih začeli korenito odstranjevati šele po 21. seji predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije. Mladina je pač sestavni del družbe in kar se v njej dogaja, dobrega ali slabega, vpliva tudi na dejavnost mladih. Smo pa se takrat ubadali tudi z nekaterimi lastnimi problemi v mladinski organizaciji. Vse preveč je bilo forumskega dela, organizacije so delovale od seje do seje svojega vodstva, bile so nekakšen splošni predsrtavnik mladine in v njih ni bilo moč čutiti resničnega in organiziranega interesa mladih ljudi, še zlasti pa ne delavske mladine. Mnogi aktivi so zaspali, nekdanji mladinski aktivisti so odšli iz naše organizacije, novih pa nismo pridobili. Dogajalo se je celo, da mlad človek, ki je bil zelo prizadeven v svojem okolju, nikakor ni mogel uveljaviti svojih hotenj. Razpaslo se je nekakšno podcenjevanje vsega, kar je mladinsko. Marsikje so nas potiskali ob rob družbenega dogajanja, zveza komunistov je premalo delala z mladino, zato pa so bili bolj aktivni ljudje, ki so skregani s samoupravljanjem; naša organizacija pa ni našla dovolj moči, da bi se krepko postavila na lastne noge.

Že na osmem kongresu Zveze mladine Jugoslavije leta 1968 je prevladalo prepričanje, da je treba opustiti stare in okostenele organizacijske oblike, zagotoviti resnično demokratičnost v razpravljanju in odločanju, idejnost v delu, ki naj temelji na programu ZKJ, in tudi možnosti, da bi se mladina združevala po svojih interesih. Izkazalo pa se je, da stvari ni moč hitro spremeniti in da tudi sami še nismo dozoreli za tako korenite spremembe.

Že priprave na tretjo konferenco ZKJ, še zlasti pa njeno delo in sklepi, so naleteli na ugoden sprejem pri članstvu v zvezi mladine. Marsikaj je tedaj postalo bolj jasno in otipljivo, prej nepremagljivi problemi so v luči odkrite partijske kritike postali navadne ovire, ki jih je moč s skupno akcijo vseh družbenih sil dokaj hitro odstraniti.

Z novo ustavo, s pismom predsednika Tita in z družbeno aktivnostjo, ki je temu sledila, je samoupravljanje končno postalo prevladujoč družbeni dejavnik. Ta prelomnica v naši skupnosti, ki je nastala kot rezultat dejavnosti vseh političnih organizacij, predvsem pa zveze komunistov, obenem zahteva, da vsaka organizacija, ker pač ne more zaostajati za družbenimi dogajanji, prilagodi svojo vsebino in način dela sistemu samoupravljanja in njegovim zakonitostim. To še zlasti velja za zvezo mladine. Saj smo organizacija ljudi, ki se pretežno šele usposabljajo za vključevanje v samoupravne družbene odnose.

DE: Že pred tretjo konferenco, zlasti pa po njej, govorimo o reorganizaciji zveze mladine in zveze študentov. Med javno razpravo so se mladi v Sloveniji, ki so prvi predlagali koncept in ime nove organizacije, zavestno odločili za korenite spremembe. Za kakšne spremembe gre?

LJUBO JASNIČ: Sklenili smo, da moramo z organizacijo priti povsod tja, kjer mladina živi in dela. Želimo, da sleherni mlad človek spoznava razredno in humanistično, se pravi socialistično bistvo samoupravljanja in se vanj zavestno vključuje. Tega pa ne bomo dosegli, če se zveza mladine ne bo tako močno družbeno uveljavila, da bo postala enakovreden člen družbene verige in če je vsi drugi dejavniki ne bodo tako vrednotili.

Po konferenci smo se zavzeto lotili naše reorganizacije, ki naj bi omogočila, da bi mladi ljudje neposredno vplivali na dejavnost svoje zveze in v njej odločali. Pobudniki vseh teh procesov so in morajo biti mladi komunisti. Hkrati pa smo zagotovili tesno sodelovanje s sindikati in s socialistično zvezo.

Konference mladih delavcev, mladine v izobraževanju, v krajevnih skupnostih in kmečke mladine, ki smo jih že ali pa jih bomo v kratkem ustanovili, so naši člani sprejeli z odprtimi rokami. Prav tako je sprejeta pobuda, da bi ustanovili koordinacijski organ, ki bi povezoval aktive mladih v specializiranih organizacijah. Tako oblikujemo svojo dejavnost v občinah in v republiki. Smo se pa tudi že dogovorili o združitvi zveze mladine in zveze študentov v enotno organizacijo, ki se bo imenovala zveza socialistične mladine.

Še največ uspehov smo doslej dosegli pri novi organiziranosti mladih v TOZD in drugih organizacijah združenega dela. Prevladalo je prepričanje, da so mladi delavci le del delavskega razreda, torej morajo aktivno delovati v sindikatu in obenem v svojem aktivu. V vsaki osnovni organizaciji sindikata smo že ustanovili mladinski aktiv. Konference mladih delavcev v občinah so marsikje postale osnova mladinskega delovanja. Sicer pa bi lahko rekel, da te konference že učinkovito urejajo številne zadeve, ki jih poprej enotno vodstvo v občini ni moglo ali znalo urediti.

Zveza socialistične mladine bo seveda terjala od svojih članov, da so socialistično opredeljeni; v tej organizaciji bo mlad človek res lahko postal socialistično opredeljen, saj dela je obilo za vseh 379.000 mladih Slovencev. Spet bomo zaživeli kot organizacija članov, ki s tem, ko sprejemajo njen statut in program, hkrati sprejemajo tudi dolžnosti.

Ko govorimo o naši mladini, se po navadi spominjamo predvojnih skojevcev in njihovega boja, junaštva mladih ljudi, ki so množično sodelovali v narodnoosvobodilnem boju, požrtvovalnega dela brigadirjev v mladinskih delovnih brigadah. Nekdanje generacije mladih so gradile temelje naše družbe. Borci iz osvobodilnih enot, aktivisti in pionirji – kurirji so postali udarniki iz Vranduka in Maglaja, Lašve in Nemile, Leskovih vod in Tromedje.

DELOVNE AKCIJE SO ŠOLE ŽIVLJENJA

DE: Kako sedanja organizacija mladih ohranja in razvija te tradicije iz NOB in delovnih brigad, kaj vse je že storila, ali namerava še storiti, da bi mladost ponovno postala sinonim za požrtvovalno delo mladine, ki se na delovnih akcijah spoznava in brati med seboj, se nauči vrednotiti fizično delo in med drugim tudi žuljave roke?

LJUBO JASNIČ: Več kot deset let ni bilo na Slovenskem nobene mladinske delovne akcije. Prostovoljno delo je bilo skoraj pozabljeno; prav tako pa tudi stare izkušnje, izredno dobro povedane v nekdanjem geslu: „Mi gradimo progo, proga gradi nas". Mlad brigadir namreč ne gre v brigado samo zavoljo delovnih učinkov, se pravi, da skupnosti nekaj da, ampak tudi zato, da v brigadah nekaj pridobi. Delovne akcije so šole življenja, zato smo jih obnovili in jih bomo v bodoče še organizirali kot trajno obliko našega delovanja.

Na Kozjanskem je leta 1972 delala samo ljubljanska mladina. Leta 1973 je tam že bila tudi republiška akcija. V tako imenovanih kadrovskih brigadah se je spoznalo z žulji in z vsem tistim, kar skupno delo človeku daje, kakih 400 mladih ljudi; letos jih bo že 1000, prijavilo pa se jih je še 4000, ki smo jih morali odkloniti. Dogovarjamo se, da bi že prihodnje leto odprli nova delovišča. Toda prej ali slej bo treba to delo sistemsko urediti in rešiti problem njegovega finansiranja. Pravimo sicer, da delovni učinek ni najpomembnejši, pa vseeno naj povem, da bo letos, kot so izračunali strokovnjaki, vrednost del na Kozjanskem dosegla 20 milijonov dinarjev, vseh stroškov pa bo komaj štiri milijone. In povem naj še, da je življenje v teh brigadah prav takšno kot nekoč in da je vse tisto, zavoljo česar stari brigadirji nikoli ne boste pozabili svojih akcij, navzoče tudi v sedanjih brigadah.

Tudi negovanje revolucionarnih tradicij iz NOB je trajna naloga zveze mladine. Poprej je dolgo veljalo mišljenje, da naj se s tem ukvarjajo zgolj nekdanji partizani, po sprejetju koncepta splošnega ljudskega odpora pa smo začeli tesneje sodelovati z zvezo borcev, zvezo rezervnih vojaških starešin in tudi z drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo z ljudsko obrambo; rezultat tega sodelovanja so naše brigade, teritorialne enote in mladinske pohodne enote, ki so med mladimi neverjetno čislane.

DE: Že doslej ste se torej dosledno organizirali po delegatskih načelih, ustanavljate konference mladih delavcev, mladih v izobraževanju, kmetijstvu in v krajevnih skupnostih, mladina se organizira v specializiranih organizacijah, ljudski obrambi in v družbeni samozaščiti. Nekdanje zamisli so postale dejstvo. Zakaj ste torej že tolikokrat prestavili svoj republiški in zvezni kongres?

LJUBO JASNIČ: Od teh kongresov veliko pričakujemo. Ne bosta razrešila vseh dilem, ki danes še obstajajo, skušamo pa le zagotoviti, da bosta dala dokončen odgovor na vsa bistvena vprašanja glede naše reorganizacije. Še dolgo po tretji partijski konferenci pa med vodstvi jugoslovanske mladine ni bilo povsem jasno, kaj hočemo. Tudi vodstvo ZMJ ni odigralo tiste vloge, ki bi jo moralo. Bilo je veliko nepotrebnih razprav, prihajalo je do nesoglasij glede sklepov in stališč tretje konference. Zveza mladine Slovenije je takrat predlagala svoj koncept, ki je bil po dolgotrajnih razpravah sprejet. O njem sem že govoril. Gre za čimbolj samostojne organizacije v republikah, programska načela Zveze socialistične mladine Jugoslavije pa so enotna. No, in tako bo oktobra letos zasedal v Murski Soboti republiški kongres, zvezni pa bo kak mesec kasneje.

DE: Mladi si seveda želijo tudi razvedrila in zabave, kvalitetnih kulturnih in zabavnih prireditev pa je premalo, ali pa so slabo pripravljene, in na njih se dogajajo reči, ki niso v skladu z našimi moralnimi načeli. Kaj ste v mladinski organizaciji storili, da bi kulturno in zabavno življenje mladine doživelo novo kakovostno rast?

LJUBO JASNIČ: Večina mladih je za zdravo in kulturno razvedrilo in zabavo. V zadnjem času pa so se neverjetno razširili tako imenovani diskoklubi v zasebni lasti in marsikdo že kuje dobiček iz želje mladine po zabavnem življenju. Pet let bo že minilo, ko smo se v zvezi mladine dogovorili, kaj vse bomo storili za organizirano dejavnost in preživljanje prostega časa mladih. Pa so mnogi klubi, ki smo jih takrat ustanovili, v zadnjem času razpadli. Ne zaradi tega, ker med mladino ne bi bilo zanimanja zadnje; bolj zato, ker niso imeli denarjza normalno dejavnost. Kaže, da bodo dokončno vendarle morale vse družbene organizacije, združene v socialistični zvezi, skupno najti možnosti in poiskati oblike dela, ki bodo resnično angažirale mlade in jim omogočile zdravo in kulturno razvedrilo.

Pesnik mladih brigadirjev je na progi, medtem ko je vozil samokolnico, zapisal: „Zdaj sem zapeljal že drugi kubik; prvega partiji, drugega planu, sedaj pa zapeljem še enega zate. Vem, dekle, ti spiš, in takrat bo že hladno, ko se vrne naša brigada, ne bo cvetja in ne rož in listje bo padalo – pozna jesen. Mi pa s proge prinesemo novo pomlad, vročo in cvetočo, pomlad iz predorov in usekov, našo pomlad!"

In smo prinašali to pomlad v tovarne in na gradbišča, v ustanove in šole; in zgodilo se je tudi, da nas včasih niso hoteli razumeti ali pa nismo znali dovolj odločno zagovarjati svojih stališč. In marsikdo je utonil v malomeščanski navlaki in v potrošniški družbi. Zdaj se zadeve spreminjajo, sicer počasi, vendar se spreminjajo in ob vsaki novi samoupravni pridobitvi odpiramo vrata novim možnostim – tudi za uveljavljanje mladine.

URESNIČITEV USTAVE – TO JE OSNOVNO

DE: Katere so najpomembnejše prihodnje akcije slovenske mladine?

LJUBO JASNIČ: Naj jih strnem v en stavek: boj za uveljavljanje ustavnih načel kot tudi nalog in sklepov, ki smo si jih zadali na partijskih kongresih in ki si jih bomo zadali na našem mladinskem kongresu. To je osnovno. Zdaj že lahko rečem, da bomo ta boj zmagovito izbojevali, ker smo se ali pa se še bomo dobro organizirali.

In še nekaj naj povem. O tisti pomladi, o kateri je govoril pesnik – brigadir. Ob letošnjem dnevu mladosti želim vsem mladim na Slovenskem, da bi prav takšna pomlad domovala v njihovih aktivih.

JANEZ VOLJČ

Mnenja delavcev industrije in rudarstva o družbenih pojavih 1974

● Samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov

V mesecu decembru minulega leta je raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS izvedel že peto zaporedno anketno raziskavo med delavci industrije in rudarstva Slovenije o aktualnih družbenih in gospodarskih vprašanjih. V dosedanjih prispevkih smo tako sledili mnenjem delavcev o ustavnih spremembah in uresničevanju ustavnih dopolnil, ki govore o TOZD, o socialni diferenciaciji in o integracijskih procesih. V današnjem prispevku pa si oglejmo nekatere ugotovitve iz tistega dela raziskave, ki proučuje mnenja delavcev o samoupravnih sporazumevanjih o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. S tem v našem listu tudi zaključujemo serijo povzetkov iz te raziskave med delavci industrije in rudarstva Slovenije.

Zveza sindikatov Slovenije že od leta 1967 spremlja mnenja in ocene delavcev industrije in rudarstva o usmerjanju dohodka in osebnih dohodkov. Od leta 1971 dalje pa vprašanja tega področja zadevajo tudi samoupravne sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Podatki iz ankete 1973 so še zlasti dragoceni, ker je bilo minulo leto prelomnica v dopolnjevanju sistema samoupravnega sporazumevanja. Prelomnica v tem smislu, da je potrebno samoupravne sporazume uskladiti z ustavnimi določili, kar predvsem pomeni:

– zagotoviti, da bo v politiki (opredeljevanju vsebine) dopolnjevanja samoupravnih sporazumov izražen interes delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela;

– z razporejanjem dohodka in delitvijo sredstev za osebne dohodke po merilih samoupravnega sporazuma vplivati tako, da bo delavec pridobival osebni dohodek na podlagi vloženega živega in minulega dela.

Anketiranim delavcem smo v letu 1973 zastavili naslednja vprašanja:

1. Za koliko in komu so se v letu 1973 najbolj povečali osebni dohodki?

2. Kakšen je v vašem podjetju približen razpon med nekvalificiranim delavcem in direktorjem?

3. Ali bi moral biti s samoupravnim sporazumom vaš osebni dohodek bolj natančno določen in od česa bi moral biti odvisen?

4. Osebni dohodki so po sporazumu odvisni predvsem od uspeha podjetja ali temeljne organizacije združenega dela kot celote; kaj mislite o tem?

5. Kako je z uresničevanjem določbe samoupravnega sporazuma o dodatku za nadurno delo?

6. Ali ste bili na sestanku, kjer se je razpravljalo o samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov?

7. Ali ste na takem sestanku posredovali kakšen predlog?

8. Kdo je organiziral in vodil sestanke, na katerih so razpravljali o samoupravnem sporazumu o delitvu dohodka in osebnih dohodkov?

Iz odgovorov na navedena vprašanja povzemamo naslednje štiri ugotovitve:

1.

Delavci samoupravne sporazume iz leta v leto bolje poznajo. Tako je na primer v letu 1971 odgovorilo 42 % anketiranih delavcev pravilno na vprašanje, koliko znaša dohodek za nočno delo, v letu 1973 se je ta odstotek pravilnih odgovorov povzpel na 59 %. Za višino dodatka za nočno delo pa je bilo v letu 1971 32 % pravilnih odgovorov, po anketi 1973. leta pa 42 %.

Razen tega ostali odgovori na to vprašanje kažejo, da smo s samoupravnimi sporazumi uspeli, da se nadurno in nočno delo posebej vrednoti in da se višine teh dodatkov vse bolj približujejo višini, ki jo določajo samoupravni sporazumi.

Medtem ko delavci dobro poznajo tista določila v samoupravnih sporazumih, ki so bolj tesno ali konkretno povezana z osebnim dohodkom posameznika, tega ne moremo posplošiti na celotno vsebino samoupravnega sporazuma. Zakaj?

2.

Sestankov namenjenih razpravi o **samoupravnem sporazumu je bilo veliko**, saj 78 % delavcev trdi, da so taki sestanki bili, **toda udeležba ni bila dovolj številna** (48 % anketiranih delavcev); predvsem ne moremo biti zadovoljni z udeležbo nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, žensk, mladine ter delavcev iz drugih republik.

3.

V razpravah je sodelovalo premalo delavcev, čeprav so bili prisotni. Poleg tega, da so predlogi maloštevilni (19,1 % anketiranih delavcev je dalo predlog), jih več kot polovica ni upoštevanih (7,6 % upoštevanih, 11,5 % neupoštevanih od skupno 19,1 %). Ker poznamo vsebino samoupravnih sporazumov, saj dnevno pojasnjujemo določila in namen sporazumov, bi moralo biti več predlogov. To dokazujejo tudi podatki, da je več predlogov in tudi več upoštevanih v tistih delovnih organizacijah, kjer samoupravni organi dobro delajo kot tam, kjer delavci delo samoupravnih organov ocenjujejo kot slabo.

V razpravah sodelujejo večinoma vodilni delavci (31 % direktorjev, 12,9 % vseh uslužbencev in 19,1 % vseh delavcev v proizvodnji) in tudi njihovi predlogi so med najbolj upoštevanimi (15 % direktorjev, 5,4 % uslužbencev, 7,2 % delavcev iz proizvodnje). To predvsem kaže, da vsebine samoupravnih sporazumov najširšemu krogu delavcev nismo primerno posredovali in obrazložili, bržčas pa tudi to, da je v samoupravnih organih premalo delavcev iz proizvodnje.

4.

Samoupravni sporazumi bi morali bolj neposredno določati odvisnost osebnega dohodka delavca od ožje delovne enote. 29,6 % delavcev terja, da bi moral biti njihov osebni dohodek povsem natančno določen s samoupravnim sporazumom, 45 % delavcev pa sodi „nekoliko natančneje kot doslej". Če te odgovore povežemo z odgovorom, da 67,8 % delavcev zahteva večjo odvisnost osebnega dohodka od uspeha ožje delovne enote, in sicer veliko bolj delavci iz proizvodnje (71,3 %) kot uslužbenci (59,3 %), je očitno, da interna delitev sredstev za osebne dohodke ne zagotavlja delitve po delu, upoštevaje pri tem živo in minulo delo in zato delavci iščejo in vidijo možnosti ustreznih rešitev v samoupravnem sporazumu.

S tem pa je nakazana smer dopolnjevanja samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov po delu.

Upoštevaje značilnosti pridobivanja in razporejanja dohodka in ustavno načelo nagrajevanja po živem in minulem delu, samoupravnega sporazuma ni mogoče graditi iz podjetja navzdol, temveč od temeljne organizacije združenega dela navzgor. Na tej ravni – TOZD – bodo tudi delavci znali povedati osnovna izhodišča samoupravnega sporazuma, ki jih morajo upoštevati njihovi delegati ter strokovni delavci pri oblikovanju posameznih določb samoupravnega sporazuma.

Menimo, da tudi ugotovitve iz te ankete dokazujejo upravičenost nadaljnjega dopolnjevanja samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov. Ob koncu želimo le poudariti, da je učinkovitost dopolnjevanja samoupravnih sporazumov v smislu ustavnih določil v mnogočem odvisna od aktivnosti vseh družbenih dejavnikov (v temeljni organizaciji združenega dela in na drugih ravneh) ter še zlasti od primerne organiziranosti in politične akcije sindikatov.

MAJDA KOGOJ-BUDA

PRED X. KONGRESOM ZKJ

Po demokratični poti k enotnemu dogovoru

Nadaljevanje s 1. strani

Tudi kongresi zveze komunistov v republikah in konferenci zvez komunistov v avtonomnih pokrajinah v marcu in aprilu letos so pomenili potrditev dosedanjih rezultatov pri krepitvi zveze komunistov in pri razvijanju socialističnega samoupravljanja. Vsi referati, razprave in dokumenti, sprejeti na teh kongresih in konferencah, so izrazili skladnost in enotnost pogledov jugoslovanskih komunistov glede temeljnih smeri in vseh bistvenih vprašanj nadaljnjega razvoja Zveze komunistov Jugoslavije in naše socialistične samoupravne družbe. Republiški kongresi in pokrajinski konferenci pomenijo zato prav tako velik prispevek v pripravah na X. kongres ZKJ.

Pred kratkim smo razen tega sprejeli novo ustavo SFRJ, s čimer je bilo zaključeno pomembno obdobje v našem družbenem razvoju. S tem smo dosegli uspeh daljnosežnega pomena, ki bo trajno učinkoval kot ena izmed najpomembnejših pridobitev delavskega razreda in Zveze komunistov Jugoslavije.

Komunisti v razpravi o nalogah po X. kongresu ZKJ zlasti poudarjajo, da morajo načela, rešitve in socialistične humanistične perspektive nove ustave postati močno orožje delavskega razreda, komunistov in vseh naprednih ljudi v boju, da bi omejevali in odpravljali ostanke razrednih odnosov ter dosegali nove uspehe pri graditvi naše samoupravne socialistične družbe. Tudi sprejem nove ustave je torej treba prišteti med vsebinske priprave na X. kongres ZKJ, kar daje predkongresni aktivnosti še posebno veljavo in učinek.

In o čem bi se morali na X. kongresu ZKJ še posebej dogovoriti?

Po predlogih komunistov in organizacij bi morali na kongresu ZKJ resno opozoriti na dejstvo, da je Jugoslavija enoten družbenopolitični, s tem pa tudi gospodarski in tržni pr stor, ki naj temelji na načelih delitve po delu na načelih družbeno usmerjenega blagovno-t nega gospodarstva, v katerega je zaradi njego socialistične narave in bistva potrebno – na p dročju delitve – vgrajevati načela solidarnos vendar tako, da bo v polni meri zagotovlje pravica narodov oziroma delovnih ljudi v rep blikah, da razpolagajo z rezultati svojega de Takšno pojmovanje socialistične solidarnosti, ne maliči načela delitve po delu, je nujen pog za dejansko enakopravnost narodov v Jug slaviji, ki je brez ekonomske podlage neuresn ljiva in navidezna.

Na X. kongresu ZKJ naj bi posebej poudar tudi to, da je enotnost idejnopolitičnega gibar možno doseči le z upoštevanjem predlogov pobud celotnega članstva ZK. Birokratsko eta stične in nacionalistične sile so doživele por in so izrinjene iz središča našega družbenega d gajanja. Slepili pa bi se, če bi menili, da si te s v naslednjem obdobju, ko bo šlo za uresničev nje dogovorov, ne bodo prizadevale obnavlj svoje moči zlasti takrat, ko se bomo znašli pr različnimi protislovji in problemi. Najuspešne boj proti težnjam, da bi preusmerili tok družb nega razvoja mimo samoupravljanja, pa je oceni komunistov lahko le učinkovito in pra časno urejanje odprtih oziroma na novo poro jočih se problemov na vseh ravneh samoupr nega dogovarjanja in odločanja.

Dokumenti o nalogah ZKJ po X. kongre ZKJ bodo torej vsebinski povzetek izredno p zadetih in širokih razprav v vsej naši javnosti ne le razprav delegatov na kongresu. Čep bodo izrazili samo osnovne pogoje in izhodiš za dejavnost komunistov, ne bo zaradi tega n hov pomen nič manjši, saj posplošitev in sinte nalog komunistov na zvezni ravni ob upor načela demokratičnega centralizma samo ostrujeta odgovornost komunistov na vseh r neh in v okoljih, kjer delujejo, za konkretizac in uveljavljanje enotne politike ZKJ. V.

– TISKOVNA KONFERENCA

Elektrogospodarstvo »po novem«

Do 3. julija bodo, s podpisi ustreznih samoupravnih sporazumov – zaključene priprave na ustanovitev republiške in območnih samoupravnih interesnih skupnosti gospodarstva. Tako so pred dnevi na tiskovni konferenci novinarjem slovenskega tiska in RTV povedali predstavniki odbora za urejanje vprašanj posebnega družbenega pomena v elektrogospodarstvu.

Temeljna ideja, da morajo vsa pomembna vprašanja v dejavnostih posebnega družbenega pomena urejati skupno delovni ljudje, zaposleni v teh dejavnostih, in občani – uporabniki storitev teh dejavnosti, izhajajo že iz ustavnih dopolnil, po katerih je ustvarjanje dohodka in razpolaganje z njim neodtujljiva pravica TOZ To pomeni, da imajo tisti, ki dajejo sredstva razvoj dejavnosti posebnega družbenega p mena, med katere sodi tudi elektrogospod stvo, prav tako pravico odločati o gospod jenju s temi sredstvi in tako skupaj z delavci elektrogospodarstvu zadovoljevati poglavit skupni interes, to je, zagotavljati potrebno, z nesljivo in kakovostno oskrbo z električno en gijo.

Ustanovitev republiške in območnih sam upravnih interesnih skupnosti na področju ele trogospodarstva torej pomeni uveljavitev pra kar navedenih ustavnih določil, s tem pa tu praktično uvajanje soodločanja kot nove kva tete v družbenih odnosih tudi na področ elektrogospodarstva. Dvodomno sestavlje skupščine teh interesnih skupnosti bodo to postale mesto in forum, kjer bodo delegati vs dejavnosti s področja elektrogospodarstva organizacij, ki pridobivajo primarno energijo potrebe elektrogospodarstva z ene, ter delega porabnikov električne energije z druge stra sprejemali dogovore o urejanju vseh tistih vpr šanj, od katerih je odvisno, ali bomo imeli vsakem trenutku zadostno in zanesljivo pr skrbo z električno energijo. Kakor smo lahk slišali na tiskovni konferenci, so med tem zadevami še zlasti pomembne vse tiste, ki zad vajo planiranje v elektrogospodarstvu in njego dolgoročni, vsaj za desetletje vnaprej predvide razvoj ter opredelitve o investicijah in financ ranju naložb v elektrogospodarstvo.

-mG

OBVESTILO

Cenjene stranke, ki so oddale slike v okvirjanje v trgovino ODER 1971, 1972 in 1973. leta, obveščamo, da le-te v roku 14 dni nemudoma dvignejo v prodajalni „5" (bivši ODER) v Ljubljani, v Tavčarjevi ulici 5. Po preteku omenjenega roka bomo slike razprodali.

Prodajalna „5"
ČZP DELAVSKA ENOTNOST

Uvodno vprašanje v Konjicah: „Kje ste, tovariši, v integracijskih gibanjih? "

Postanek ob tekočem traku v LIP. Pogovor direktorja in predsednika delavca ni „iztiril". – Foto: A. Agnič

INŽ. JANEZ BARBORIČ S SODELAVCI V KONUSU, LIP . . .

Konjičani se zanesejo najraje kar sami nase

Kakor preobračamo načrtovanja in razmišljanja o združevalnih namenih v slovenski usnjarski industriji, se naposled vse ustavi pri ugotovitvi, da so usnjarji le vmesni člen »med kožo in čevljem«. Torej . . .

Značilno je, da se v razmišljanja o združevanjih še vedno kot rdeča nit vpleta „teoretiziranje o nosilcih". Kakor da se ne bi bilo moč enakopravno usesti za isto mizo, temveč mora biti nekdo glavni, nekakšen katalizator, okoli katerega se lahko zberejo manjši in šibkejši, če jim kalup „nosilca" ustreza, kajpada . .,. Kakor vse kaže, so takšne in tako razumljene nosilniške ambicije pri združevanju „kožarjev" prej ovira kot spodbuda.

Stjepan Šaubert je ob rob razmišljanjem na to temo dejal nekako takole: „Prav zanimivo je, kako kandidati za različne nosilne vloge še vedno niso spoznali, kako pravzaprav zapravljajo čas in vlagajo trud v nekaj, za kar je že vnaprej jasno, da ne bo moglo najti trdnih tal pod nogami. Morda bi celo lahko rekli, da gre za nerazumevanje novih samoupravnih odnosov v sedanjih ali načrtovanih OZD in SOZD. Kaj sploh je nosilec združevanja? Morda bi s polno pravico tako ime dali le gospodarski zbornici . . . čeprav, res pravi nosilec so naposled lahko le vsi delovni kolektivi, ki so se združili okoli skupnega dogovora in skupnega programa."

Povrnimo se malce nazaj h Konusovim TOZD. Čeprav smo ves čas govorili o „kožarski problematiki", moramo le poudariti, da v Konusu vidijo pravi smisel vključevanja posameznih svojih TOZD v nove krogotoke na področju usnjarstva, kemične in tekstilne proizvodnje, ne pa morda kar vsega Konusa v to ali ono novo SOZD. Prav zato jim je seveda veliko do tega, da bodo njihove TOZD res trdne gospodarske in samoupravne celice.

VSE SAMI

Dokaj zanimivega bi se dalo povedati tudi o konjiškem lesno-industrijskem podjetju, ki mu nič kaj po pravici ne rečemo „konjiški", saj so njegove tovarne prav tako v slovenjebistriški občini kot v konjiški in so – za primerjavo – proizvodni obrati v Oplotnici ali Poljčanah modernejši in tehnološko bolj dognani kot tisti v Konjicah.

Sicer pa ne gre toliko za ime – čeprav brez njega ne moreš biti – še toliko bolj, ker delavce v posameznih med seboj kar precej oddaljenih TOZD ne zanima ime, temveč to, kako vsak zase in vsi skupaj gospodarijo.

Na obiskih v proizvodnih obratih LIP v Slovenskih Konjicah, Oplotnici, Slovenski Bistrici in Poljčanah smo se lahko prepričali, da gre res za moderne gospodarske enote, kjer imajo „pravico do življenja" lahko le serijski proizvodi na tekočem traku. Obrazi gostiteljev so se ves čas svetili od zadovoljstva in ponosa – roko na srce: lahko smo jih razumeli! – vendar smo pravi pomen tega ponosa lahko doumeli šele kasneje, ko smo slišali naslednjo izjavo:

„Videli ste, kako in na kakšnih strojih in v kakšnih prostorih pri nas delamo. Radi pa bi poudarili, da smo si vse to ustvarili sami, brez kreditov in stricev!"

Pravzaprav je malo gospodarskih organizacij pri nas, ki bi lahko dalo tako ali podobno izjavo. Pustimo zdaj ob strani sodbo, ali je bila taka pot tudi najlažja (namreč pot „brez kreditov in stricev"), dejstvo pa je, da bi težko našli pravo plačilno vrednost za občutek, da delo ne velja samo toliko, kot kaže šop bankovcev v kuverti. V taki primerjavi ima stavek „LIP je naš, delavci" povsem določen in nikakor ne vsakdanji, avtomatično vsakdanji pomen.

Maloprej smo mimogrede omenili mesečne osebne dohodke. Po svoje je zanimivo, da so poprečni osebni dohodki v konjiški občini pod republiškim poprečjem, čeprav bi lahko pričakovali – vsaj v primerjavi z gospodarsko „dinamiko" – drugačna razmerja.

PRIVLAČNA SILA

Slišali smo vprašanje: „Ali so sorazmerno nizki osebni dohodki odraz krajevnih navad? "

Resnica se po vsem videzu skriva prav v hitrem gospodarskem razvoju in v intenzivnih modernizacijah v polpreteklem obdobju. Delavci sami najbolje vedo, koliko so prispevali za proizvodne in tehnološke novosti, vendar so prav tako tudi morali vedeti, da večno to ne bo trajalo. Še do nedavna so bili Konjičani povsem na repu pri osebnih dohodkih v celjski regiji, zdaj so se pa že prebili v zgornjo polovico. „Prej smo si zategovali pasove, da smo si ustvarili modernejše pogoje proizvodnje, zdaj pa je glavni val že mimo," smo slišali, „in pričakujemo vračilo za vložene napore. Tudi pri osebnih dohodkih."

Nekaj povsem določnega smo imeli za bregom, ko smo omenili osebne dohodke. Zanimivo si je namreč pogledati, koliko prebivalstvo konjiške občine – še posebej velja to za mladi rod – živi s svojo industrijo. Ali na primer letošnji osmošolci iz osemletk mislijo na zaposlitev v Konusu, Lipu, v Zrečah . .,. ali pa lete njihovi načrti v Celje, Maribor in še dlje . .,. Videti je, da „privlačna sila" zaenkrat ni preveč močna, tako da so v delovnih organizacijah že v skrbeh, še posebej zato, ker je pričelo delavcev na konjiškem koncu že primanjkovati. Dobro je, da so se v Konjicah resno zamislili nad tem „problemom" in pravočasno spoznavajo, kako so tehnološke novosti in modernost proizvodnje šele začetek „tistega pravega", namreč osnova za boljše delovne in življenjske razmere. In pri tem je res, da se vsa razmišljanja začno pri osebnih dohodkih. Zatem pride na vrsto še ostalo . . .

IGO TRATNIK

TOZD NA NOGAH

Zanimivo je bilo na primer poslušati, kako so zaži-eli novi samoupravni odnosi v Konusu, ki ima blizu -000 zaposlenih in je lani ustvaril skoraj pol nove milijarde celotnega dohodka ter izvozil za 3,5 milijona olarjev usnjarskih in drugih proizvodov. Slišali smo apovedi, da se bo letos dohodek pri istem številu aposlenih dvignil na 0,6 milijarde.

Konus ima zdaj 18 TOZD, ki so povezane v 4 skupnosti, in sicer usnjarsko (3 TOZD), kemično (7 OZD), konfekcionarsko (4 TOZD) in trgovinsko (5 OZD). Nova samoupravna organiziranost jim ni dela poseqnih težav, ker so bili prejšnji obrati že toliko vtonomne enote in z docela zaokroženo proizvodnjo, a so jih lahko „mirno" spremenili v TOZD.

In vendar . .,. kaj se je potem sploh spremenilo? Prva neposredna posledica je bila razgibanost v samopravljanju in njegova vsebinska obogatitev. Precej se je kajpada povečalo število delavcev, ki niso samo „prisotni državljani" v samoupravnem odločanju, temveč so postali v njem dejavna sila. „Še vedno ne smemo biti zadovoljni z družbenopolitično in še posebej samoupravno osveščenostjo delovnega kolektiva, če ga vedamo v celoti," so poudarjali konusovci, „vendar so mandmajske in ustavne injekcije bistveno pospešile dogajanja in razširile krog sodelujočih."

INTEGRACIJE?

Kaj se dogaja v posameznih TOZD in kakšno raven o v njih dosegla samoupravna osveščenost, v Konusu ikakor ni „akademsko" vprašanje, temveč še posebej ridobi na teži, kadar steče pogovor o možnostih, razmišljanjih in načrtovanjih širših gospodarskih povezav. Konkretneje – kaj je s povezovanjem slovenske usnjarske industrije in kakšno mesto ima Konus v povezovalnih gibanjih?

Na osnovi tega, kar smo slišali v Slovenskih Konjicah, slovenski usnjarji niso „gluhi" za sodobne „melodije", pa najsi jim dajemo čisto gospodarsko, samopravno ali družbenopolitično obeležje, saj se iz dneva dan vrste pogovori, „sondaže" in izmenjava mnenj. Konkretnih rezultatov seveda še ni, saj je splošno znano, da na hitro skuhano kosilo ni kaj prida okusno. Seveda je res, da razloge za obotavljanje v vrstah slovenskih usnjarjev – če gre za obotavljanje – ne smemo iskati v kulinaričnih pravilih, temveč v povsem razumljivem in smiselnem ugotavljanju, da povezovanje samo zaradi povezovanja ne bi imelo nobenega pravega pomena. Naposled, kaj naj bi si „več in boljšega" obetali od še enega „integriranega podjetja", ki ne bi prišlo kaj dlje od razmišljanja, kaj bi bilo, če bi bilo . . .

V Konusu pravzaprav ne skrivajo svojega načina razmišljanja o integracijskih možnostih in še manj tega, kako si predstavljajo integracijo, v kateri bi lahko sodelovali s polnim srcem. Gre preprosto za to, da bi povezovanje samo usnjarske industrije po vsej verjetnosti (in logiki) obviselo nekje v zraku, kajti usnjarji so navsezadnje le člen med „kožo in čevljem". Povsem nekaj drugega bi bilo, se sliši, če bi lahko enakopravno vstopili v sestavljeno organizacijo združenega dela, ki bi zbrala „pod eno zastavo" vso verigo od Koteks-Tobusa (surovina) prek usnjarjev (polizdelki) do čevljarjev (končni izdelki). Navsezadnje niti ni pomembno, ali bomo dobili v Sloveniji eno ali dve „kožarski" organizaciji združenega dela, pomembneje je, da je večinsko mnenje med delavci te gospodarske panoge, kako je naposled treba spraviti razdrobljenost za zapeček in se pogovoriti o taki združitvi dela, sredstev in načrtov, ki bo zadovoljila vse. Ne nazadnje tudi družbo . .,.

KAM Z »NOSILCI«?

Zdi se, da razmišljanje o eni ali dveh OZD ni povsem naključno, saj je vožnja po dveh tirih v lesni industriji nazorno pokazala, kako se je moč pogovarjati in dogovoriti, ne da bi bilo treba vse delati po istem kopitu.

Predsednik slovenskih sindikatov inž. Janez Barborič je bil skupaj z Mitjem Švabom in Stjepanom Šaubertom v torek na obisku v Slovenskih Konjicah. Program seznanjanja s problemi gospodarjenja in samoupravljanja, izmenjave mnenj, pogovorov in ogledov proizvodnih obratov v Slovenskih Konjicah, Oplotnici, Slovenski Bistrici in Poljčanah je bil zelo dobro pripravljen, za kar gre seveda zasluga gostitelju Vinku Langerholcu, predsedniku konjiškega občinskega sindikalnega sveta in delovnima kolektivoma industrijskega kombinata Konus in lesno industrijskega podjetja LIP, tako da ni bilo »prostega teka«, zamud ali nepotrebne naglice zaradi časovne stiske. Na videz »spremljajočo posebnost«, namreč premišljenost programa delovnega obiska – smo posebej omenili prav zato, ker se nemalokrat primeri, da se podobna srečanja, ogledi in obiski spremene v eno samo tekmo s časom in v hlastanje za osnovnimi informacijami, tako da ostane za poglobljene pogovore bolj malo časa na voljo.

Konjičani take napake niso napravili, tako da smo lahko slišali vrsto zanimivih izmenjav mnenj. Iz pogovorov smo izbrali nekaj problemskih vprašanj iz življenja in dela konjiških občanov. Pri izboru smo poskušali usmeriti pozornost na tista, ki jim po navadi prišijemo naziv »značilna«.

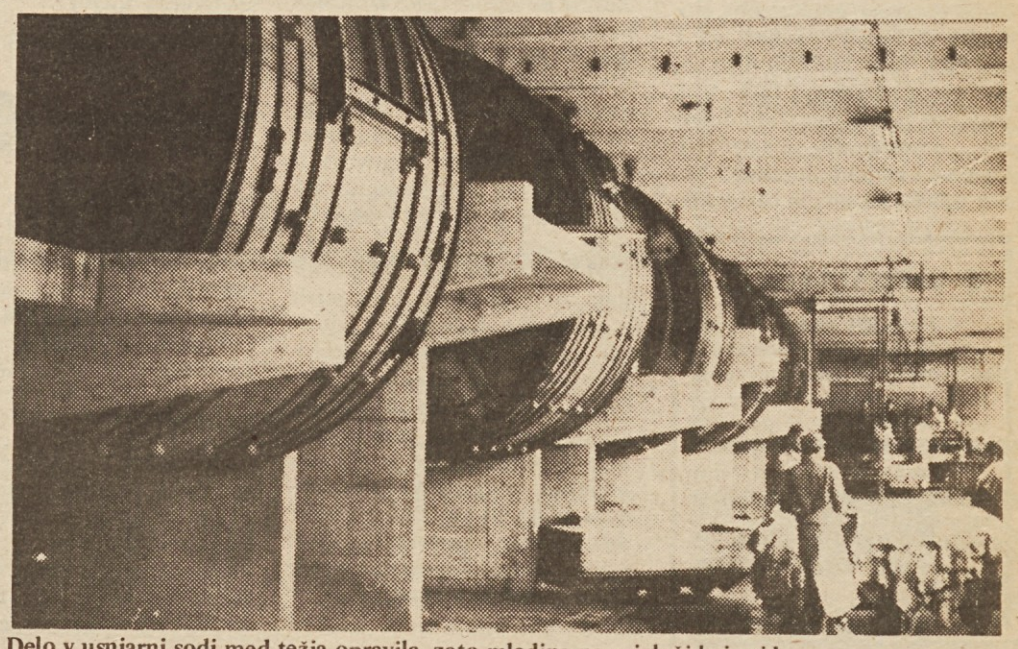

Delo v usnjarni sodi med težja opravila, zato mladine ne privlači kaj prida

Prav ali krivično?

Sindikalna lista zelo jasno piše o pravicah, ki izhajajo iz dela. Med drugim obravnava tudi regres za letni dopust, ki ne bi smel biti manjši od 600 in ne večji od 900 dinarjev na zaposlenega. Na videz vse lepo in prav. Še posebno, če pustimo vnemar osebne dohodke zaposlenih in današnje cene turističnih storitev.

Pa praksa? V eni izmed raziskav republiškega sindikalnega sveta smo zasledili, da blizu petdeset odstotkov delovnih organizacij ne razpravlja o regresih na svojih osrednjih samoupravnih organih. Iz tega sledi, da marsikje rešujejo vprašanje regresiranja letnih dopustov mimogrede in šablonsko.

To potrjuje praksa, ki je zelo zelo različna in v mnogih primerih povsem zgrešena. Zgrešena pa je povsod tam, kjer regresi ne dosežejo svojega namena, kjer pomenijo le manjše ali večje dodatke k plači.

Večina delovnih organizacij, to je blizu osemdeset odstotkov, se pri delitvi regresa poslužuje načela „vsem enako". Ta pot je po svoje najlažja in na videz tudi najbolj pravična. Pa še najmanj hude krvi povzroča, saj je skoraj maksimalno ugodna za ljudi z visokimi osebnimi dohodki, ki se po navadi prav pri denarju najraje sporečejo. „Vsem enako" pa z drugimi besedami pomeni, da bo prejel, denimo 700 dinarjev regresa tako samski strokovnjak s 5000 dinarji zaslužka na mesec kot mati samohranilka, ki mesečno ne zasluži več kot 2000 dinarjev ali pa še manj.

Prav ali krivično? Sodeč po praksi verjetno prav, v resnici pa hudo krivično!

Poznamo pa še drugo prakso, ob kateri bi si lahko zastavili še več vprašanj. Ponekod namreč dele regrese glede na višino osebnih dohodkov. Enostavno se zmenijo za odstotek, ki je seveda za vse enak, medtem ko je višina regresa sila različna: delavci z najnižjimi osebnimi dohodki prejemajo najmanj, delavci z najvišjimi prejemki pa največ. Na srečo je takih in podobnih primerov v Sloveniji vse manj. Za to so poskrbeli samoupravni sporazumi . . .

Glede na dosedanjo prakso, predvsem pa glede na napačno pojmovanje vloge oziroma regresa za letni dopust, se slovenski sindikati zavzemajo, da bi temeljne organizacije združenega dela bolj pogosto in obenem temeljiteje razpravljale o omenjeni problematiki. Upravičeno se zavzemajo tudi za višji regres, predvsem pa za ustreznejšo, to je bolj pravično delitev. Predlagajo, da bi kolektivi bolj upoštevali socialne, ekonomske in zdravstvene razmere posameznih delavcev in članov njihovih družin, ko se odločajo za kriterije delitve.

Nedvomno bi kazalo prisluhniti tem in podobnim pobudam, saj dosedanje regresiranje letnih dopustov naših delavcev ni rodilo pričakovanih sadov. A. Ul.

Pomlajena vodstva

V Iplasu so sindikalno delo prilagodili novi samoupravni organiziranosti

Pred dnevi so v koprskem Iplasu ustanovili sindikalno konferenco. Konferenca povezuje 9 osnovnih organizacij sindikata. Novo vodstvo konference in predsedniki osnovnih organizacij sindikata so večinoma mladi člani kolektiva.

Kolektiv, ki danes šteje okoli 350 zaposlenih, je nosilec kemične dejavnosti na slovenski obali.

V začetku leta so z odločitvijo delavcev ustanovili 8 TOZD in SDS-Skupne službe. Takšna odločitev je temeljila na izdelani ekonomski analizi, ki pa je razkrivala tudi precejšnjo tehnološko razdrobljenost. Do ustanovitve TOZD so bili obrati organizacijsko povezani v „predelavo plastike" – „predelavo kemije". Takšen organizacijski koncept ni zaživel in zato so se dalavci odločili za osem TOZD in SDS Skupne službe, čeprav so bili tudi predlogi za manjše število TOZD.

Po podpisu samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v OZD IPLAS se je tudi sindikat organizacijsko prilagodil novim zahtevam. Ustanovljeno je bilo 9 osnovnih organizacij sindikata. Mnogo priprav so posvetili kadrovski sestavi izvršnih odborov posameznih osnovnih organizacij sindikata. Delavci so izvolili predvsem mlade ljudi in ustrezno število žensk.

Na prvi seji konference sindikata v Iplasu so si zadali odgovorne in jasne cilje delovanja na vseh ravneh. Posebno se morajo takoj angažirati na dopolnitvi in usklajevanju samoupravnih aktov in prispevati k temu, da se TOZD povečajo v močno samoupravno organizirano OZD Iplas, ki bo sposobna reševati vse težave. Kolektiv je tudi pred odločitvijo za združitev v branžni TOZD Polikem, možno pa bi bilo ustvariti tudi druge asociacije. V Iplasu tudi želijo izboljšati informiranje in komuniciranje v kolektivu. Skratka, mnogo zahtevnih nalog za mlada vodstva osnovnih organizacij sindikata v Iplasu.

OBOLNAR FRANC

VELENJE

Pred občnim zborom

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Velenje je na svoji zadnji seji obravnavalo priprave na XI. redni občni zbor Občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje. Sklenili so, da bo občni zbor v prvem tednu v mesecu juniju. Na seji so sprejeli tudi dnevni red občnega zbora ter razdelili zadolžitve za čas priprav.

Na občnem zboru bo imela vsaka osnovna organizacija sindikata iz Šaleške doline po 1 delegata, prav tako pa najmanj po enega delegata tudi vsak občinski odbor sindikata delavcev posameznih dejavnosti. Občinski odbori, ki imajo več kot 1.000 članov, pa bodo udeleženi na občnem zboru še s po 1 delegatom za vsakih 1.000 članov. Skupaj bo na občnem zboru velenjskih sindikatov sodelovalo kar 110 delegatov.

Novi občinski svet Zveze sindikatov Velenje bo štel 33 članov, nadzorni odbor pa 3 člane. Pri občinskem svetu bo delovalo v prihodnje 8 komisij. Na zadnji seji predsedstva OSS Velenje so imenovali 3 člane v skupno koordinacijsko komisijo s službo družbenega knjigovodstva – podružnico Velenje, in sicer skladno s sprejetim dogovorom o sodelovanju OSS Velenje in SDK Velenje. Gre za uresničevanje določb dogovora o medsebojnem sodelovanju med sindikati in SDK. Vse pomembnejše podatke, ki jih bo zbrala služba družbenega knjigovodstva, bodo obravnavali na sejah organi zveze sindikatov, opozarjali na vse najvažnejše ugotovitve SDK ter upoštevali podatke SDK pri izdelavi analiz itd. Predsedstvo je tudi imenovalo 4 predstavnike v skupno komisijo občinskega sindikalnega sveta in občinske konference Zveze komunistov Velenje za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti.

(vš)

● SLOVENJ GRADEC

V Mislinjski dolini se začenjajo te dni konference občinskih odborov sindikatov posameznih dejavnosti. V občini Slovenj Gradec so se že pred tem odločili za ustanovitev občinskih konferenc sindikata zdravstvenih delavcev, delavcev v lesni industriji in gozdarstvu, trgovinskih delavcev ter zaposlenih na področju vzgoje in izobraževanja.

(An)

O POMENU IN VSEBINI SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMEVANJA O ŠTIPENDIRANJU MORAJO SEZNANITI VSE DELAVCE

Štipendiranje po novem

Družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike je, po skoraj enoletnem temeljitem pretresanju in usklajevanju različnih mnenj in predlogov, končno objavljen in predložen v podpis. Razprava in delo pri oblikovanju dogovora je trajala tako dolgo zato, ker je bilo potrebno mnoga vprašanja urejati povsem na novo – na novih ustavnih osnovah. Ob tem pa je bilo potrebno uskladiti mnoga različna – pogosto povsem nasprotujoča si stališča. Dogovor sta že podpisala izvršni odbor republiške konference SZDL Slovenije in pedagoško znanstveni svet univerze. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo o dogovoru razpravljal in se odločal za podpis na seji 3. junija. Nov družbeni dogovor o štipendiranju prinaša več novosti, ki bodo pomenile bistveno boljše urejanje materialnega položaja učencev in študentov. Uresničevanje tega družbenega dogovora pomeni za sindikate tudi izpolnjevanje stališč IV. konference Zveze sindikatov Slovenije o izenačevanju pogojev za šolanje otrok in mladine.

Na osnovi tega družbenega dogovora bodo v temeljnih organizacijah združenega dela podpisovali samoupravne sporazume o štipendiranju ter s tem prevzemali neposredne odgovornosti, obveznosti in pristojnosti pri izvajanju enotne štipendijske politike v SR Sloveniji. Čas za podpisovanje sporazumov je zelo kratek, če hočemo že z novim šolskim letom uveljaviti nov sistem in možnosti štipendiranja. Ali bomo uspeli v tako kratkem času opraviti to nalogo? Bomo, če se je bomo lotili resno in če bodo pri njej z enako odgovornostjo sodelovali vsi podpisniki družbenega dogovora, to je vse družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti in občinske skupščine. Uspeh akcije pa bo odvisen tudi od tega, kako bodo o pomenu in vsebini samoupravnega sporazumevanja o štipendiranju seznanjeni vsi delavci. Ker gre pri tem za odpiranje novih, večjih možnosti za štipendiranje predvsem delavskih otrok, odločitve za podpisovanje najbrž ne bodo ali vsaj ne bi smele biti vprašljive.

Če bomo s sporazumevanjem uspeli združiti 0,5 % sredstev od bruto osebnih dohodkov zaposlenih (iz postavke 1,5 % sredstev za izobraževanje po sindikalni listi) v občinske solidarnostne sklade, bodo že letos jeseni lahko vsi sposobni in uspešni učenci srednjih šol iz družin, kjer osebni dohodek na člana ne presega 1.800 dinarjev (če se šolajo izven kraja stalnega bivališča), 1.600 dinarjev (če se vozijo do 20 kilometrov) oziroma 1.200 dinarjev (če se šolajo v kraju stalnega bivališča), lahko računali na štipendijo iz združenih sredstev. Za študente so ti cenzusi določeni z 2.400 dinarjev, 2.200 dinarjev oziroma 1.800 dinarjev.

Višina štipendije, ki jo bodo dijaki oziroma študentje lahko dobivali iz združenih sredstev, bo predstavljala razliko med določenimi minimalnimi življenjskimi stroški (900 dinarjev za dijake srednjih šol oziroma 1.200 dinarjev za študente) in polovičnim dohodkom na člana družine (računajoč pri tem tudi otroški dodatek). Čim nižji je torej dohodek na družinskega člana, tem višjo štipendijo bo dobil učenec oziroma študent iz občinskih solidarnostnih skladov. Novost dogovora je v tem, da naj bi v te sklade po enaki stopnji prispevali vsi zaposleni in tudi vsi zasebniki. Drugo pomembno določilo dogovora pa je, da izgubi pravico do štipendije iz združenih sredstev učenec in študent, ki se ne bo prijavil oziroma bo odklonil štipendijo, ki jih bodo razpisovale delovne organizacije oziroma interesne skupnosti. S tem določilom je odpravljena bojazen nekaterih delovnih organizacij, da se mladi ne bodo hoteli s štipendijami vezati na delovne organizacije. Štipendije iz združenih sredstev imajo predvsem nalogo intervenirati tam in takrat, ko delovne organizacije še ne kažejo neposrednega interesa za štipendiranje (prav letniki srednjih oziroma višjih in visokih šol).

Štipendisti, ki se bodo s štipendijsko pogodbo vezali na delovno organizacijo, bodo prejemali štipendije po enotni lestvici. Višina pa bo odvisna od hitrosti in uspešnosti študija.

V dogovoru je dosledno izpeljan tudi delegatski sistem in pravica neposrednega odločanja o sredstvih, ki jih bodo organizacije združevale v občinske sklade ter po potrebi tudi prelivale iz bolj v manj razvita področja. Pri teh odločitvah bodo delegati iz organizacij združenega dela lahko razen socialnega upoštevali tudi kadrovski aspekt štipendiranja in torej posredno vplivali na to, da se bodo mladi ljudje odločali nadaljnje šolanje predvsem osnovi potreb po kadrih in k nejših možnosti za zaposlo nje.

V Sloveniji smo v družb dogovor in v samoupravno s razumevanje o štipendira vključili tudi ustanovitev T vega sklada o štipendiranju m dih delavcev in delavskih otr ki izpolnjujejo posebne krite in jim te štipendije pomen posebno nagrado oziroma p znanje za uspešno delo, uče in družbenopolitično angaž nost.

Zato, da bo samoupra sporazumevanje čim bolje po kalo, morajo v občinah ta ustanoviti iniciativne odbore spremljanje izvajanja dogovo Ti odbori morajo predv spodbuditi in spremljati p pisovanje samoupravnih spo zumov v temeljnih organiz jah združenega dela. Čimp naj bi tudi razpisali štipendij združenih sredstev in zb podatke o kandidatih za štip dije. Obenem pa naj bi poz tudi vse temeljne organiza združenega dela, da bodo pendije že v letošnjem letu pisovali v skladu z določili razuma ter jih o razpoložlj štipendijah tekoče obveščali.

Neposredni pobudnik ustanovitev občinskih inicia nih odborov so občinske kon rence SZDL, medtem ko bodo morali občinski sveti ze sindikatov in osnovne org zacije sindikata zavzeti za to bodo temeljne organiza združenega dela čimprej p pisale samoupravne sporazu o štipendiranju in jih kas tudi izvajale.

Organizacijsko-tehnične sle občinskih odborov oziro kasnejših skupnih komisij p pisnic sporazuma bodo po d benem dogovoru opravljale drovske službe pri občins skupščinah. Zato jih bodo rali povsod tam, kjer jih še majo, čimprej ustanoviti.

TILKA BLA

SLOVENJ GRADEC

Potrebna bo odločna akcij

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Slovenj Gradec je na eni zadnjih sej sklenilo, da bo izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata ter vodstva temeljnih organizacij združenega dela znova opozorilo na naloge, ki jih čakajo pri uveljavljanju določb „sindikalne liste". Gre namreč za to, da se čimprej in v vsej celovitosti uveljavijo pravice delavcev, in to tako, kot jih določa „sindikalna lista". Določbe „sindikalne liste" bodo morali zato v vseh temeljnih organizacijah združenega dela v Mislinjski dolini vnesti v samoupravne akte.

Gre za to, da v praksi čimprej uveljavijo nekatere dolo iz „sindikalne liste", posebe tiste o najnižjem osebnem hodku, pa o dodatkih za mimo rednega delovnega č o ovrednotenju delovnih iz šenj in stalnosti, o terenskih datkih, o oblikovanju sred skladov skupne porabe in ko no tudi za višino regresov letni dopust.

Nobenega razloga ni, da se bi tudi v temeljnih organ cijah združenega dela v Misl ski dolini kar najbolj aktivno odločno zavzeli za uveljavi „sindikalne liste".

(A

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Pri delovni organizaciji sem neprekinjeno zaposlen od leta 1956 dalje. V pravilniku imamo predviden dodatek za stalnost. Za ta dodatek se mi šteje zaposlitev le od 1959. leta dalje, ker je bilo takrat naše podjetje združeno s še dvema drugima v eno podjetje.

Prosim za pojasnilo ali sem upravičen do dodatka na stalnost z upoštevanjem zaposlitve od leta 1956 ali šele od leta 1959.

Š.P. – Celje

ODGOVOR:

Po našem mnenju ste upravičeni zahtevati, da se vam upošteva vsa doba zaposlitve, torej od leta 1956 dalje, kajti z združitvijo vašega podjetja v novo, je le-to postalo v vseh pogledih pravni naslednik prejšnjih. Če ste torej tudi po združitvi nadaljevali z delom, ne da bi vam bila izdana odločba o prenehanju dela in bilo sklenjeno novo delovno razmerje z novo organizacijo, gre za nadaljevanje delovnega razmerja brez prekinitve. Ob združitvi praviloma ni nikoli šlo za prenehanje dela, temveč so se delov razmerja delavcev avtomatično nadaljevala v novem, združen podjetju.

Zato menim, kot rečeno, da lahko zahtevate, da se vam štej pri dodatku na stalnost vsa leta od prvotne zaposlitve pri podjet ki se je kasneje združilo, torej od leta 1956 in ne šele od leta 1 dalje.

M. LIPUŽ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

... v jugoslovanskih sindikatih

● KOSOVO

Na sindikalne počitnice

Občinski sindikalni svet v Peći se je odločil, da bo letos poslal na letni dopust v Tivat 120 najboljših delavcev iz temeljnih organizacij združenega dela. Na dopust bodo odšli v skupinah po 20 do 40 delavcev v času med 15. junijem in 31. avgustom, na morju pa bodo preživeli po 15 dni. Vse stroške bivanja v počitniškem domu v Tivatu bo pokril občinski sindikalni svet, delavci bodo morali plačati le stroške prevoza. Občinski sindikalni svet je v ta namen že zagotovil 60.000 dinarjev.

To akcijo občinskega sindikalnega sveta v Peći so toplo pozdravili v delovnih organizacijah, saj mnoge med njimi ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev niti za regres, kaj šele, da bi poslale na letni dopust vsaj tiste delavce, ki so oddiha najbolj potrebni. Delavce, ki bodo odšli na tako imenovane sindikalne počitnice, bodo izbrale osnovne organizacije sindikata; občinski sindikalni svet jim je le priporočil, naj izberejo predvsem tiste, ki imajo nizke osebne dohodke in dolgoletni delovni staž. Če bodo v delovnih kolektivih – vsaj v tistih, ki imajo finančne možnosti, podprli to pobudo sindikata, bo občinski sindikalni svet nadaljeval s to svojo akcijo v prihodnjem letu. V Peći tudi pričakujejo, da bodo njihovemu zgledu sledili v preostalih večjih središčih Kosova – v Prištini, Kosovski Mitrovici, Prizrenu, Djakovici, Gnjilanih in Uroševcu.

Zastrupljena živila

Zavod za pesticide v Beogradu je lani analiziral 904 vzorce različnih živil. Rezultati so bili porazni. Vsi vzorci mesa, masti in mesnih izdelkov so bili zastrupljeni s pesticidi. Podobno je z mlekom, mlečnimi izdelki, ribami in jajci. Mleko in mlečni izdelki imajo nekajkrat večjo količino DDT, kot je dovoljena. Nobeno analizirano jajce ni bilo brez strupa, nekateri vzorci pa so bili celo stokrat bolj zastrupljeni, kot to dopušča pravilnik.

Vzorce so nabrali v šestnajstih mestih naše države, med drugim tudi v Ljubljani in Mariboru. Analize so pokazale, da so uvoženi proizvodi iz meda, ribe in maslo, gobe in slaščice še bolj zastrupljeni kot domači. Ta nevarni tovor pa je najpogosteje brez vsake težave dobil vstopno dovoljenje za naše tržišče.

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Kako dohiteti razvite

Črna gora nedvomno sodi med tista področja v državi, ki so največ storila na področju družbenoekonomskega razvoja. Toda to pomeni samo osnovo za to, da bi ta republika dohitela druge, ki niso imele tako borne dediščine. Tako torej lahko rečemo, da je bilo sicer storjenega veliko, da pa po drugi strani še veliko ostaja za prihodnja obdobja. Tekstilci v Črni gori imajo na primer tako nizko produktivnost dela, da je njihov dohodek na delavca komaj 27.000 dinarjev ali trikrat manj kot v elektrogospodarstvu. Gozdne komunikacije zadovoljujejo le tretjino potreb in če bi jih gradili tako počasi kot doslej, bi bili gozdovi dostopni šele čez trideset let, kar pa bi bilo močno prepozno! Črnogorski gradbinci so po svojih osebnih dohodkih za 15 % pod jugoslovanskim povprečjem in samo v Titogradu, denimo, primanjkuje 3.000 do 4.000 stanovanj.

Upoštevaje te in druge podatke, so komunisti Črne gore na svojem nedavnem VI. kongresu opozorili na potrebo po nadaljnjem pospeševanju rasti družbenega proizvoda Črne gore, zaposlenosti in akumulativnosti. Narodni dohodek v Črni gori se je v minulem letu zmanjšal za 2 milijardi 900 milijonov dinarjev zato, ker je bila produktivnost dela pod poprečjem v državi. Družbeni proizvod Črne gore je znašal v letu 1971 komaj 70,9 % poprečja države, računano na posameznika. In če bo družbeni proizvod Jugoslavije v naslednjih desetih letih naraščal za 7 %, mora v Črni gori naraščati po stopnji 9 %, da bi lahko ta republika v letu 1985 dosegla 80 % poprečja družbenega proizvoda države.

JAGOŠ STOJANOVIĆ

BILANCA ZADNJE »PETLETKE«

Zdaj, ko so oči delovnih ljudi uprte v Beograd, kjer bo prihodnji teden zasedal 10. kongres ZKJ, si velja vsaj na kratko ogledati gospodarsko bilanco zadnje „petletke", če smemo tako predstaviti čas od 9. kongresa ZKJ – potekal je od 11. do 15. marca 1969 – do zdaj, – do 10. kongresa ZKJ, ki se bo začel 27. maja.

In kaj zanimivega pove ta govorica številk? Statistiki so izračunali, da se je jugoslovansko gospodarstvo v času med devetim in desetim kongresom ZKJ hitreje razvijalo kakor med osmim in devetim kongresom. Če računamo po stalnih cenah iz leta 1966, je bil leta 1972 družbeni proizvod v primerjavi z letom 1968 za 33 odstotkov večji; količinski obseg industrije proizvodnje se je povečal za 4 %, osebna poraba za 34 %, splošna poraba za 30 % in investicije v osnovne sklade za 41 %. Povečanje zaposlenosti je presegalo naravni prirastek prebivalstva: število prebivalcev se je povečalo za približno 520.000, število zaposlenih pa za 628.000, kar pomeni, da je bila zaposlenost za 20 odstotkov večja od prirastka. Zgradili smo 500.000 novih stanovanj, precej se je povečala tudi poraba trajnih potrošnih dobrin. Samo leta 1971 je bilo prodanih blizu 300.000 televizorjev, 415.000 električnih štedilnikov, 265.000 pralnih strojev in 347.000 hladilnikov. V primerjavi z letom 1968 se je leta 1972 število osebnih avtomobilov, merjeno na prebivalca, podvojilo. In še in še kopice številk . . .

To so v resnici dokaj sončne strani pri opisu naših gospodarskih dosežkov, vendar je vmes tudi veliko senčnih. Ena takšnih je: „nerehabilitirana" reforma. Nekateri gospodarstveniki sicer sodijo, da je tista iz leta 1965 del svojih družbenih nalog opravila, saj je bistveno omejila vlogo državnega aparata v investicijah in v neposrednem razpolaganju s sredstvi družbene akumulacije, toda računi jasno kažejo, da se vpliv delovnih kolektivov ter delavskega razreda kot celote na politiko razširjene reprodukcije ni povečal, celo zmanjšal se je. Namesto zvezne države, ki je postopoma izgubljala vlogo glavnega dejavnika pri odločanju o akumulaciji, so se krepili drugi nosilci odtujevanja sredstev družbene akumulacije (banke, velika zunanja in notranja trgovina, zavarovanje, različni skladi družbenopolitičnih skupnosti, stanovanjska podjetja itd.), a ti odtujeni centri finančne in ekonomske moči so se povezovali z zbirokratiziranimi deli državnih in drugih političnih struktur. Od tod do krepitve tehnokratizma pa ni bilo več daleč. Kam nas bi to zavezništvo skoraj pripeljalo, je pa tako že znano. Nič čudnega, da se zato še vedno nismo dokopali do dolgoročnejše razvojne politike države, kar je, poleg drugega, še zaostrilo strukturne probleme v gospodarstvu in drugih družbenih dejavnostih ter otežkočilo uresničevanje politike ekonomske stabilizacije. Čeprav so republike, pokrajini in gospodarstvo dosegli sporazume o urejanju vprašanj skupnega pomena v kmetijstvu, pri graditvi naftovodov in na nekaterih drugih področjih, smo še naprej priča mnogim zelo velikim neskladnostim v razvoju elektrogospodarstva, v proizvodnji proizvajalnih sredstev. Neurejeni problemi se kažejo tudi v tem, da imamo in da gradimo dvojne zmogljivosti v posameznih panogah, posledica tega pa je, da so zmogljivosti močno neizkoriščene in da je proizvodnja neracionalna. Delež gospodarstva v skupnih sredstvih za investicije upada, delež drugih dejavnosti pa narašča. Zelo počasi gradimo tudi nov sistem razširjene reprodukcije, v katerem naj bi bile temeljne organizacije združenega dela nosilke sredstev razširjene reprodukcije in njihovega združevanja na samoupravni podlagi.

In kako se upreti pojmovanjem in težnjam, da bi se odnosi na tržišču razvijali izključno stihijno in da bi le z avtomatizmom njegovega delovanja razreševali družbenoekonomske probleme? Odgovor na to vprašanje vsebuje eno izmed besedil, ki so pripravljena na razpravo na 10. kongresu ZKS, glasi pa se: „Nujno je, da sistem samoupravnega in družbenega načrtovanja razvijamo in v praksi uresničimo kot zavestno in organizirano akcijo, kot pravico in dolžnost delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, delovnih ljudi v interesnih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v družbenopolitičnih skupnostih."

To pa, z drugimi besedami povedano, pomeni: nujno je, da delavski razred prevzame vso skrb za materialni in delovni napredek naše družbe v svoje roke – in to zavestno in organizirano!

V. B.

SRBIJA

Zvišanje najemnin

Od prvega julija naprej bodo Beograjčani plačevali višje najemnine za stanovanja. Določilo, ki ga je sprejela skupščina mesta Beograda, določa najvišje mesečne zneske najemnin na ožjem področju mesta; hkrati z določilom o plačevanju najemnin pa bodo s prvim julijem začeli uresničevati tudi določilo o nadomestilu dela najemnin. Pravico do subvencije bo imel nosilec stanovanjske pravice ter zaščiteni podnajemnik, katerega dohodki so na družinskega člana gospodinjstva v letu 1973 znašali do 1000 dinarjev mesečno, za dva člana do 850 dinarjev ter za gospodinjstvo s sedmimi člani do 600 dinarjev mesečno. Na osnovi stališča, da je družbeno upravičeno, če se nadomešča del najemnine samo za stanovanja oziroma za del stanovanja, ki je smotrno izkoriščeno, bodo v Beogradu določili tudi površino izkoriščenosti stanovanja, ki bo odvisna od števila družinskih članov, za katere se najemnine subvencionirajo.

Zastoj trgovske mornarice

Na nedavnem posvetu predstavnikov 14 pomorskih podjetij v Zadru so ugotovili, da bi morali najmanj 60 % našega ladjevja graditi doma. Lani pa so domače ladjedelnice kar s 97 % zmogljivosti gradile ladje za druge kupce, medtem ko so letos le-ti pokupili vse pri nas izdelane ladje. Danes ima Jugoslavija 300 ladij z več kot 100 tonami s skupno nosilnostjo 1650 milijonov brutoregistrskih ton. Poprečna starost naših ladij je 9 let. Naše ladje so lani prepeljale 16 milijonov ton blaga in kakih 5,7 milijona potnikov. Bruto produkt naše trgovske mornarice je znašal 4,9 milijarde dinarjev, devizni priliv pa 260 milijonov dolarjev. Številke so na prvi pogled impresivne, vendar pa je petletni plan predvideval povečanje zmogljivosti ladijskega prometa za 1,799 milijona ton. Dolsje je od tega načrta uresničenih le 9,2 %!

Zakaj nezaposlenost?

S približno 4,3 milijona zaposlenimi v družbenem sektorju smo vsekakor lahko zadovoljni, predvsem še zaradi visoke stopnje zaposlenosti. Vendar nas še vedno tarejo problemi nezaposlenosti. Trenutno išče v državi zaposlitev kakih 450.000 delavcev. Pri vseh ne gre za pravo nezaposlenost, vendar preseneča, da je poleg največjega dela nezaposlenih – nekvalificiranih delavcev – tudi 79.000 kvalificiranih in visokokvalificiranih ter 72.000 delavcev s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Potrebno si bo še precej prizadevati, predno bomo uspešno povezali področji izobraževanja in zaposlovanja. Združeno delo mora prevzeti odgovornost za celotno politiko izobraževanja in vključevanja delavcev v proizvodnjo. Dokler bodo v delovnih organizacijah proizvajali z neustrezno kvalificiranimi delavci, se ne bomo mogli izogniti težavam pri zaposlovanju.

– O, VI PA IMATE RES SRČKAN VIKEND . . .! I. Antić

TE DNI SO REKLI

JOSIP BROZ-TITO, predsednik SFRJ, v zvezni skupščini ob svoji ponovni izvolitvi za predsednika:

Naloga predsedstva in moja, skupaj s predsedstvom, je v prvi vrsti, da varujemo bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije. Pa ne samo, da to enotnost varujemo, ampak da jo tudi nadalje utrjujemo, da delamo za krepitev kohezije naših narodov, naše skupnosti, od vrha do baze, od najvišjih voditeljev do navadnega občana. Čeprav nismo operativno telo v pravem pomenu te besede, moramo skrbno varovati pridobitve, ki smo jih izbojevali v preteklosti, na bojiščih in pozneje v socialistični graditvi, kar je vsebovano tudi v dokumentih, ki smo jih sprejeli.

V naši državi moramo dobro gledati, da ne bosta okrnjeni ne človekova osebnost ne družba kot celota. Paziti bomo morali, da ne pridejo na dan spet različne težnje nacionalizma v katerikoli republiki ali pokrajini. To je naša naloga, to moramo preprečevati. Seveda je to tudi dolžnost drugih organov, toda mi moramo dajati pobudo, biti koordinatorji, gledati na to, saj smo v glavnem mi odgovorni za vse, kar se v naši državi dogaja.

STANE DOLANC, sekretar IB predsedstva ZKJ, v razgovoru z uredniki prosvetnih listov Jugoslavije:

Ves dosedanji razvoj je pokazal, da je boj za socializem in samoupravljanje najtesneje povezan z bojem za višjo stopnjo izobraženosti in strokovnosti kakor tudi idejne in politične usmerjenosti predvsem mlade generacije. V zvezi s tem spoznanjem lahko podčrtamo dvoje: prvič, velikanske uspehe, ki jih je naša država dosegla v razvoju izobraževanja, na drugi strani pa velik prispevek, ki ga vzgoja in izobraževanje dajeta našemu družbeno-gospodarskemu razvoju. Iz tega izhaja platforma za X. kongres in o tem ni treba še posebej govoriti. In drugič, razvoj družbe in izobraževalne dejavnosti same, spremembe, ki jih hočemo ustvariti, so z vso ostrino razkrile tudi številna protislovja, ki se zdaj pojavljajo kot jasni razlogi za naše opredelitve.

KIRO GLIGOROV, predsednik zvezne skupščine, v govoru ob konstituiranju nove skupščine:

Konstituiranje skupščine SFRJ je sklepni akt uvedbe delegatskega sistema v vsej naši socialistični samoupravni skupnosti. Od tega trenutka je naša glavna dolžnost in odgovornost, da skupščina stori vse za uveljavljanje delegatskega sistema, za njegovo uresničevanje v praksi, da razvija v skupnem delu in popolnem sodelovanju s skupščinami socialističnih republik in pokrajin duha sporazumevanja in dogovarjanja, izhajajoč iz politike Zveze komunistov Jugoslavije, iz Titove politike in dokumentov, ki jih bo sprejel X. kongres ZKJ.

Ko se bo skupščina posvečala vprašanjem naše družbe, bo morala dokazovati moč in sposobnost delegatskega sistema, da bo le-ta čimbolj odraz samoupravno in politično organiziranega delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, hkrati pa učinkovit, sposoben za pravočasno odločanje. Skupščina SFRJ mora biti odprta javnosti in vsem institucijam, v njej se morajo zmeraj soočati mnenja, stališča in pogledi vseh samoupravnih in političnih struktur naše skupnosti v duhu vodilnih idej avantgardne sile delavskega razreda in naše samoupravne socialistične družbe – Zveze komunistov Jugoslavije.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
polijuvan
medex
Ljubljana

Na dvorišču tovarne nikoli ni miru . . . (Foto: A. Ul.)

● 110 LET LJUBLJANSKE PIVOVARNE »UNION«

Zdržati v boju za stabilizacijo

Letos poteka 110 let, odkar sta brata Kosler na livadah pod Šišenskim hribom nasproti Cekinovega gradu začela proizvajati pivo. Prav ti objekti so bili tudi temelj današnje Pivovarne „UNION", ki slovi po kvalitetnem pivu, njen kolektiv pa kot dober gospodar. Velike možnosti za povečanje proizvodnih zmogljivosti, neizčrpni viri kvalitetne vode iz lastnih vodnjakov in stalno uvajanje najsodobnejših tehnoloških postopkov so tiste prednosti predvojne Pivovarne „UNION", zaradi katerih se je uveljavila in tudi prekosila druge proizvajalce piva v okolici Ljubljane ter z 80 tisoči hektolitrov letne proizvodnje, ki jih je ohranila do druge svetovne vojne, bila tudi največja pivovarna na Slovenskem.

V času druge svetovne vojne je bila proizvodnja piva ukinjena, kajti delavci so se v veliki večini vključili v boj proti okupatorju, saj je šlo skoz fašistične zapore kar 70 delavcev Pivovarne „UNION", 18 jih je darovalo življenja za svobodo, zato lahko rečemo, da je ta kolektiv položil veliko žrtev na oltar zmage in si s tem tudi priboril svojo tovarno po osvoboditvi.

Takoj po koncu vojne je bila ponovno upostavljena proizvodnja piva na sicer zastarelih strojih, uničenih napravah ter s skromnimi transportnimi sredstvi. Kljub vsem težavam jim je kaj kmalu uspelo organizirati prodajno mrežo in že v 1945. letu so proizvedli 45 tisoč hektolitrov piva. Nacionalizacija pivovarne, pretakanje ustvarjenega dohodka v druge panoge, ki smo jih gradili po vojni, predvsem v težko industrijo seveda Pivovarni „UNION" ni omogočalo kakšnega posebnega napredka. Vzpon njene proizvodnje – tako v kvaliteti kot po kvantiteti – se začne po 1960 letu, ko je pivovarna nabavila linijo za avtomatsko polnjenje steklenic z zmogljivostjo sprva 8 tisoč steklenic na uro, ki pa se je v 1964 letu povečala na 16.000 steklenic, poleg tega pa so povečali tudi zmogljivosti vrelne kleti na 11.000 hektolitrov. To je torej začetek vstekleničenja piva v večjem obsegu, ki prek trgovske mreže postaja dostopnejše mnogo širšemu krogu potrošnikov.

LETA RAZCVETA

Kot leto razcveta Pivovarne „UNION" pa lahko upravičeno imenujemo leto 1965, torej leto reforme, ko je z novimi gospodarskimi pogoji ter novim sistemom bilo vsakomur omogočeno, da izpriča prizadevnost, organiziranost, skratka sposobnost kolektivov samih v procesu gospodarjenja. To je začetek velikih naložb v posodabljanje tehnologije, večanje proizvodnih zmogljivosti, modernizacije proizvodnje kvasa, investiranje v lastne vire električne energije in še bi lahko naštevali! Ob tem seveda Pivovarna ni pozabila na izboljševanje življenjskih in delovnih razmer zaposlenih, pomembne so naložbe v stanovanjsko gradnjo, v izobraževanje, v družbeno prehrano itd. Kar 160 milijonov dinarjev lastnih sredstev je kolektiv pivovarne Union vložil v to in danes se lahko pohvali, da mu je uspelo za starimi zidovi narediti sodobno tovarno, ki proizvede letno 700.000 hektolitrov piva, če pa bodo odpravili ozka grla, bo možno na sedanjih zmogljivostih v zelo kratkem času povečati to količino na milijon hektolitrov piva.

Tudi tiste delovne organizacije, ki so se zaradi spoznanja, da je v povezanosti s Pivovarno možno dosegati boljše rezultate in pripojile k njej, imajo danes status TOZD (Reka, Izola, Novo mesto, Mengeš) in imajo predvsem funkcijo oskrbovanja svojih tržišč s pivom Pivovarne „UNION", so temeljito obnovile svoja osnovna sredstva ter z zboljšanimi delovnimi razmerami dosegajo zavidljivo produktivnost in zavidljive delovne uspehe.

Ob vseh teh gospodarskih uspehih kolektiva Pivovarne „UNION" seveda ne moremo tudi mimo dosežkov na področju samoupravne organiziranosti, saj se v Pivovarni „UNION" dobro zavedajo, da je dober sistem odločanja o pogojih in rezultatih dela, tista osnova za nadaljnji razvoj tovarne, ki zagotavlja skladnost razvoja, socialno varnost vseh in vsakogar v tovarni ter ekonomsko varnost organizacije združenega dela.

Prav zaradi povečanja te varnosti, še hitrejšega in kvalitetnejšega razvoja se je kolektiv Pivovarne „UNION" tudi pred dvema letoma odločil, da se združi z drugimi kolektivi Slovenskih pivovarn ter živilsko-predelovalne industrije in konstituira na novih samoupravnih načelih združeno podjetje živilske industrije HP. Z uspehom pri integracijskih prizadevanjih je dokazal gospodarsko in politično zrelost, se ovedel dejstva, da je bodoči razvoj celotne panoge kakor tudi posameznega kolektiva potrebno usklajevati, skupaj reševati pereče probleme, s katerimi se vsi v procesu gospodarjenja srečujejo, ter uskladiti interese vsakega kolektiva z narodno gospodarskimi interesi.

TRENUTNO NEZAVIDLJIVE GOSPODARSKE RAZMERE

Vse kaže, da so zlati časi industrije piva minili, kajti za čas od 1960 do 1970 leta lahko rečemo, da so bili to resnično zlati časi vzpona tovrstne jugoslovanske industrije. Neurejeni pogoji gospodarjenja, prevelika stroškovna inflacija, s katero se srečuje tudi ta panoga našega gospodarstva, slabšanje reproduktivne sposobnosti so kazalci, ki to trditev opravičujejo. Oglejmo si nekaj podatkov, ki zelo nazorno ponazarjajo sedanje razmere v industriji piva. Celotni dohodek te panoge se je povečal od 1968. leta do konca 1973. leta za 199 odstotkov (navajamo podatke za celotno jugoslovansko pivovarsko industrijo), ostanek dohodka za sklade pa se je zmanjšal, če vzamemo 1968. leto kot indeks 100, za 43 odstotkov. Primerjanje obsega proizvodnje v teh dveh letih kaže, da se je le-ta povečal za 90 odstotkov; OD 4.751.000 hektolitrov na 9.071.000 hektolitrov v lanskem letu. Ob enkrat večji realizaciji se je torej ustvarjen dohodek za sklade v pivovarski industriji zmanjšal za polovico, prav tako pa se je za 70 odstotkov zmanjšal ostanek dohodka pri enem hektolitru proizvedenega piva, saj je padel od 36,77 din pri hektolitru (to je bilo doseženo v 1968 letu) na 10,96 din v minulem letu.

DOBRA ORGANIZACIJA – VISOKA PRODUKTIVNOST

Tudi za Pivovarno „UNION" veljajo taka gibanja, saj njen kolektiv živi in gospodari v enakih razmerah kot drugi, vendar pa želi vse te neprijetne sunke čim bolj omiliti z večjo produktivnostjo, večjim obsegom proizvodnje ob enakem številu zaposlenih ter modernizacijo proizvodnje.

To dokazujejo tudi podatki, ki jih lahko izbrskamo iz bilance poslovanja te delovne organizacije za minulo leto. Lani so proizvedli v Pivovarni „UNION" 697.152 hektolitrov piva, kar je za 7 odstotkov več kot predlani, medtem ko je jugoslovansko poprečje porasta proizvodnje piva 4-odstotno. Celotni dohodek se je v primerjavi s predlanskim povečal za 13 odstotkov porabljena sredstva za 14 odstotkov, ostanek dohodka za sklade pa je ostal na predlanski ravni.

Prav zanimivi pa so podatki, ki ponazarjajo ustvarjen dohodek na zaposlenega, kajti slovensko povprečje je enkrat večje od jugoslovanskega. V Pivovarni „UNION" znaša ustvarjeni dohodek na zaposlenega 129.000 din, medtem ko je jugoslovansko poprečje 61.000 dinarjev, približno taki pa so tudi podatki količinskega obsega proizvodnje na zaposlenega. Ob tem lahko dodamo, da so poprečni osebni dohodki zaposlenih v naših pivovarnah relativno nizki v primerjavi s produktivnostjo, saj znašajo 2.420 dinarjev.

SKRITE REZERVE NISO NEOMEJENE

Vsi podatki nedvomno dobro ponazarjajo položaj pivovarske industrije, ki se je danes poleg vsega znašla v precepu cen surovin in reprodukcijskega materiala ter cene piva. Lani so sicer pivovarnam odobrili zvišanje cene piva za 0,12 dinarjev po steklenici, vendar pa je to povišanje popolnoma ravrednotilo rast cen surovin in reprodukcijskega materiala. Nič čudnega, saj se je cena ječmena povečala v enem letu za 31 odstotkov, slada iz uvoza za 55 odstotkov, detergenti so se podražili za 7[illegible] odstotkov, zamaški za 38 odstotkov, etikete za 64 odstotkov, energija za 73 odstotkov, steklenice za 34 odstotkov in zaboji za 90 odstotkov. Samo ti podatki dokazujejo, da morajo biti kolektivi v pivovarski industriji, torej tudi kolektiv Pivovarne „UNION", resnično varčni gospodarji, če žele doseči vsaj tako akumulativnost, kot so jo predvideli s svojimi gospodarskimi načrti.

Lahko trdimo, da je kolektiv Pivovarne „UNION" doslej racionalno gospodaril, da je na vseh področjih iskal skrite rezerve, vendar pa je po drugi strani tudi jasno, da iskanje skritih rezerv ni vir stabilizacije in da bi bilo potrebno čimprej urediti takšen sistem cen, ki bi omogočal doseganje akumulacije vsem delovnim organizacijam v približno enakih pogojih gospodarjenja.

Dejstvo je, da vseh žarišč naše gospodarske nestabilnosti še nismo odpravili, čeprav je problem nelikvidnosti praktično izginil iz palete vprašanj, ki so najbolj težila naše delovne organizacije. Ostaja pa še vedno vprašanje neurejene politike cen in uvoznega režima. Nenazadnje moramo tudi povedati, da vpeljevanje nekaterih delovnih organizacij pri prodaji na tržišče ne upošteva vseh tistih načel, ki v našem socialističnem samoupravno organiziranem gospodarstvu morala veljati.

Trenutno lahko rečemo, da je za slovensko pivovarsko industrijo značilno počasnejše povečanje obsega proizvodnje kot v minulih letih. Vzroki za to so tako vplivi domačega kot tujega tržišča, vendar pa v pivovarni „UNION" zagotavljajo, da obstajajo pomembne možnosti za povečanje proizvodnje in prodaje. Posodabljanju tehnologije, izboljševanju organizacije dela ter odpravljanju ozkih grl morajo v bodoče posvečati še večjo pozornosti. To je tudi motiv poslovne politike v Pivovarni „UNION".

E

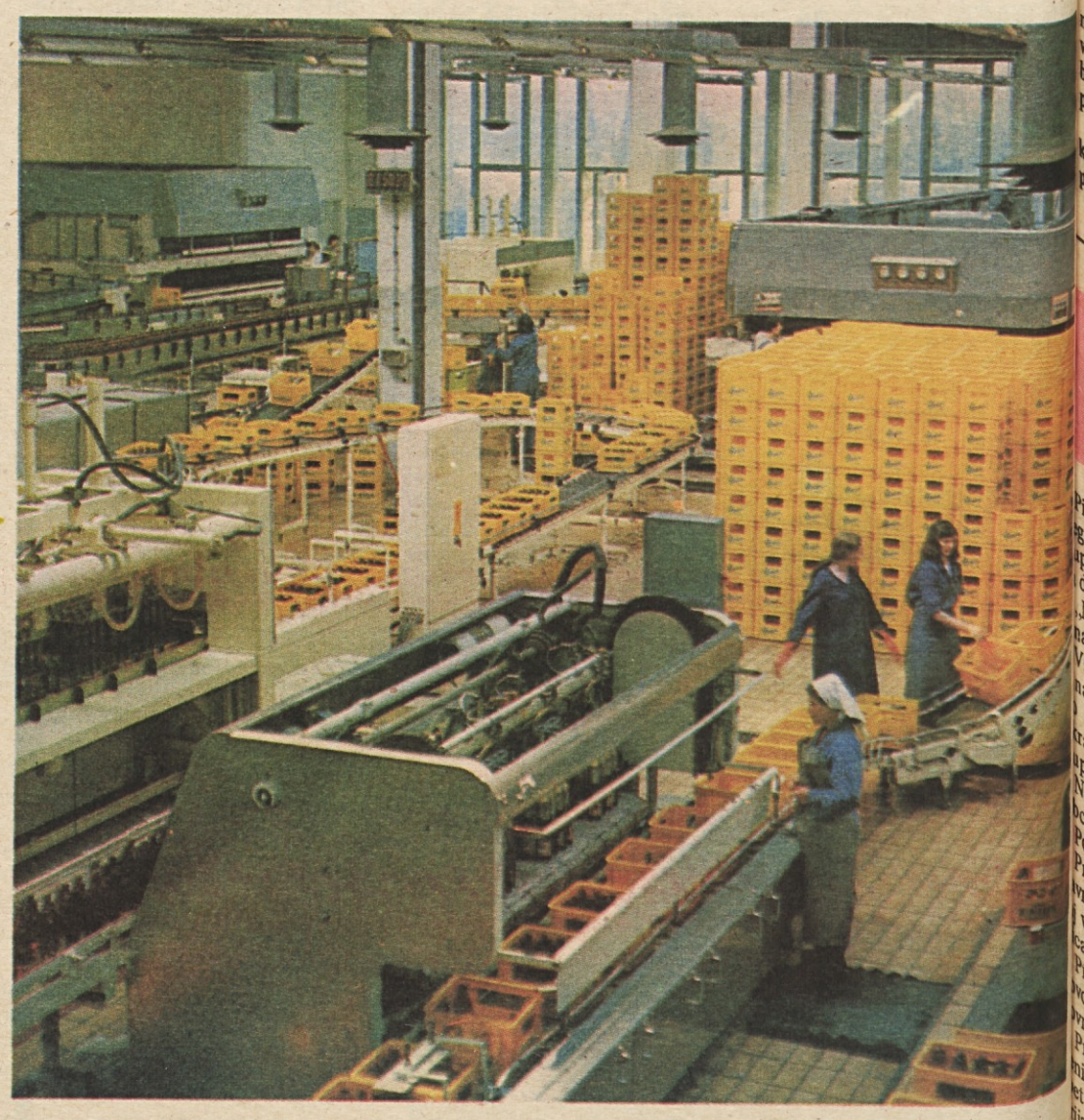

V sodobni polnilnici Pivovarne Union . .. (Foto: A. Ul.)

Da ali ne, to je vprašanje!

PODOBE NAŠEGA ČASA

Gospod, ali vas lahko tudi nekaj vprašam?

ociologu, ki vpisuje v vpra-ik odgovore onega v delovni i le v obliki DA ali NE, da bi resnica o stvareh kristalno a, postane nerodno: – Zakaj

Pa tovariš mi recite, ne go-d! Kar naj se malo sprosti in trese, pomisli. To lahko an-samo koristi . . .

Oprostite, tovariš! Rad bi vprašal, če vi tam v mestu kdaj raziskujete, zakaj pri tako počasi gradimo stano-ja?

Raziskujemo, kako ne!

In kaj ugotavljate?

Da so se štrene stanovanj-politike z leti zadrgnile v vati gordijski vozel. In, kot mo se sprijaznili s tem, da ga ki bi ga razmeštral, da ga še ki bi ga zmogel presekati. taja vtis, kot da bi imeli avka z nekimi tajinstvenimi bmi, z ne-ve-se-kom, ki bdi tem, da je tako, kot je. In da traja.

Tako? A kako naj bi po em presekali ta gordijski vo-Kaj ste o tem dognali do-

Vseh vprašalnikov sicer še mo analizirali, eno pa je kljub u neizpodbitno. Ne glede na membne premike na tem pod-ju moramo ugotoviti, da ni storjenega ničesar, iz česar se dalo sklepati, da gradnja novanj za delavce oziroma dnja stanovanj nasploh pred-rija široko družbeno akcijo s ebnim političnim pomenom. otoviti moramo, da se v dr-ni politiki do stanovanjskega podarstva ni spremenilo nič. novanjska sredstva v bankah kakor druga podvržena obvez-rezervam, kar predstavlja še no precejšnja imobilizirana stva. Odnos do stanovanj-a varčevanja – pomembnega elementa v reševanju stanovanjske problematike – se ni v ničemer spremenil in ustvarjena ni nobena niti minimalna stimulacija za širjenje tega varčevanja. Stopnja prometnega davka na gradbeni in instalacijski material je zelo visoka ih za zasebne graditelje, ki si stanovanjsko vprašanje rešujejo sami, višja kakor sicer. Stopnja zajemanja dohodkov za proračune prav iz gradnje stanovanj je nesorazmerno visoka – kar se seveda odraža neposredno v ceni stanovanja. Že vrsto let z zveznimi predpisi zadržujemo ceno komunalnih uslug daleč pod realno ravnijo. To onemogoča razširjeno reprodukcijo neposredno iz sredstev komunalnega gospodarstva in sili v obračunavanje komunalnega opremljanja neposredno v ceno stanovanja. Tudi zato gradimo danes sorazmerno najdražje v Evropi. Takšno obnašanje vodi neposredno v blokado sedanjih družbenih prizadevanj za večji obseg stanovanjske gradnje. Kot vidite, gre za zelo odkrito radikalno in ustvarjalno oceno, kakršnih doslej še ni bilo slišati v naši široki javnosti.

Človek v delovni halji si z rokavom otre pot, ki se mu je nabral na čelu ob poslušanju onega z anketnim vprašalnikom in svinčnikom v roki, nekaj časa molči, potem pa se spet ojunači:

– A kakšna, mislite, bo peka iz te vaše zmesi?

– Prosim?

– Ali bo kdaj kaj več stanovanj za nas?

– Vsekakor, čeprav postaja položaj združenega dela vse manj jasen tudi zaradi neprestanega in povsem neargumentiranega zadrževanja stanarin na sedanji z ničemer utemeljeni nizki ravni. Brez korenite spremembe višine stanarin ne bo prišlo do novih pravičnejših in realnejših odnosov v stanovanjskem gospodarstvu. Dokler posamezniki, ki stanujejo v visokokvalitetnih in prostornih stanovanjih, ne bodo plačali veliko višjo stanarino od onih v starih stanovanjih, bomo lahko samo naprej razpravljali o neupravičenih socialnih razlikah.

– Aha, zdaj pa že razumem! Nekaterim ni do tega, da bi več plačali za stanovanje, kot plačujejo zdaj, in jim je kar prav, da je tako, kot je. Poznam nekoga, tovariš sociolog – pa ne smem povedati, kdo je, ker je pri nas in me lahko za to primejo – ki smo mu dali najprej kredit za hišo, pa še polog za banko, a zdaj, ko jo ima pod streho, je vzel v sobo dve študentki z Dolenjske, ki mu odplačujeta ves kredit. Dvajset tisoč starih dinarjev mu celo še ostaja. Kupil si je že vikend na deželi, zdaj pa se ogleduje že za drugo parcelo v kakšnem bolj imenitnem kraju, kjer bi živel na stara leta. Ali je to prav?

– Mislim, da ni! reče sociolog prepričano. – Ampak pri tem gre le za ozke socialne plasti, ne za večino ljudi. To je nujno treba upoštevati . ..

– Prosim?

– Vsi tako že ne delajo . . .

– Ker ne morejo! Tako dela tisti, ki lahko . . .

– No, saj prav za to gre, s tem je treba prekiniti?

– Kako?

Človeku z vprašalnikom in svinčnikom v roki zažarijo oči:

– Hitrejša in uspešnejša akcija za reševanje stanovanjskih problemov delavcev in delovnih ljudi nasploh je v veliki meri odvisna prav od tega, kako hitro in kako uspešno se bomo samoupravno organizirali za uresničevanje tudi te akcije. Nujen je aktiven in akcijski odnos do procesa uvajanja novih družbenih in samoupravnih odnosov na to področje. V interesu akcije je treba identificirati odpore in jih s politično in družbeno akcijo odstraniti. Ni dvoma, da gre v sedanjem spopadu tudi za rušenje nekaterih monopolnih položajev v temeljnih organizacijah združenega dela vse do gradbene operative, ki tudi ni ravno zadovoljna z gledanjem pod prste. Ker gre za nove družbene odnose na tem področju, bo treba popustiti in sprejeti ter podpreti novo, ki nastaja. Za velike stvari gre, dragi moj tovariš!

– Dovolite, da se vmešam! se z ostrim glasom oglasi oddelkovodja. – Tovariš sociolog je prišel k nam zato, da mu bo kdo iz proizvodnje odgovarjal, ne pa, da ga bomo tu mi spraševali. Zato te, Tone, opominjam, da ne sprašuješ več, ampak le odgovarjaj! To je tvoja naloga! Kaj je tvoja naloga?

– Da le odgovarjam, prikima človek v delovni halji.

– Torej nadaljujva, kje sva prekinila najino delo! pravi sociolog z olajšanjem v glasu in vpraša: – Ali imate možnost vplivanja na oblikovanje dogovorov v občini ali republiki? – DA ali NE?

VINKO BLATNIK

– Hej, Lojze, kaj si se pa tako zagledal v tega polža?

– Zavidam mu, ker nima nobenih skrbi s stanovanjem . . .!

I. Antič

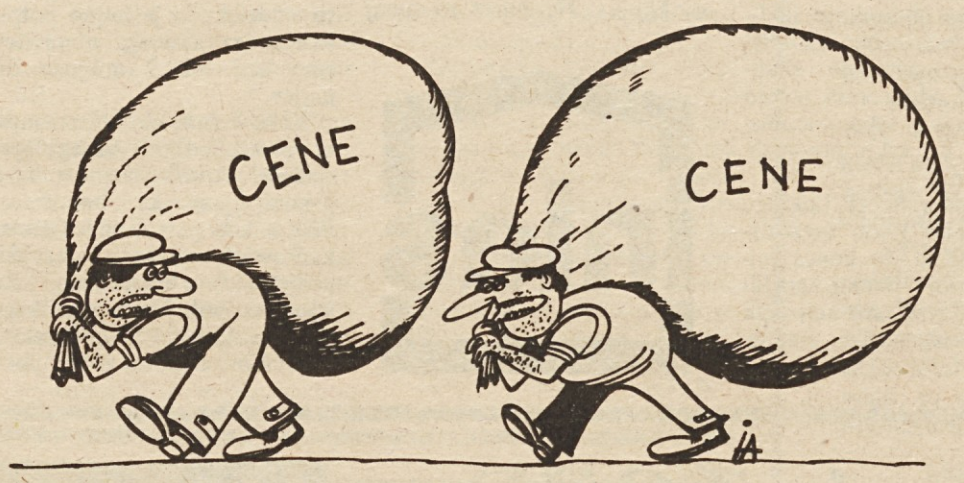

– Ali veš, da bodo letos naše tovarne izdelale enkrat več avtomobilov, kot pa jih bodo ljudje lahko kupili . . .?

– Hja, verjetno bo vsak kupec dobil še eno vozilo povrhu za nagrado . . .

I. Antič

Stara resnica

V starodavni Buhari so se nekoč znašli v hudih zunanjetrgovinskih škripcih. Vzrok je bil preprost: preveč so uvažali in premalo izvažali. Njihovo gospodarstvo so zavoljo tega pestile takšne težave, da jih emir ni mogel več sam obvladati. Pa je poklical na svoj dvor starega modreca Nasredina Hodžo, ki je videl veliko sveta in je med ljudstvom slišal veliko preudarnih misli, ter mu je zaupal svoje skrbi.

„Poglej, modrijan, kam smo prišli. Tuje blago se bohoti na naših tržnicah. Moji možje ne nosijo več opank, ki jih doma izdelujemo; karavane hodijo ponje v daljni Samarkand. Moje ženske ne nosijo več oblek iz blaga, ki ga tkemo v Buhari; trgovci jih prinašajo iz Kabula. Konje in koze uvažamo iz Perzije, kožuhovino iz Rusije in sadje iz Tadžikistana. Pa imamo vsega tega dovolj doma, toda tuje blago je po mnenju mojih podanikov boljše samo zato, ker ni domače. V tujino resda prodamo vse več naših izdelkov, toda tamkaj kupimo toliko vsega, da je državna blagajna prazna, za odplačilo dolga pa bomo morali skrbeti dolga leta. Kaj naj storim, da se izkopljem iz te stiske, kajti izčrpal sem vse svoje vladarske možnosti, izdal sem nešteto zakonov in uredb, pa vse skupaj nič ne pomaga.

Nasredin Hodža se je zamislil. Razmišljal je tri dni in tri noči in četrto jutro je emirju dejal:

„Dovoli svojim podanikom, da kupujejo na tujem vse, kar jim srce poželi.“

Emir se je čudil tej modrečevi odločitvi in ugovarjal bi ji, če ne bi vedel, da Nasredin Hodža dotlej še nikoli ni predlagal slabih rešitev.

In so v prihodnjih letih prinašale karavane v Buharo gore tujega blaga. Odprli so staro pot prav do Indije, kjer so na kredit kupovali dišave in lišp, s Kitajske so nosili svilo in iz Carigrada vojščakom oklepe, ki naj bi jih kasneje plačali, in tako so uvažali iz tujih držav celo opeko, ilovico in pitno vodo.

Nekega dne pa se je zgodilo, da so tuji trgovci pokazali vrata buharskim kupcem in terjali plačilo dolgov. Razkošja vajeni Buharci so se nenadoma morali zadovoljiti s tistim, kar so izdelali doma. Tega pa takrat ni bilo več dovolj niti za preprosto življenje, kajti v Buhari so se v letih navidezne blaginje marsikaj odvadili delati in na trgih je primanjkovalo najnujnejšega blaga.

In emir je poklical predse Nasredina Hodžo in staremu modrecu očital:

„Poglej, kam nas je privedel tvoj nasvet. In jaz, tepec, sem ti zaupal!“

Nasredin pa mu je mirno odvrnil:

„Ne huduj se po nepotrebnem. Vedi, da se človek spametuje šele takrat, ko je stiska najhujša in mu voda teče v grlo. Šele tedaj so ljudje pripravljeni pogledati resnici v oči in plačati dolg za svojo nespamet. Tako je tudi z Buharci. Poprej si jih hotel spametovati z zakoni in celo s kaznovanjem, pa nič ni pomagalo, zdaj pa jih je spametovalo življenje samo. Pojdi mednje in jim pomagaj.“

Tako se je tudi zgodilo in stare zgodbe vedo povedati, da je Buhara spet našla samo sebe.

P. S.: Zgodba, ki sem jo zapisal, ne zadeva naših zdajšnjih razmer. Res smo lani kupili v tujini za milijardo dinarjev peska in za skoraj enako vsoto čisto navadne ilovice – da o drugih takšnih in podobnih kupčijah sploh ne govorimo, toda voda nam še ne teče v grlo in stiska še zdaleč ni tolikšna, da bi se spametovali.

JANEZ VOLJČ

PERSPEKTIVA

Pisalo se je leto devetnajststodevetindevetdeseto in nekega maj-ega večera se je v prostorih mestne skupščine ljubljanske sestala upinska komisija za varstvo okolja na svojo tristotrinajsto sejo. dnevnem redu je imela samo eno točko, ki so jo imenovali: „Negativni vpliv mestnega prometa na varstvo okolja v Ljubljani na Ljubljančane.“

Vsak član komisije je najprej prijel za ročico časovnega stroja in najnovejša pridobitev mestne skupščine ga je v hipu seznanila z zgodovino prizadevanj za ureditev prometa v Ljubljani, od rat, ko so študentje na Aškerčevi cesti demonstrirali proti upu, ko so si pešci zaman prizadevali, da bi pregnali avtomobile Nazorjeve ulice in so ljudje na Titovi cesti šele začeli dihati skozi bce, pa vse do današnjih dni.

Potem so člani komisije izmenjali svoje misli.

Predsednik kluba zdravljenih astmatikov je spet zahteval, naj vne prometne žile zgradijo izven Ljubljane, Ljubljančanom pa vsaj nekaj ur na dan prepovejo vožnjo z avtomobili po mestnih cah.

Predsednik kluba prijateljev narave je spet protestiral proti voznicam, ki bi, kot je dejal, uničile nujno potrebne zelene vršine v okolici mesta.

Predsednik avtomoto zveze je nasprotoval težnji kluba zdrav-ih astmatikov, da bi omejili avtomobilski promet v Ljubljani in et poudaril, da avtomobil ni luksus, pač pa nujno potreben ijatelj sodobnega človeka, ki v obdobju avtomatizacije ne more hoditi peš in tako po nepotrebnem zapravljati svojega dragocenega časa.

Predsednik sindikata delavcev v ljubljanskih trgovinah je spet povedal, da so člani njegovega sindikata na referendumu odločno odklonili nočno delo šoferjev in delavcev v skladiščih in da tovornjakov, spričo tega, res ne morejo čez dan umakniti z ulic.

Predsednik sveta za gospodarstvo je seznanil člane komisije z najnovejšim stališčem mestnega prezidija ljubljanskega, ki je, kot je dejal, spet pozitivno, vsaj kar zadeva najnujnejše adaptacije mestnega prometnega ožilja, kakih večjih posegov pa si tudi tokrat ne more privoščiti, ker preprosto nima denarja.

Predsednik interesne skupnosti pešcev je spet vprašal neimenovane odgovorne činitelje, če bi vendarle mogli kaj storiti, da bi pločnike prepustili pešcem, avtomobile pa parkirali kje drugje.

S tem je bila razprava končana in vsi navzoči so se ozrli na računalnik, ki je poprej zabeležil sleherno njihovo misel, zdaj pa je na svoj ekran zapisal:

„Preveč različnih mnenj; enotna akcija spet ni možna.“

In člani komisije za varstvo okolja pri mestnem prezidiju ljubljanskem so se razšli. Še prej pa jim je vratar razdelil običajni obrok tablet s stisnjenim morskim in gorskim zrakom, in takim, ki bi bil pravšen za ljubljansko kotlino, ter jih opozoril:

„Dobro si nadenite plinske maske. Danes je vreme nekam kilavo. Na dež se pripravlja in dol pritiska.“

J. V.

Tovarniški vrtec

Osnovna organizacija sindikata v ljubljanskem Leku se je pred nedavnim odločila priporočiti samoupravnim organom, naj delovna skupnost z lastnimi sredstvi uredi varstvo otrok svojih delavcev. V tej delovni skupnosti je namreč več kot 200 otrok zaposlenih, ki še vedno niso deležni primernega varstva; zato naj bi namenili za tovarniški otroški vrtec odkupljeno stavbo ob novi Lekovi tovarni v šišenski industrijski coni.

Soglasje k načrtom Leka za ureditev otroškega varstva je že dala sanitarna inšpekcija skupščine občine Ljubljana-Šiška, tovarna pa je navezala že tudi stike z občinsko temeljno skupnostjo otroškega varstva, da bi sodelovala pri organizaciji varstva otrok. Računajo, da bo vrtec na Aleševčevi cesti, v katerem naj bi bilo v dveh izmenah prostora za 50 malčkov, urejen do letošnje jeseni. Takrat bo v bližini vrtca začela obratovati tudi nova Lekova tovarna za farmacevtsko in kozmetično industrijo. Tako bodo poslej zaposlene matere lahko brezskrbneje prihajale na delo, delovna skupnost pa bo imela eno skrb manj pri reševanju vprašanj družbenega standarda zaposlenih.

-iv

Za sedaj po načrtih

Če bi hoteli ustreči vsem prosilcem, bi v škofjeloški občini do leta 1976 potrebovali 750 stanovanj, do konca prihodnjega leta pa bodo zgradili 235 stanovanj

Pred dnevi, ko smo se pogovarjali z dosedanjim predsednikom občinske sindikalne organizacije v Škofji Loki Jožetom Stanonikom, je zavel optimizem iz njegovih besed, ko smo govor zasukali na stanovanjsko politiko v občini. Povedal je, da se z novo stanovanjsko zakonodajo, zlasti pa z ustanavljanjem solidarnostnih skladov in samoupravnih stanovanjskih skupnosti ustvarjajo zdaj tudi v škofjeloški občini večje možnosti. za reševanje občutnega stanovanjskega primanjkljaja.

Pred kratkim so v Škofji Loki nekaj deset družinam z nizkimi dohodki razdelili ključe novih stanovanj.

„S tem se lahko postavimo," pripoveduje Jože Stanonik. „Toda poslej bomo morali še kako paziti na programiranje obsega in potreb usmerjene stanovanjske gradnje. Do lani smo v občini zgradili letno kakih 60 stanovanj, vendar pa se čedalje bolj zavedamo, da bomo morali po srednjeročnem programu stanovanjske gradnje zgraditi do leta 1976 najmanj 750 stanovanj, torej vsako leto v družbeni in zasebni gradnji vsaj po 190 stanovanj."

VSAKO LETO VEČ STANOVANJ

V Škofji Loki so lani začeli uresničevati program srednjeročnega razvoja stanovanjske gradnje. Tako so v družbeni gradnji zgradili 67 stanovanj, od tega 55 v Škofji Loki, 12 pa v Žireh, letos pa mislijo dograditi še 165 novih stanovanj.

„Lani smo v solidarnostnem skladu zbrali skupno s prispevki organizacij združenega dela 29 milijonov dinarjev, kar pomeni, da bi po sedanjih cenah gradbenih storitev lahko zgradili 160 stanovanj. Iz sredstev solidarnostnega sklada pa je bilo medtem kupljenih in vseljenih 35 stanovanj, letos pa še nadaljnjih 40. Vsa ta stanovanja dobijo izključno delavci z nizkimi osebnimi dohodki in neurejenimi stanovanjskimi razmerami," je povedal Stanonik.

Čeprav so v Škofji Loki že sprejeli srednjeročni program stanovanjske gradnje, opažajo, da ga mnoge organizacije združenega dela sploh ne upoštevajo. Svoje stanovanjske probleme rešujejo tako, da sredstva kratkomalo razdelijo med prosilce za stanovanjski kredit. O tem odnosu delovnih organizacij do skupnega reševanja stanovanjske problematike v občini zgovorno priča tudi zadnja anketa stanovanjskega gospodarstva Lokainvest. Lokainvest je namreč poslal vsem organizacijam družbenega dela v občini vprašalnik o potrebah po stanovanjih, toda od 94 jih je odgovorilo le 26. Na podlagi odgovorov bi v Škofji Loki v prihodnjih dveh letih potrebovali 61 stanovanj, v Železnikih 34, v Gorenji vasi 11 in v Žireh 9 stanovanj. Skupno bi bilo treba zgraditi komaj 61 stanovanj, čeprav so potrebe očitno daleč večje.

Ta, skrajno malomaren odnos delovnih organizacij do tako pomembnega vprašanja je obsodil nedavni občni zbor škofjeloškega občinskega sindikalnega sveta in zadolžil osnovne organizacije sindikata, da od odgovornih terjajo pojasnilo, zakaj tako malomaren odnos do tako pomembnega vprašanja.

Vendar pa v Škofji Loki sodijo, da bodo kljub brezbrižnosti nekaterih do konca prihodnjega leta v občini zgradili 235 stanovanj in tako uresničili program stanovanjske gradnje za leto 1975.

NI PRIMEROV

Komisija za ugotavljanje izvora premoženja je bila v Tržiču imenovana dokaj pozno in se otepa z velikimi težavami, predvsem kadrovskimi. Tudi sodelovanje z davčno upravo ni na zadovoljivi ravni. Zato so na seji občinskega komiteja ZK sklenili, naj komisija v naslednjih mesecih spet poroča o svojem delu organu občinske konference ZKS.

Komisija je doslej preučila en sam primer, pa še pri tem je po dolgotrajni razpravi postopek ustavila, ker je prizadeti občan premoženje opravičil z dokazili. Na prihodnjih sejah bo komisija obravnavala 20 primerov, ki jih je izločila med letošnjimi davčnimi napovedmi.

vk

NAŠA AKCIJA: ● Kritično pomanjkanje kadrov v zdravstvu – kolikšno, zakaj, kje?

Sami iščejo najboljše rešitve

V jeseniški bolnišnici manjka ta čas 40 zdravstvenih delavcev vseh filov

Kadrovski problemi v jeseniški bolnišnici, ki je lani praznovala 25-letnico obstoja, niso nič manjši, kot v ostalih bolnišnicah. Brez dvoma so samo bolj specifični kot v kliničnih bolnišnicah. Potrdilo tej ugotovitvi smo dobili tudi v pogovoru z direktorjem jeseniške bolnišnice Slavkom Osredkarjem.

„Če se ustavimo najprej pri osebnih dohodkih, najbolj občutljivem delu kadrovskih problemov v zdravstvu, lahko ugotovimo, da merila družbenega dogovora ne pomenijo tudi v praksi enakih dohodkov za enako ali vsaj približno enako delo. Ne bi rad našteval primerov, toda vsakodnevna praksa nam vendarle razkriva, da so v kliničnih bolnišnicah, vsaj kar zadeva dohodke, na boljšem, kot smo pri nas. Morda bo kdo nasprotoval temu, vendar, če že imamo približno enake mesečne dohodke, imajo zdravstveni delavci v ljubljanskem kliničnem centru vsaj bolje plačana dežurstva. To na Jesenicah občutimo zadnji dve leti. Pa vendar ne v tolikšni meri kot druge probleme, ki so tako ali drugače povezani s kadri."

„Na katere pri tem predvsem mislite? "

„Ko se srečujemo s kadrovsko problematiko, se nam utrne marsikatero spoznanje. Naj omenim samo eno med njimi. Poglejte, povsod v svetu želijo zdravniki delati v podeželskih bolnišnicah, samo pri nas silijo na klinike. Na tujem so zunaj mestnih središč za svoje delo tudi bolje plačani kot tisti v mestih, zato se, razumljivo, raje odločajo za te bolnišnice. Kdaj bomo pri nas začeli slediti tej praksi, ne vem, vredno pa bi bilo, če bi o tem začeli vsaj razmišljati. Morda bi z leti potem le prišli do potrebne porazdelitve kadrov, tako da mi na periferiji ne bi bili vedno pri vsem prikrajšani."

VSAK ODHOD JE BOLEČ

Jeseniška bolnišnica ima šest oddelkov, prav zdaj ustanavljajo še oddelek za anestezijo in intezivno nego. Kakšna je njihova kadrovska zasedenost?

„Na srečo, zaenkrat zadovoljiva," pravi tovariš Osredkar. „Na internem oddelku skoraj nimamo težav s kadri, precej slabše pa je na kirurgiji. Po sistematizaciji delovnih mest bi na tem oddelku potrebovali 7 zdravnikov-specialistov, trenutno pa imamo samo 2 kirurga in 3 specializante. Dva kirurga, ki ju nimamo, se nam še kako poznata. Podobno je tudi na ginekološko-porodniškem oddelku. Lani so kar štirje ginekologi zapustili bolnišnico in srečo smo imeli, da smo dobili takoj vsaj enega novega. Prav tak je primer z rentgenološkim oddelkom, kjer dela en sam specialist, čeprav bi potrebovali še najmanj enega. Če bi odšel še ta, bi morali zapreti oddelek, dokler ne bi dobili novega. In to oddelek, ki je nujno potreben in za katerega obnovitev smo lani dali 2 milijona dinarjev."

Kako boleče občutijo manjše bolnišnice odhod vsakega specialista, dovolj nazorno kaže primer jeseniške bolnišnice. Prav v tem je tudi specifičnost kadrovskih vprašanj v manjših podeželskih bolnišnicah. Za jeseniško bolnišnico je velikega pomena dogovor z ljubljanskim kliničnim centrom, ki jim pošilja na nekajmesečno p[...] svoje specializante.

„To ni veliko vredno [...] nas, pač pa tudi za sp[...] zante. Izkušnje namreč k[...] da med svojo prakso pri[...] veliko več kot na klinika[...] imajo precej več praktičn[...] tudi samostojnega dela [...] kliničnih bolnišnicah."

TEŽAVE S SREDNJIM KADRO[...]

Če bi v jeseniški bol[...] hoteli v največji možni [...] opravljati specialistične [...] nosti, bi potrebovali še na[...] 40 zdravstvenih delavce[...] profilov. Podobno kot d[...] se tudi pri njih srečujejo [...] cejšnjim pomanjkanjem [...] cinskih sester, čeprav de[...] okviru bolnišnice celo [...] stvena šola. Vsako leto [...] dobijo šest, največ osem [...] preostale pa nadaljujejo s[...] jem. Tako s tistimi, ki pri[...] komaj pokrivajo največj[...] trebe.

„Morda bi mislili, da j[...] blem srednjega kadra in p[...] nega osebja manj žgoč, k[...] govorili le o zdravnikih-sp[...] stih, vendar ni tako! Še [...] leti, ko je bilo na Jese[...] težko dobiti zaposlitev, j[...] naša bolnišnica v veliken[...] vilu zaposlovala ženske. [...] pa, na primer dobimo str[...] le iz drugih republik. Te p[...] me skušamo reševati po [...] najboljših močeh, vendar [...] uspehov kljub vsemu ni, [...] njuje razmere Slavko Osr[...]

Na Jesenicah vidijo ne[...] šitev za ublažitev kri[...] pomanjkanja kadrov, ki p[...] glavnem dolgoročne. Med [...] dita vsekakor štipendira[...] visokih, višjih in srednjih [...] stvenih šolah ter gradnja [...] vanj. K temu je treba do[...] prizadevanja za stimulati[...] nagrajevanje in zlasti za [...] nike – specialiste stro[...] izpopolnjevanje.

inles

Pogoji za organiziranje TOZD so v novi ustavi dopolnjeni

URESNIČEVANJE USTAVNIH DOLOČIL

Namišljena dilema, da organiziranje temeljnih organizacij združenega dela vodi k razdruževanju, še ni v celoti odpravljena. To nam zgovorno potrjujejo podatki o številu delovnih organizacij, v katerih so se delavci organizirali v temeljne organizacije, pa tudi podatki o tehnološki sestavljenosti in številu delavcev v posamezni temeljni organizaciji. Smo v prehodnem obodbju, v katerem moramo kritično analizirati doseženo in odločno nadaljevati z uresničevanjem ustavnih določil v vseh delovnih organizacijah.

Čeprav smo že v obdobju po sprejetju ustavnih dopolnil z akcijo naprednih subjektivnih sil težili, da bi bile temeljne organizacije organizirane povsod tam, kjer so zagotovljeni ustavni pogoji, še nismo dosegli razmer, v katerih bi bilo vsem delavcem omogočeno gospodariti s sredstvi, pogoji in rezultati svojega dela in na tej podlagi samoupravno združevati delo in sredstva. Zato je toliko pomembnejša dopolnitev določil v novi ustavi, ki zadevajo organiziranje temeljnih organizacij.

XXI. ustavno dopolnilo k ustavi SFRJ je v 2. točki določalo: „Vsak del delovne organizacije, ki pomeni delovno celoto, v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali delovni organizaciji in je lahko na tej podlagi samostojno izražen, imajo delavci pravico organizirati kot temeljno organizacijo združenega dela." Ustava SFRJ pa v 36. členu vprašanje organiziranja temeljnih organizacij opredeljuje takole: „Delavci v delu delovne organizacije, ki je delovna celota, v katerem se da rezultat njihovega skupnega dela samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu in v katerem lahko delavci uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice, imajo pravico in dolžnost organizirati tak del delovne organizacije v temeljno organizacijo združenega dela."

Tako v ustavnem dopolnilu kot tudi v določilu nove ustave sta ponovljena in nekoliko stilistično preoblikovana dosedanja dva pogoja za organiziranje temeljne organizacije združenega dela. Prvi pogoj je pogoj delovne celote, ki mora biti zagotovljen v vsakem delu delovne organizacije, v katerem delavci želijo organizirati temeljno organizacijo. Ta pogoj se je v dosedanji praksi uresničevanja nove ustave zelo različno razlagal. Najpogosteje so se prav za njim skrivale težnje po ohranjenju dotedanjih razmer. Analize o izpolnjevanju pogojev za organiziranje delavcev v temeljne organizacije so marsikje izrabili za zavajanje delavcev, za „strokovno" prepričevanje delavcev o tem, da v delovni organizaciji ni več delovnih celot, da je taka celota le delovna organizacija ali pa zelo veliki organizacijsko-tehnološki deli delovne organizacije ipd. Zato je potrebno, da glede na izkušnje dosedanje prakse ta ustavni pogoj nekoliko podrobneje opredelimo. Kot del delovne organizacije, ki predstavlja delovno celoto, se v proizvodnih delovnih organizacijah pojmuje vsak tisti del, ki je poseben in enoten (zaokrožen) tehnološki proces. V delovnih organizacijah, ki opravljajo družbeno dejavnost ali storitveno dejavnost, pa pod takim delom pojmujemo zlasti vsak tisti del, ki predstavlja poseben in enoten (zaokrožen) delovni proces.

Drugi pogoj organiziranja temeljne organizacije v delu delovne organizacije se izraža v zahtevi, da se v takem delu rezultat združenega dela lahko samostojno izrazi kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu. Ta pogoj, ki je pri organiziranju temeljnih organizacij zagotovljen v mnogo ožjih delih delovnega procesa, so številne analize o izpolnjevanju pogojev za organiziranje temeljnih organizacij neustrezno obravnavale. Analize ga najpogosteje obravnavajo zgolj kot „dodatek" oceni, kaj je v posamezni delovni organizaciji delovna celota. Le v nekaterih delovnih organizacijah so ta ustavni pogoj organiziranja temeljne organizacije posebej preučili in na tej podlagi zasnovali samostojne ugotovitve. Samostojna proučitev tega pogoja bi namreč v marsikateri analizi omajala argumente za trditev, da v delovni organizaciji ni več delovnih celot oziroma da ni pogojev za organiziranje temeljnih organizacij. Kljub temu, da je smisel tega pogoja praksa takoj dojela, bomo zapisali njegovo nekoliko širšo opredelitev. Kot del delovne organizacije, v katerem se rezultat združenega dela lahko samostojno izrazi kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu, pomeni vsak del, za katerega se lahko ugotovi skupen prihodek in celoten dohodek.

Iz nanizanih ustavnih določil pa smo lahko povzeli tudi dve pomembni dopolnitvi ustavnega dopolnila v primerjavi z določili nove ustave. Prvo se izraža v opredelitvi novega, tretjega pogoja, ki mora biti izpolnjen v delu delovne organizacije, ki ga delavci organizirajo v temeljno organizacijo. V takem delu mora biti delavcem omogočeno uresničevanje njihovih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravic. Ta ustavna zahteva odločno zavrača mnoge primere organiziranja temeljnih organizacij v delovnih [...] zacijah, saj se v njih povezuje najpogosteje po več sto delavcev, po [...] včerajšnjih ekonomskih enot, dislociranih obratov itd. Omenjeni pog[...] temu, da ga je že ustavno dopolnilo posredno zahtevalo, analize p[...] niso obravnavale, čeprav je prav tako pomemben kot prejšnja dva. [...] delovne organizacije, v katerem delavci lahko uresničujejo svoje dr[...] ekonomske in druge samoupravne pravice, je del s takim številom d[...] ki omogoča, da delavci odločajo o upravljanju in poslovanju tako v [...] osebnega izrekanja kot tudi prek delegatov v delavskem svetu in v kat[...] mogoče uresničevati samoupravno delavsko kontrolo.

Druga pomembna dopolnitev ustavnega dopolnila v določilu nove [...] se izraža v opredelitvi organiziranja temeljne organizacije ne le kot [...] pač pa tudi kot dolžnosti delavcev. Ta ustavna določba številnim d[...] kolektivom nalaga, da ponovno preanalizirajo svojo delovno organiz[...] se organizirajo v temeljne organizacije. To velja tudi za številne d[...] kolektive temeljnih organizacij, katerih velikost (število delavcev, s[...] nost proizvodnega procesa iz več posebnih oziroma zaokroženih tehn[...] procesov) omogoča, delavce pa s tem zavezuje, organizirati temeljno [...] zacijo v vsakem delu, v katerem obstajajo ustavni pogoji.

Nekoliko širša opredelitev ustavnih pogojev za organiziranje te[...] organizacij in izkušenj glede njihovega upoštevanja v praksi terj[...] njihovi podlagi ponovno ocenimo dosežene rezultate v vseh delovnih [...] zacijah in z nadaljnjo akcijo zagotovimo uresničitev koncepcije zdr[...] dela. Le v pravih temeljnih organizacijah bodo ukinjeni pogoji za biro[...] ali tehnokratsko odtujevanje rezultatov, s tem pa tudi za podrejan[...] Temeljna organizacija zato ne sme biti organizirana kot poljubna [...] (tehnološka, organizacijska, družbenoekonomska), pač pa kot vsak t[...] ožji del delovnega procesa, v katerem obstajajo ustavni pogoji. To [...] mogoče zagotoviti le z analizo, ki bo enakovredno obravnavala vse p[...] dene pogoje za organiziranje temeljnih organizacij in v kateri bo p[...] pomenil njihovo strnitev.

To terja tudi resolucija VII. kongresa ZKS, ki zavezuje vs komunis[...] svojim delovanjem v družbenopolitičnih organizacijah in med delavc[...] tovijo, da bodo delavci „ponovno pregledali in ocenili rešitve v svojih [...] upravnih sporazumih in statutih" in na podlagi te ocene „dosledno [...] zirali temeljne organizacije združenega dela na najožjih področjih del[...] procesa, ki so zaključena faza in enota z zadostno reprodukcijsko po[...] okviru skupnega združenega dela.

PETE[...]

1000 PRAZNIH UČNIH MEST

a Gorenjskem bi potrebovali trikrat več učencev v gospodarstvu, kot jih je na voljo

Pomanjkanje delavcev, nad terim se vse bolj pritožujejo lovne organizacije v petih go-njskih občinah, se močno že tudi v velikih neso-zmerjih med številom mladih, končujejo osnovno šolo, in ostimi učnimi mesti. V tem iskem letu bo na Gorenjskem pustilo osnovno šolo kakih 00 fantov in deklet, to pa je aleč premalo za vse potrebe. Zaradi tega bodo očitno po-gnile najkrajši konec delovne ganizacije, ki potrebujejo va-ice. Letos je za učence v go-odarstvu na voljo več kot 00 učnih mest, zanje pa se nima le kakih 580 fantov in klet! Možnosti za fante so lo nad štirikrat večje od izra-nih želja, tako da bo po vsej jetnosti ostalo praznih več t 1000 učnih mest. Pri dekle-h je število razpoložljivih mest za 100 večje od njihovih že-. Značilen primer za trditev, ko primanjkuje mladih za po-cne šole, je gumarska šola v anju, ki je imela lani tako ne-aten vpis, da sploh ni odprla letnika. Posamezne delovne ganizacije poskušajo pridobiti ence na drugih področjih, ndar brez bistvenega uspeha. Skoraj polovica vse gorenjske adine, ki bo letos zaključila novno šolanje, se namerava isati v srednje šole. Tudi tu so hove možnosti zelo velike. deč po sedanjih izkušnjah se do morali zaradi premajhne ogljivosti šol preusmeriti na ge šole le nekateri, ki želijo Iskrino srednjo tehnično o elektro in strojne smeri, na avno – administrativne šole, nekatere zdravstvene šole, na dnjo tehniško gradbeno šolo vzgojiteljsko šolo.

Enako kot za šolanje je veli- možnosti tudi za zaposlo-nje mladih, ki zapuščajo šole h stopenj. Nekaj težav je le i diplomantkah srednje tehni-e tekstilne šole. V tekstilnih djetjih tehnike najpogosteje stavijo za mojstre in obra-vodje, take dolžnosti pa raje upajo moškim. Tako se mora ecej deklet s te šole zadovo-iti z delovnim mestom, ki ne treza njihovi strokovni iz-razbi in stroki.

O tem, kolikšne so na Go-renjskem potrebe po absolventih srednjih, višjih in visokih šol, priča tudi podatek, da so delovne organizacije za novo šolsko leto že doslej razpisale 450 štipendij, saj se zavedajo, da lahko z večjo gotovostjo računajo le na tiste diplomante, ki si jih bodo zagotovile več let vnaprej. Vse večji razkorak med številom mladih in možnostmi za njihovo šolanje in zaposlovanje na Gorenjskem je vsekakor prepričljiv dokaz, da bo moralo gorenjsko gospodarstvo iskati možnosti za svoj nadaljnji razvoj v dejavnostih in tehnologijah, ki terjajo manj delavcev.

M. S.

Ameriški imperij

„Nasprotje med preprostostjo ciljev ameriškega imperija in dvoumnostmi njegovega delovanja odkrijemo predvsem s preučevanjem imperija, kakršen je danes. Kajti vedenje mogočnežev navsezadnje ustreza precej preprostim zakonom: moč prikliče še več moči, bogastvo še več bogastva, in če se zgodi, da v nacionalnem okviru ni več mogoče zadovoljiti potreb povečanega bogastva, ne preostane druga rešiev, kot da se začno nadzorovati plantaže banan v Srednji Ameriki, obilna ležišča rud v Južni Ameriki, naftna polja na Bližnjem vzhodu itd. Tako se rojevajo imperiji s prednjimi stražami in komunikacijskimi linijami, z rezervami in obrambnimi sredstvi, z diplomati in vojaki, z misijonarji in policisti, z zdravniki in bančniki. Imperij hrani in bogati prestolnico, ki ima tako na voljo nova sredstva, da še bolj razširi svoj vpliv. Toda bistvo ameriškega imperija je, da svojemu vplivu ni določil mejnikov. Noben zemljevid ne more začrtati njegovih meja. Zaradi tega je tako malo podoben klasičnim kolonialnim imperijem, da ga včasih skoraj ni mogoče dojeti in se zdi, da celo sam dvomi o svojem obstoju.“

To je odlomek iz nadvse zanimive knjige Claude Juliena „Ameriški imperij“, katere slovenski prevod je pred kratkim poslala na knjižni trg Državna založba Slovenije. Ta izredno aktualna politična knjiga, pisana v publicistično razumljivem jeziku, je izšla v zbirki „Moderna družba“. Njen avtor je francoski publicist, urednik revije „Mond diplomatic“ in je izreden poznavalec ameriških problemov, katerih študiju se je posvetil. Knjiga „Ameriški imperij“, ki obravnava enega najpomembnejših in najusodnejših problemov sodobnega sveta, je kot analiza imperija grajena na osnovi dokumentov iz ameriških vladnih arhivov.

Knjiga, ki je v izvirniku izšla 1972. leta, je ostra kritika ameriškega imperializma. Pisana je zelo živahno in plastično. V knjigi je avtor zbral veliko aspektov ameriškega imperija, čeprav – kot sam pravi – nekatere aspekte še varuje skrivnost arhivov, ki za zdaj še niso dosegljivi.

Knjiga nudi vpogled v zgodovino ameriškega imperija od njegovega rojstva do današnjega imperija, ki ga avtor razčlenjuje na gospodarski, vojaški, kulturni imperij in na vlogo CIA in vlade v službi imperija. Knjiga nas torej seznanja s tem, kako so ZDA začele graditi ta svoj imperij, kako so v osvajalskih in roparskih vojnah širile svoje gospodarske interese, pri tem pa se proglašale za nosilce demokratičnega napredka. Opisuje, kako so se ljudje pustili zapeljati, ker so znotraj ZDA spretno gojile nacionalizem. Skratka, bralec dobi na dokumentiran način vpogled v celotni mehanizem, ki je deloval in ki deluje v službi imperija.

Ob koncu svoje knjige avtor pravi, da današnji voditelji vedo, da njihov imperij morda sploh še ni dosegel svojega vrha, ko se že pomika k svojemu zatonu, ker je izpridil ameriški ideal. In končno, avtor tudi opozarja Evropo, naj ne sledi temu zgledu.

Res zanimivo branje, po katerem velja poseči.

S skupnimi močmi

Enotna kulturna skupnost naj bi povezovala kulturne ustanove in življenje v ajdovski, novogoriški, idrijski, tolminski in sežanski občini

V petih severnoprimorskih občinah – Ajdovščini, Idriji, Novi Gorici, Tolminu in Sežani – deluje več kulturnih ustanov, ki s svojo dejavnostjo pokrivajo to območje na Primorskem. Zato so se predstavniki teh kulturnih institucij in temeljnih kulturnih skupnosti že večkrat sešli, da bi proučili možnosti za ustanovitev regionalne kulturne skupnosti, ki bi usklajevala delo vseh ustanov, hkrati pa pomagala občinam, ki si ne morejo privoščiti širših akcij na področju kulture. Na zadnjem takem posvetu, bil je v Ajdovščini, so se predstavniki vseh petih občin odločili ustanoviti to skupnost, vendar je treba poprej še rešiti vprašanje finansiranja in izoblikovati delovni program za vsako občino posebej.

Največ profesionalnih kulturnih ustanov ima Nova Gorica, njihovo delo pa se razpleta na širšem območju. Tako pokriva Pokrajinski arhiv tri občine, Goriški muzej vse razen ene, Zavod za spomeniško varstvo ima svojo dejavnost razširjeno na sedem občin, Primorsko dramsko gledališče na vseh deset itd. Poleg kulturnih ustanov pa na tem območju poteka več kulturnih akcij, ki so regionalnega ali celo širšega pomena. Ajdovščina pripravlja že drugi festival Revolucija in glasba, Idrijčani se pripravljajo na slikarsko kolonijo, v Sežani že več let deluje Ex tempore, Nova Gorica pa je vsako leto gostitelj srečanja malih odrov, ki prerašča regionalne pa tudi republiške in državne meje.

Žal doslej ni bilo nikogar, ki bi vso to razvejano in ponekod zelo dobro vpeljano dejavnost povezal v harmonično celoto. Tato je zamisel o regionalni kulturni skupnosti umestna. Predvsem na kadrovskem področju bo morala kulturna skupnost zaorati ledino, saj vodijo kulturo volonterji, ker ni možnosti za stalno zaposlitev.

Regionalna kulturna skupnost, samoupravni sporazum o združitvi bodo podpisali v kratkem, ne bo pomenila zida, prek katerega ne bo mogla nobena druga občina ali kulturna skupina in skupnost. Njena naloga bo le koordinirati in predvsem pospeševati kulturno dejavnost, pomembne naloge pa jo čakajo tudi pri povezovanju z zamejstvom.

M. HOŽIČ

Petdeseta »Ukana«

Minuli torek je bila v Prešernovem gledališču v Kranju slavnostna predstava „Ukane“, petdeseta ponovitev dramatizacije tega nadvse popularnega romana pisatelja Toneta Svetine. Avtor je dramatizacijo zaupal režiserju Janezu Povšetu, prvo izvedbo te dramatizacije pa ansamblu Prešernovega gledališča.

Dramatizacija „Ukane“ je bila doslej uprizorjena osemnajstkrat na domačem odru, nekajkrat posebej kot zaključene predstave za kranjske kolektive. Z „Ukano“ so Kranjčani gostovali na tujih odrih že dvaintridesetkrat.

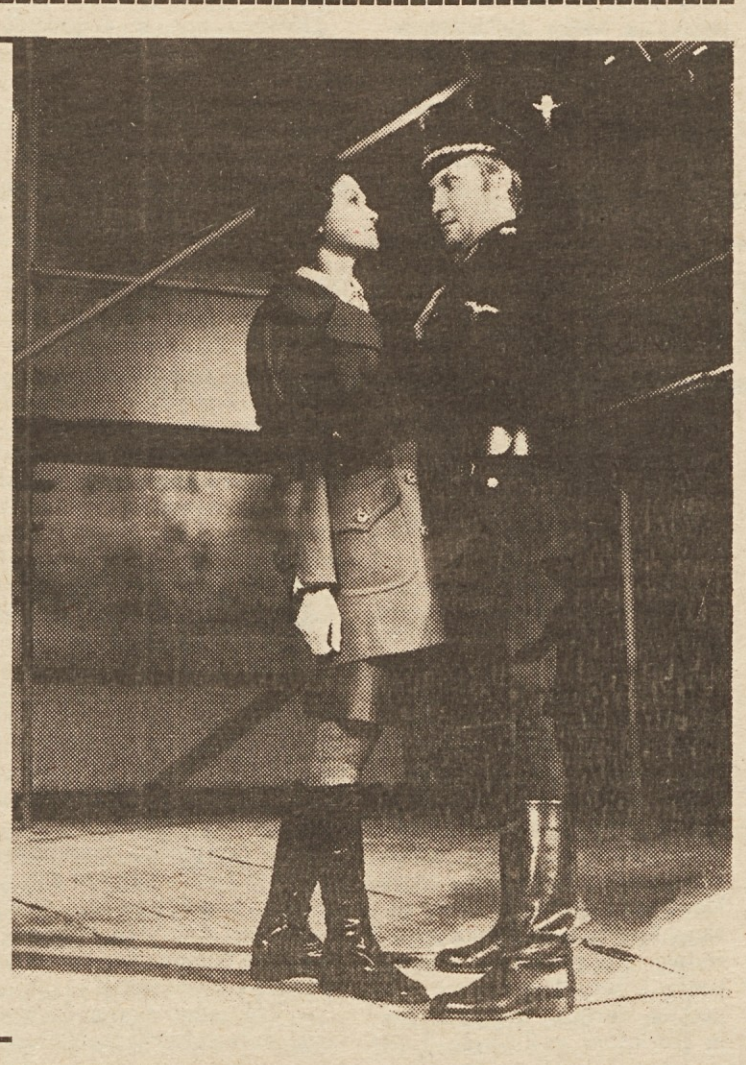

PRED IZIDOM

ZVONKO ŠTAUBRINGER:

TITO — DRŽAVLJAN SVETA

»Predsednik Tito se je zavedal, da delitev povojnega sveta na dve sprti strani ogroža mir in prizadevanja na novo osvobojenih narodov, da bi odstranili posledice fevdalizma in kolonializma. Bilo je jasno, da je edina pot za preprečitev konfrontacije – neuvrščenost.«

Tako je med drugim zapisala o Titu, državljanu sveta, enem najpomembnejših arhitektov aktivne miroljubne koeksistence in neutrudnem borcu za mir v svetu, hčerka njegovega velikega soborca Nehruja in predsednica indijske vlade Indira Gandhi v predgovoru h knjigi. In pristavila: »Ta knjiga po pravici opisuje predsednika Tita kot državljana sveta. Malo državnikov je storilo več za izgradnjo novega svetovnega reda, ki temelji na zaupanju, enakosti in sodelovanju med narodi.«

Na blizu 400 straneh avtor knjige popisuje trideset let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendarle možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečeval z mnogimi uglednimi državniki, politiki, kulturnimi, družbenimi delavci pa tudi s preprostimi ljudmi.

Mnoge izrečene besede in mnoga srečanja so ujeta na straneh knjige TITO – DRŽAVLJAN SVETA. Ne samo zanimivo branje – čeprav tudi to – slikovit prikaz boja predsednika Tita za miroljubno sožitje med narodi sveta! Knjiga, ki bo privlačna za vse sedanje generacije, knjiga, ki bo vsakomur razumljiva!

»Titovo ime in njegova dejanja so vtkana v vse sodobne tokove mednarodnih odnosov, v boj vseh narodov sveta proti hegemonizmu in imperializmu, hkrati pa za svobodo, za medsebojno razumevanje in sodelovanje« – piše v predgovoru Mitja Ribičič. »Prav to potrjuje ta knjiga in izjave mnogih državnikov, znanstvenikov, kulturnih delavcev in drugih pomembnih osebnosti, ki vidijo v Titu nosilca progresivnih prizadevanj človeštva, velikega državnika sveta.«

KMALU – ŠE PRED 25. MAJEM! – NA SLOVENSKEM KNJIŽNEM TRGU V ZALOŽBI ČZP »DELAVSKA ENOTNOST«:

Zvonko Štaubringer:
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Knjiga bo vezana v platno, opremljena s ščitnim ovitkom, tiskana na finem, brezlesnem papirju. V knjigi bo šestnajst strani ilustracij na umetniškem papirju.

V prednaročilu stane knjiga 125 dinarjev. Vabimo vas, da si jo zagotovite že v prednaročilu, za kar je potrebno samo, da izpolnite naročilnico in nam jo podpisano ter žigosano čimprej pošljete.

NAROČILNICA št. . . . . .

Nepreklicno naročam pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana .....

(z besedo) ..... izvodov

knjige: TITO – DRŽAVLJAN SVETA po prednaročninski ceni 125 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov: .....

Poštna št.: ..... Kraj: .....

Priimek in ime podpisnika naročilnice: .....

V ....., dne ..... 1974.

(Podpis odgovorne osebe – naročnika in žig, če naroča organizacija)

Komentatorjev stolpec

Napočil je čas varčevanja z energijo

Ko so arabske države – proizvajalke nafte lani sklenile podražiti surovo nafto in zmanjšati proizvodnjo, ni bilo dvoma, da ti ukrepi temeljijo tako na političnih kot tudi na ekonomskih vidikih. Omejevanje dobav nafte razvitemu in tudi nerazvitemu svetu je vsekakor pomenilo zgodovinski prehod v obdobje varčnejšega ravnanja z nafto in energijo sploh, do katerega bi prišlo tudi, če srednjevzhodni proizvajalci nafte ne bi izkoristili kot orožje za pritisk na zahodne države v zvezi z bližnjevzhodno krizo, ker rezerve energetskih surovin, zlasti nafte, vse bolj pojemajo.

Jugoslavija je energetsko krizo dočakala dokaj nepripravljena, če upoštevamo, da je njeno energetsko gospodarstvo skoraj povsem razdrobljeno in še zlasti, da je njeno elektrogospodarstvo v zadnjih letih hitre rasti industrijske proizvodnje in gospodarstva sploh skoraj povsem zanemarilo graditev novih proizvodnih in prenosnih zmogljivosti. Vrhu tega je Jugoslavija zagrešila podobno usodno napako kot večina razvitih zahodnih držav, da je namreč neupravično spodbujala porabo nafte na škodo razvoja premogovnikov, katerih zmogljivosti so ob splošnem pomanjkanju energije zdaj nezadostne.

Tem, lahko bi rekli, splošno evropskim usodnim napakam, bi lahko dodali še nekatere specifično jugoslovanske, kot je npr. pomanjkanje sleherne energetske politike. Dolgoletna odsotnost prepotrebne smotrne politike nasproti tej pomembni bazični dejavnosti se npr. kaže v enostranskem razvijanju le nekaterih energetskih virov (v obdobju neposredno po minuli vojni v spodbujanju razvoja le hidroelektrarn, nato samo naftnega gospodarstva itd.), pri čemer je ostalo bolj ali manj nerazvito plinsko gospodarstvo, premogovniki pa so morali dolga leta čakati, da jim je bil zagotovljen zanesljivejši plasma premoga v prepočasi razvijajočem se termoenergetskem sektorju elektrogospodarstva.

Dejstvo je tudi, da je na administrativnih netržnih načelih temelječe oblikovanje cen, ki se je vse predolgo ohranilo, onemogočilo vzpostavitev ustreznih razmerij med cenami posameznih energetskih virov, kar je povzročilo (in še povzroča) nesmotrno in prekomerno porabo posameznih energetskih virov, na primer, elektrike, na škodo drugih, a še zlasti na škodo plina.

Tudi nedavno zvišanje cen nafte, njenih derivatov in električne energije, ki naj bi domnevno omejilo porabo in s tem tudi uvoz nafte, očitno ni rešilo problema nesorazmerij med cenami posameznih energetskih virov. Nobenega dvoma ni, da bo svojo pariteto ob splošnem zvišanju cen energije še iskal tudi premog, konec koncev pa si bodo skušali po podražitvah energije za 20 do 50 % svojo rentabilnost zagotoviti tudi skrajni porabniki, industrija, promet in drugi, ki jih bo verižna reakcija spodbujala k pritiskom na cene njihovih proizvodov. Energija namreč zlasti pri nekaterih odjemalcih, kot so metalurgija, elektrokemija, industrija gradbenega materiala in promet, bistveno vpliva na stroške proizvodnje in poslovanja. Samo cementarnam, ki kurijo svoje peči z mazutom, so lanske podražitve nafte „odnesle" 210 milijonov din, to je vso akumulacijo, ki jo le-te ustvarjajo.

Z zahtevami za podražitev proizvodov in storitev bodo spričo tega prišli na dan vsi proizvajalci blaga in storitev, ki so jim zvišane cene energije ogrozile akumulativnost. Nadzor nad cenami, ki zdaj še tišči inflacijsko spiralo navzdol, bo spričo utemeljenosti teh zahtev moral popustiti. Posledica tega bo nov inflacijski val, močnejši od vseh doslej.

Če se ob koncu vprašamo, kakšne so perspektive in ali je sploh možen kak izhod iz aktualne krize, dejansko nimamo pri roki nobenih spodbudnih odgovorov. Energija ne bo cenejša, lahko bo le še samo dražja, zato nam ne bo preostalo drugega, kot da začnemo varčevati z njo povsod tam, kjer lahko dosežemo kakršnekoli prihranke, v industriji, prometu ter še zlasti pri ogrevanju prostorov in v gospodinjski rabi sploh.

V ta namen pa je seveda potrebna občenacionalna politika, ki je, žal, nimamo niti v energetiki, niti pri ravnanju z odpadnimi industrijskimi surovinami, to je na področjih, kjer bi lahko dosegli visoke prihranke in z njimi izdatno razbremenili našo zunanjetrgovinsko in plačilno bilanco.

N. ŽUŽEK

NAČRTI SLOVENSKIH ŽELEZARJEV

PREVIDNOST JE MATI MODROSTI

V združenem podjetju Slovenske železarne načrtujejo za letos razmeroma skromen porast proizvodnje. Vse tri železarne in štirje predelovalci žice naj bi povečali obseg blagovne proizvodnje le za 5 odstotkov. Za tako nizko stopnjo rasti so se odločili zaradi bojazni pred redukcijami električne energije. Te so železarjem, ki so v takih primerih najbolj prizadeti, že lani krepko prekrižale načrte, zato so letos bolj previdni.

V gospodarskem načrtu, ki so ga sprejeli na zadnji seji delavskega sveta združenega podjetja, načrtujejo, da bodo železarne Jesenice, Ravne in Štore letos izdelale 775.000 ton surovega jekla, kar je za 12 odstotkov več kot lani. Medtem ko v prvih dveh predvidevajo porast le za 5 oziroma 3 odstotke pa v najmanjši železarni računajo, da bodo proizvodnjo surovega jekla letos več kot podvojili in dosegli 85.000 ton. Vse tri železarne naj bi kupcem prodale 668.000 ton izdelkov.

Nekoliko bolj optimistične napovedi imajo v tistih delovnih organizacijah združenega podjetja Slovenske železarne, ki predelujejo žico. V Verigi iz Lesc, Plamenu iz Krope, Tovilu iz Ljubljane in Žični iz Celja planirajo, da bodo poslali na tržišče 37.000 ton vijakov, verig, žičnih mrež in drugih izdelkov, kar je za 17 odstotkov več kot v lanskem letu. Večji skok od drugih pri tem predvidevajo v Žični (za 29 odstotkov).

Kar zadeva prodajo, železarji in predelovalci žice nimajo skrbi in računajo na ugodno konjunkturo tako na domačem kot tudi tujem tržišču. Ker so cene na svetovnem trgu za prodajalce ugodne, je to močna spodbuda za večji izvoz. Prodajo na tuja tržišča pa naglo povečujejo tudi zaradi pokrivanja razmeroma visokega uvoza surovin.

V železarnah predvidevajo, da bodo vrednost prodaje tujim kupcem in blagovne menjave z vzhodnoevropskimi državami povečali za 26, predelovalci žice pa kar za 71 odstotkov. Za celotno združeno podjetje je plan izvoza skoraj 42 milijonov dolarjev, to je za tretjino več kot lani.

V svoje finančne načrte za letos so v ZP Slovenske železarne v precejšnji meri vključili tudi inflacijo. Kljub skromnemu porastu proizvodnje računajo, da bodo celotni dohodek povečali kar za 36 odstotkov. To gre največ na račun višjih prodajnih cen, ki so posledica dražjih surovin in večjih drugih stroškov. Pri materialnih stroških računajo na povečanje kar za 44 odstotkov. Združeno podjetje naj bi tako letos ustvarilo 1,2 milijarde dinarjev dohodka, to je za 31 odstotkov več kot lani. Za osebne dohodke so planirali, da bodo v povprečju porasli za 15 odstotkov. Vendar pa zaradi naglega naraščanja življenjskih stroškov že sedaj dvomijo, če bodo lahko zdržali v okviru teh predvidevanj.

V Slovenskih železarnah bodo letos po večletnem premoru zaradi slabšega finančnega položaja znova na vrsti večja vlaganja v nove proizvodne zmogljivosti. Vrednost vseh naložb bo okoli milijardo dinarjev, to je skoraj štirikrat več kot lani. Največji delež pri tem odpade na novo hladno valjarno na Jesenicah. Obsežnejšo investicijo načrtujejo tudi v ravenski železarni. Prav tako pa predvidevajo večje naložbe tudi v Verigi, Plamenu in Tovilu. Velik del potrebnega denarja bodo delovne organizacije zagotovile iz lastnih sredstev. Največ kreditov bosta dobili železarni Jesenice in Ravne, prva pretežno iz inozemskih virov, druga pa predvsem pri Ljubljanski banki. Pri financiranju investicij pri predelovalcih bo sodelovala tudi interna banka Slovenskih železarn.

–IK

Nova skupin kemične industrije

Združenje kemične indu Slovenije, ki je zaživelo lan odprlo pot branžnemu p zovanju posameznih dejav znotraj te stroke. Tako je bil ustanovljeno podjetje Kl Maribor, med drugimi pa se sklenitev sporazuma o sesta organizaciji združenega dela pravljalo tudi 11 proizvaj polimerov. To so podj Color, Commerce, Donit, H Iplas, JUB, Melamin, Mitol va, Svit in Yugocril.

Ciljev, ki naj bi jih dose združitvijo, je več, brez dv pa je na prvem mestu nuj da si s skupnimi močmi tovijo zanesljive lastne vire vin, ki bodo omogočali tud daljnji napredek predelave.

Seveda so tu še številne prednosti združitve, kot so na vlaganja sredstev v in cijske programe, skupna pr in nabava, smotrnejše iz ščanje strokovnih služb, sk skrb za kadre in podobno.

Do sedaj se je za združite ločilo že 9 kolektivov, v kem pa naj bi bila javna raz o predlogih zaključena še prskem Iplasu, medtem ko sežanskem Mitolu zanjo nis ločili.

V kratkem bodo organiz podpisale sporazum o zdru samoupravni organi, za kate delegati v omenjenih de organizacijah že izvoljeni bodo začeli delati. Med p bodo morali poskrbeti za trebne skupne službe. P deno je, da bo za začetek 24 zaposlenih in to pretež visoko izobrazbo. Takoj naj posvetili zlasti pripravam nega razvojnega načrta za 1975 in za obdobje do 1980. Če se bo v novo o zacijo vključilo vseh 10 ko vov, bo imela 7200 zaposl ki so lani dosegli 2,5 mil novih dinarjev skupnega d ka. Tako bi sodila med pe večjih slovenskih proizvo organizacij.

M

DE SPRAŠUJE FRANJA MURŠCA, PREDSEDNIKA IS OBČINE LENART

Le še korak do razvitosti

Čeprav sodi lenarška občina med najmanj razvite v Sloveniji, pa vse kaže, da se bo že prihodnje leto, ko bomo znova delali statistične analize, položaj Lenarta v Slovenskih goricah močno popravil. Prav ugodni rezultati v zadnjih treh letih dajejo jamstvo za naše domneve. Da bi jih podkrepili, smo se odločili za razgovor s predsednikom občinskega izvršnega sveta v Lenartu **Franjem Muršcem.**

Kakšen je program občinske skupščine za nadaljnji razvoj Lenarta?

Temeljna izhodišča so zlasti v tem: nadaljnja krepitev kmetijstva. Pri tem bomo zastopali stališče, da čim več kmetov v okviru kooperacijskih odnosov z Agrokombinatom – TOZD kooperacija programsko usmerjamo na večje specializacije. Tudi vnaprej bomo s štipendijami podpirali kmečko mladino za šolanje v poklicnih kmetijskih šolah. Popustili bomo davčni vijak in z nekaterimi olajšavami ustvarjali pogoje za pospešen razvoj kmetijstva. Nekaj več kot polovica občanov se še danes ukvarja s kmetijstvom.

Za sproščeno delovno silo v kmetijstvu in za naše zdomce pa moramo ustvariti nova delovna mesta v industriji, obrti, trgovini in gostinstvu. Naši napori bodo usmerjeni še naprej v izgradnjo dislociranih obratov, ki našo kmetijsko občino, sicer počasi, toda zanesljivo spreminjajo tudi v industrijsko.

– Borba proti gospodarski zaostalosti je zabeležila v Lenartu vidne uspehe. Prosim, če naštejete poglavitne?

Še pred nekaj leti je bil v občini le manjši industrijski obrat Konusa. Poleg Klemosa pa so bili v zadnjem obdobju zgrajeni štirje dislocirani industijski obrati: obrat za proizvodnjo plastičnih mas ALMA, obrat ženske konfekcije PIK, obrat Mariborske livarne in obrat tovarne Marles. Industrijska proizvodnja se je povečala v primerjavi z letom 1970 za več kot petkrat, obrt za 1-krat, trgovina in gostinstvo za 2,2-krat. Tudi število zaposlenih se je močno povečalo.

– Odpiranje Lenarta, sodelovanje z velikimi gospodarskimi organizacijami zunaj občine, je postalo znano po vsej naši republiki. Kako ocenjujete takšno odprtost in pripravljenost?

Odločno smo se dogovorili za politiko odprtega gospodarstva. Zavedamo se, da nimamo vseh pogojev za ustanavljanje svojih občinskih tovarn. Imamo pa zato vrsto pomembnih proizvodnih dejavnikov za ustanavljanje dislociranih obratov. Zato smo tudi navezali stike z več ali manj velikimi podjetji, ki so potencialni nosilci gospodarstva v širši regiji in v Sloveniji. Taka podjetja imajo tudi visoko organizirano proizvodnjo, razpoložljiv strokovni kader, osvojeno tržišče itd. Zato ne želimo „političnih" tovarn, zavzemamo se za rentabilne naložbe, kjer je mogoče doseči optimalno produktivnost in ekonomičnost. Naša politika je znana. Komunalno opremljeno gradbeno zemljišče dajemo brezplačno investitorjem, ki bi želeli graditi pri nas, v Lenartu. K temu uspehu pa je pripomogel tudi velik družbeni posluh za pomoč manj razvitim občinam v SR Sloveniji.

– Vzporedno z gospodarsko rastjo so se pokazali uspehi tudi na družbenem področju. K so občani zadovoljni z u nostjo šolstva, otroškega va in zdravstva?

Z rezultati na družbenem dročju nismo v celoti z voljni. Uspeli smo urediti šo zgradbe v nekaterih krajih p vsem z obnovami. Le v Ščavnici gradimo novo šolo.

Zgradili smo nov otr vrtec v Lenartu, medtem smo v Selcih, Gradišču, Ščavnici in Lokavcu za uredili prostore za vrtce. V katerih večjih vaseh še nim vrtcev. Trenutno je v otro varstvo vključenih le 8,4 % predšolskih otrok. Sedanji stori Zdravstvenega doma v nartu so neprimerni. V Ščavnici in Selcih moramo no urediti zdravstvene pos

V čem vidite, tovariš Muršec, ložnost, ki je Lenart ne bi sme muditi?

Zavedamo se, da ne sme zamuditi sedanjega širšega d benega posluha in prizadeva za enakomernejši razvoj ob in območij v Sloveniji. Zlasti še pripravljenosti našega gos darstva, da bo razširitev oz. večanje svojih zmogljivosti j lo z gradnjami novih proizv nih objektov na manj razv območjih. Seveda, ne nazad ne smemo prezreti priprav nosti bank za kreditiranje t nih investicij in ugodnosti, jih daje zakon o pospeševan razvoja manj razvitih v naši publiki, ne samo na podro gospodarstva, temveč tudi družbenih dejavnostih.

JANEZ UJČ

BREST POHIŠTVO

● SLOVENSKI ELEKTRIČNI VLAKI HITIJO PROTI MEJI

Že letos v Maribor

Letos bo poteklo 125 let, odkar je pripeljal iz Maribora v Ljubljano prvi vlak. Od počasnih potniških vlakov, sestavljenih s starimi neudobnimi vagoni, ki so jih vlekle parne lokomotive, smo v tem času tudi v železniškem prometu precej naredili. Za vzdrževanje naših prog sta bila še pred leti kramp in lopata glavno orodje, danes pa to delo opravljajo najsodobnejši stroji. Elektrifikacija železniškega omrežja v naši republiki nezadržno napreduje tudi proti Mariboru.

„Mariborski železničarji z veseljem pričakujemo dan, ko bo na našo postajo pripeljala prva električna lokomotiva," je povedal vodja prometne sekcije Maribor Ernest Žerak. To ne bo pomembno samo za nas, železničarje, temveč za vse naše gospodarstvo. Modernizirane železnice postajajo spet zanimive za gospodarstvo, še posebej zaradi velike gneče na cestah. Prepričani smo, da bo letos „električni" prispel v Maribor. Upamo in želimo, da bi se to zgodilo za praznik republike – 29. novembra!"

Na odseku železniške proge Zidani most–Maribor so do aprila letos porabili skoraj 400 milijonov dinarjev. Od Poljčan do Maribora pripravljajo za elektrifikacijo levi tir. Električni drogovi pa se iz dneva v dan vse bolj bližajo končni postaji. Zdaj imajo v načrtu ureditev elektronapajalne postaje v Pragerskem, obnovitev postaje Tezno, Poljčane so že uredili, poseben problem pa je tudi mariborsko vozlišče. Skratka, na tem odseku železniške proge je velik vrvež, posebej še, če upoštevamo, da pelje mimo graditeljev tudi več kot 100 vlakov dnevno. Ko bodo staro progo povsem obnovili, bodo lahko električni vlaki drveli 110 kilometrov na uro. Ali drugače povedano: vožnja iz Maribora v Ljubljano bo trajala s postanki vred – dobri dve uri. To pa je povsem drugače, kot tisto znano cijazenje s „parniki" in z dimom v očeh.

Upajmo, da bo tako že letos slovenski železniški križ v glavnem sklenjen. Prihodnje leto bo treba elektrificirati le še odsek od Maribora do Šentilja. To bo pomembna delovna zmaga slovenskih železničarjev, ki so v glavnem s svojimi močmi in samoodpovedovanjem dosegli, da bo promet sodoben in ekonomičen.

J. U.

DVE STRANI NAJNIŽJIH DOHODKOV

ed najmanj prizadevnimi v Iskra Kranj največ mladih, ki še ne čutijo bremena življenjskih stroškov

V Iskri Kranj so se že pred leti dogovorili, da bodo vsem avcem zagotavljali določeni najnižji dohodek – sedaj ta znaša 0 din – ne glede na to, če si te vsote z delom ne bodo prislužili. odločitev je vsekakor pomemben del programa socialne politike jetja, vendar pa izkušnje kažejo, da ima dve plati. Z njo so nično zavarovani vsi tisti delavci, ki zaradi zmanjšanih duševnih telesnih sposobnosti ne bi mogli sami pridobiti dovolj najnujih sredstev za preživljanje. Toda med tistimi, ki so deležni take noči, je tudi nad polovica takih, ki bi lahko naredili dovolj.

o večini mladi delavci, stari 16 do 20 let, ne izpolnjujejo m. Med odgovori, zakaj , sta značilna zlasti dva. V jetje so prišli brez izobliko- h delovnih navad, delovno lje pa se jim ni posvetilo lj pozorno, da bi se lahko je in uspešneje vključili v vni proces. Temu se včasih ruži še izbira neprimernega ta, pomanjkljivo priučeva- za delo in podobno, kar vse kri skušajo sistematično avljati. Zlasti zaostrujejo vornost neposredno nadre- delavcev.

rugi vzrok je premajhna etost za zaslužek, ki je pri večini samostojnih odraslih delavcev najboljša spodbuda za delo. Značilno je, da so temu navadno krivi starši, ker od zaposlenih otrok ne zahtevajo ustreznega prispevka k stroškom za hrano, stanovanje in druge gospodinjske izdatke, za drobne osebne potrebe pa imajo tako hitro dovolj.

Socialni delavec, industrijski psiholog in zdravnik Iskre iz meseca v mesec proučujejo kritične primere in zanje predlagajo primerne rešitve. Pred meseci so obravnavali tudi mladega fanta, ki še po poldrugem letu zaposlitve v Iskri ni izpolnjeval več kot do 60 odstotkov norme, za kar je sam zaslužil od 600 do 700 dinarjev mesečnega dohodka. Ko ga je obravnavala posebna komisija, je povedal, da je delovno mesto večkrat zapustil in da mu je bližnji delavec dajal alkohol, tako da včasih ni mogel delati. Doma pa imajo veliko kmetijo in mu za hrano in stanovanje ni potrebno plačevati ničesar. Tako mu je bilo 1000 din zaslužka več kot dovolj. Mladega delavca so premestili na drugo delovno mesto, kjer je od njegovega dela odvisno izpolnjevanje skupinske norme treh delavcev in dva dobra delavca sta ga hitro spravila v red.

Čim več takih mladih ljudi se bo samo ali s pomočjo drugih uspelo otresti svoje nedelavnosti, tem več bo možnosti za pomoč tistim, ki jo resnično potrebujejo in toliko lažja bo pot nadaljnjih prizadevanj za zagotavljanje takih oblik socialne varnosti zaposlenih. V Iskri prav sedaj razpravljajo o nekaterih spremembah pri delitvi osebnih dohodkov in verjetno bodo s tem v zvezi spremenili tudi merila za najnižji dohodek. Obstajajo predlogi, da bi postavili dve različni meji zanj s tem, da bi seveda višja veljala za tiste, ki bi resnično zaslužili premalo zaradi tega, ker jim to onemogočajo dolgotrajni bolezenski dopusti ali zmanjšane sposobnosti.

M. S.

V Velenju dozoreli prvi paradižniki

Ob večjem rastlinjaku, ki so ga zgradili v Velenju že pred leti, je lani Vrtnarstvo Velenje postavilo na površini 2.000 kv. m tri plastinjake, ki so jih uvozili iz Francije. Prve izkušnje, ki so si jih pridobili Velenjčani, kažejo, da so v plastinjakih izredno dobri pogoji za vzgojo rastlin, po vsej verjetnosti še posebej zaradi dobrih pogojev zračenja in oplojevanja.

V nove plastinjake so najprej, in sicer v začetku decembra, posadili okrog 6.500 sadik paradižnikov. Pred prvim majem so se prvi paradižniki že obarvali rdeče. Najbolj se je obnesla sorta „monimecer", saj bo na rastlini tudi več kot 4 kg paradižnikov. Prve paradižnike iz Velenja so že pred 14 dnevi prodajali v trgovinah v Velenju in v Celju.

Pozneje pa bodo v plastinjakih zasadili že znane velenjske krizanteme, pri čemer računajo, da bodo njihovi cvetovi letošnjo jesen še lepši, kot so bili doslej.

(vš)

»TEDEN GOZDOV«

naši republiki se že drugič lote- akcije „Tedna gozdov", ki v posebno v evropskih državah, novega, saj je že prešla v tradi- in v njej sodelujejo vsi prebi- V Sloveniji smo jo začeli lani budo Zveze inženirjev in tehni- gozdarstva in lesne industrije, z njo pa se je Jugoslavija vklju- v svetovno akcijo zaščite go- , ki jo vodi specializirana orga- cija za kmetijstvo in prehrano pri OZN. Letos bo „Teden go- v Sloveniji od 25. do 31.

lani je akcija doživela velik od- ne samo med šolarji, ampak med ostalimi občani. Za to o največ zaslug področna dru- inženirjev in tehnikov gozdar- in lesne industrije. Organizirala okrog 100 predavanj o varstvu dov, v številnih šolah pa so na „Gozd-okolje" pisali šolske ge in izdelovali risbe. Društva so slovenskih občinah pripravila s stavniki občinskih skupščin in benopolitičnih organizacij pogovore o aktualnih problemih gozdarstva, nekaj društev pa je z očiščevalnimi akcijami skušalo opozoriti javnost na nujno potrebno varstvo narave.

Največjo vrednost so lanskemu „Tednu gozdov", dale pogozdovalne akcije šolske mladine. Tako je 6600 učencev posadilo več kot 200.000 sadik, s čimer so dobili 100 ha novih gozdnih površin.

Ob akcijah, ki jih mislimo v bližnjih dneh organizirati v okviru „Tedna gozdov", ne kaže prezreti spoznanja, da v Sloveniji kljub veliki škodi, ki jo v gozdovih povzročajo občani, predvsem pa nedeljski turisti, še vedno nimamo organizirane stalne akcije, s katero bi preprečevali vedno večjo škodo in onesnaženje okolja. Prav zato je „Teden gozdov" eden od najbolj resnih poskusov, da naposled tudi v naših gozdovih naredimo red in da z raznimi oblikami vzgoje gozdnih obiskovalcev dosežemo to, da se bo vsak občan zavedel splošnega družbenega pomena gozdov in varstva okolja. -iv

PATENTNIŠTVO NA REPU

Znano je, da je naša država po številu prijavljenih patentov in sploh po lastni razvojno tehnološki dejavnosti med zadnjimi v Evropi. Zaradi tega je bilo izrečene že precej kritike, tako na račun gospodarstva kot tudi zveznega zavoda za patente in drugih organov. Vsak izmed teh si je sicer po svoje prizadeval, da bi izboljšal razmere na tem področju, vendar predvsem zaradi nepovezanosti med njimi ni bilo večjega uspeha.

Prav zato predstavlja pomemben korak v tem prizadevanju prvi skupen sestanek predstavnikov nekaterih večjih podjetij v Sloveniji ter gospodarske zbornice, republiškega sekretariata za gospodarstvo in nekaterih visokošolskih, znanstvenih in raziskovalnih ustanov z sirektorjem zveznega zavoda za patente in njegovimi sodelavci, ki je bil v Kranju na pobudo Iskre. Tam so izmenjali mnenja in opozorili na probleme, ki zavirajo iznajditeljsko dejavnost ter tehnološki razvoj pri nas. Dogovorili so se tudi, kaj bo potrebno napraviti, da stvari hitreje izboljšajo.

BREZ POVEZAVE NE BO ŠLO

Predstavniki Iskre, ki je na tem področju prišla najdlje pri nas, so navedli nekaj vzrokov, zaradi katerih v naši državi zaostajamo v iznajditeljstvu. Med temi je že omenjena nepovezanost, zaradi katere se ne moremo lotevati uspešnih skupnih akcij. Tu naj bi zadeve uredila gospodarska zbornica, tako po organizacijski kot tudi vsebinski plati.

Drug tak problem je vzgoja kadrov. Strokovnjakov za tako imenovano industrijsko lastnino pri nas ni. Zato v gospodarskih organizacijah izgubijo pri nakupu tujih licenc precej denarja, ker teh stvari ne poznajo. Naši inženirji, tehniki in raziskovalci ter ekonomisti v glavnem sploh ne poznajo niti gospodarske niti informacijske funkcije patentov. Sicer pa je za nas značilno tudi to, da v družbi manjka nekakšna mentaliteta razvojnosti, kakršna je zakoreninjena tako v razvitih zahodnih kot tudi v socialističnih deželah.

Velika pomanjkljivost je tudi pomanjkanje informacij z dobrim dokumentacijskim centrom. Ta je nujno potreben zato, ker le stalno spremljanje svetovnega tehničnega napredka lahko omogoči objektivno in kritično presojo lastne ustvarjalnosti, s tem pa tudi preprečuje ponovno odkrivanje Amerike in nepotrebne stroške za to.

Tako predstavniki Iskre kot tudi drugi udeleženci pogovora so menili, da ni prav, da naša država ni podpisala konvencije o evropskem patentu. Za podpis tega dokumenta so se gospodarske organizacije in republiški organi pri nas zelo zavzemali, ker so računali, da bi to mobiliziralo vse sile na tem področju od delovnih organizacij do zveznih organov in da bi naposled prišli do manjkajočega koncepta lastne razvojne dejavnosti.

Sedaj se ponuja druga možnost za širše vključevanje v prizadevanja za hitrejši napredek patentništva in razvojno tehnološke dejavnosti z akcijo „leto tehnične inovacije industrijske lastnine", za katero je dal pobudo zvezni sindikat. Ta zamisel je za sedaj ostala le na papirju. Udeleženci pogovora v Iskri pa so se zavzeli za to, da jo speljejo v povezavi z gospodarstvom ter republiškimi in zveznimi organi.

Prav to „leto" bi lahko izkoristili za rešitev vrste problemov na tem področju. Predvsem bi morali z ustreznimi predpisi in ekonomskim sistemom v gospodarstvu ustvariti take razmere, ki bi bolj spodbujale k napredku lastne tehnološko razvojne dejavnosti. Urediti bi bilo treba ekonomsko pravičnejše odnose do avtorjev patentov in tehničnih izboljšav. Več pozornosti bi morali posvetiti vzgoji strokovnjakov, kar bi za začetek lahko rešili s seminarji. Ob tem pa bo seveda treba materialno, kadrovsko in organizacijsko okrepiti našo patentno službo. Ta naj bi kot nekak servis postala tudi močna opora delovnim organizacijam pri njihovem tehnološkem in ekonomskem razvoju.

–IK

Povečanje zmogljivosti

Nova vinska klet v Vipavi bo sprejela 400 vagonov vina, veljala pa bo približno 35 milijonov dinarjev ● Prva faza del končana že naslednje leto

Vse večja proizvodnja grozdja na vipavskem vinorodnem okolišu je prerasla zmogljivosti sedanje kleti v Vipavi, ki lahko sprejme v svoje cisterne in v cisterne, ki so jih kasneje dozidali zunaj kleti, okoli 465 vagonov vina. To pa je vse premalo, da bi vskladiščili in šolali vse vino, ki ga pridelajo na Vipavskem. Zato so se na Kmetijskem kombinatu Vipava, katerega temeljna organizacija združenega dela je klet v Vipavi, odločili za gradnjo nove kleti, ki bo sprejela približno 400 vagonov vina.

Gradili jo bodo v dveh fazah, in sicer bo prva končana že naslednje leto. Takrat bo gotovih za 300 vagonov cistern in glavne naprave za odkup in predelavo grozdja. Druga faza pa zajema dela pri nadaljnjih 100 vagonskih cisternah in pri dokončani ureditvi vse strojne opreme. Za razliko od sedanje kleti bo nova grajena v pravokotni obliki in ne v okrogli. Prednost pravokotne oblike je v tem, da jo je moč povečevati, dozidavati, kar pri okrogli ni mogoče, ker je zaključena enota.

Obe kleti bosta povezani in bo tehnološki postopek moč prirediti obema. Obenem bodo lahko tudi dela racionalneje organizirali. Nove odkupne in polnilne linije bodo omogočile hitrejše delo, posebno pri odkupu, ko je doslej marsikdaj prihajalo do dolgih vrst in čakanja. Nova klet bo imela šest odkupnih linij, od katerih bosta dve prirejeni za odkup grozdja, ki ga pripeljejo razsutega na vozu ali kamionu, dve pa bosta enaki sedanjim.

Izredno se bo povečala tudi zmogljivost polnilnih linij. Sedaj napolnijo na uro 2000 steklenic, po dograditvi nove kleti pa jih bodo skupno napolnili na uro okoli 6000. Klet je pomembna pridobitev predvsem zaradi tega, ker so sedaj imeli spravljenega več vina v zunanjih cisternah, kar jim je oteževalo delo. Računajo, da bodo zmogljivosti obeh kleti zadostovale za nekaj let, če računamo na sedanji pridelek grozdja in vsakoletno obnovo vinogradov.

MAKS HOŽIČ

EJA DELAVSKEGA SVE- A RUDARSKO–ELEK- ROENERGETSKEGA OMBINATA VELENJE

O združevanju

Delavski svet Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje je na zadnji seji imenoval za avnega direktorja delovne organizacije diplomiranega rudarega inženirja Bogomirja Bizjaa, dosedanjega vodjo predstavtva Zvezne gospodarske zborce v Bruslju.

Delavski svet je obravnaval edlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interesne upnosti za železniški in luški promet ter poslušal informacijo o združevanju v Elektrogospodarstvo Slovenije. Na seji so prejeli tudi več sklepov za uveljavljanje določb samoupravnega sporazuma o združevanju, in si- er v zvezi s samoupravnim in gospodarskim delovanjem delovne organizacije in temeljnih organizacij združenega dela ter imenovali komisijo za razdelitev premoženja na temeljne organizacije združenega dela.

(vš)

GOSPODARJENJE V GRADISOVI TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA NA RAVNAH NA KOROŠKEM

GRADIJO TUDI ZASE

V temeljni organizaciji združenega dela Gradis na Ravnah doqro gospodarijo. Lani so ustvarili 76 milijonov din celotnega dohodka, od tega z gradbenimi deli kar 63 milijonov din. Večja dela, ki jih je opravljal lani Gradis, so na Koroškem bila novo poslopje za Šolski center Slovenj Gradec, priprava proizvodnje in računski center Železarne Ravne, nova hala industrijskih nožev za Železarno pa 60-stanovanjski blok na Javorniku, v Slovenjem Gradcu so začeli zidati blagovnico za ljuqljansko podjetje NAMA. V Slovenjem Gradcu so gradili tudi nove proizvodne prostore za Tovarno usnja, manjše proizvodne hale pa še za Tovarno rezalnega orodja Prevalje in za Obrtno podjetje Instalater Prevalje itd. Gradili so tudi zunaj Koroške. Tako so začeli graditi 2 viadukta iz prednapetega betona na hitri cesti Hoče–Levec, zaključili pa so dela na novi tovarni titanovega dioksida v Celju.

Lani so ravenski gradisovci dosegli pomembne uspehe tudi pri izpopolnjevanju priročne strojne opreme in drobne mehanizacije, kupili so več elementov za pripravo gradbišč in druge opreme. Z vsem tem želijo omiliti težave, s katerimi se srečujejo tudi na Ravnah zaradi pomanjkanja delavcev. Hkrati s tem pa so okrepili skrb za urejanje problemov zaposlenih. Lani so kupili 3 stanovanja na Javorniku, letos bodo prav tam kupili še eno stanovanje, avgusta pa bo predvidoma vseljiv 14-stanovanjski blok, ki ga gradijo gradisovci zase.

Sicer pa načrtujejo za letošnje leto v temeljni organizaciji združenega dela GRADIS Ravne na Koroškem najmanj 90 milijonov din celotnega dohodka; del povečanja celotnega dohodka gre tudi na račun povečanja obsega instalacijskih in obrtniških del. Nadaljevali bodo z gradnjo novih objektov za Šolski center, z gradnjo blagovnice NAME, v Slovenjem Gradcu bodo zidali še poslopje posebne šole. Nekaj del bodo opravljali še za slovenjgraško Tovarno usnja in za Tovarno pohištva GLIS v Pamečah. Delali bodo seveda še v ravenski Železarni, na Javorniku pa bodo dogradili najmanj 100 družbenih najemnih stanovanj ter uredili okolico.

(ma)

Tik pred izidom

V ZALOŽBI ČZP »DELAVSKA ENOTNOST«: VINKO TRINKAUS:

VELIKA STAVKA

Delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA zajema značilne dogodke prve velike stavke zasavskih knapov leta 1889. Še pred to stavko, leta 1883, so stavkali samo ojstriški knapje, a samo tri dni, ker sta oblast in uprava rudnika ta osamljeni upor približno tristotih knapov v treh dneh zatrla. Blizu sto knapov je bilo takrat odpuščenih.

In prav v tem rudniku, ki je medtem prešel v last Trboveljske premogokopne družbe, teče glavna zgodba romana. Knapje niso mogli več trpeti bede in izkoriščanja ter so, kot še tolikokrat pozneje – začeli z veliko stavko. Stavkovni val iz Westfalije, Šlezije, gornještajerskih rudnikov jih je našel pripravljene. Prvi so 22. julija 1889 stopili v štrajk zagorski knapje, naslednji dan še trboveljski in hrastniški, kjer so poslej Ojstrijani predstavljali le obrat rudnika. Oblast je hotela stavko na silo zatreti: knapom niso dajali hrane na upanje, v dolino so pripeljali policijo, bataljone vojaštva in hoteli s silo pognati uporne knape na delo. Zbežali so jim v gozdove, kjer so se krepko upirali, dokler ni okrajni glavar povabil trboveljske knape na razgovor v Trbovlje, tu pa jih je obkolilo vojaštvo, jih odgnalo na železniško postajo in odpeljalo v Celje. Šele v Starem piskru so toliko zmehčali rudarje, da so pristali, da se vrnejo na delo. S tem se je začela stavka krhati. Vendar so zadnji, posebno še Zagorjani, stavkali do 22. avgusta. Dosegli so dvanajstodstotno povišanje plač, po dveh mesecih, ko so zlasti Trboveljčani začeli množično odhajati drugam, še za dvanajst odstotkov. To leto ustanovijo prvo delavsko izobraževalno društvo, naslednje leto praznujejo Zagorjani že prvi maj, potem začno ustanavljati podružnice socialno demokratske stranke. Po tej stavki nastaja v revirjih organizirano delavsko gibanje.

Ti dogodki so piscu le okvir, v katerem razpleta usode veseljaških, trmastih knapov, na videz grobih, a ponosnih, tovariških, saj grozijo z odhodom na tuje, če njihovega tovariša ne bodo sprejeli na delo. Pisec slika njihovo bedo, veselje, kljubovanje gospodi, v kateri vidijo svojega nasprotnika.

Knjiga bo vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Obsegala bo približno 400 strani. Cena 150 dinarjev za izvod.

Naročila sprejema: ČZP »Delavska enotnost«, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA št. . . . . .

Neprekliceno naročam pri ČZP Delavska enotnost, Ljubljana ..... izvodov (z besedo) ..... knjige: VELIKA STAVKA po ceni 150 dinarjev za izvod.

Knjigo pošljite na naslov: .....

Poštna št. ..... Kraj: .....

Priimek in ime podpisnika naročilnice: .....

V ....., dne ..... 1974.

(Podpis odgovorne osebe – naročnika in žig, če naroča organizacija)

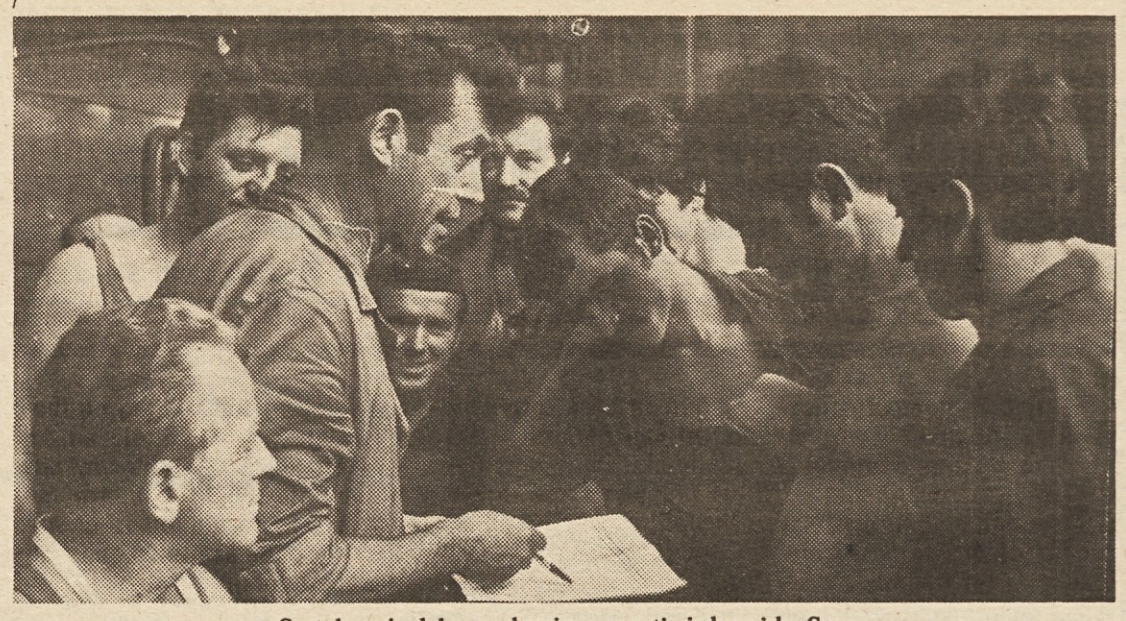

Sestala se je delovna skupina – motiv iz kranjske Save

BOGATI SADOVI USTVARJALNIH PRIZADEVANJ SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANEGA KOLEKTIVA

Pot do delavske oblasti

Kako v kranjski Savi, industriji gumijevih, usnjenih in kemičnih izdellkov uresničujejo ustavno zahtevo, naj proizvajalec, ki je hkrati tudi samoupravljavec, odloča o pogojih in rezultatih svojega dela, o zadovoljevanju lastnih in skupnih interesov ter potreb in na tej osnovi – samoupravno in politično organiziran – prevzema odgovornost za družbenopolitični in gospodarski razvoj.

Govorili smo torej o delavski oblasti.

Ob koncu minulega leta so štiri TOZD kranjske Save (tovarna avtopnevmatike Sava-Semperit, Tovarna tehničnih izdelkov, prodajna organizacija Save, temeljna organizacija vzdrževalne, energetske in transportne dejavnosti) in samoupravna delovna skupnost organizacije skupnih služb podpisale samoupravni sporazum o združitvi v skupno delovno organizacijo.

Tone Bajuk, tajnik sindikalne organizacije v Industriji gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov, pravi:

„Ustanovitev TOZD in njihova združitev pomenita za nas zaključek nekega obdobja v prizadevanju za resnično delavsko samoupravo, obenem pa začetek drugega obdobja, v katerem bomo morali v praksi uveljaviti vse dobre zamisli, zapisane v statutih temeljnih organizacij in v samoupravnem sporazumu.“

„Temeljne organizacije“, so zapisali v tem sporazumu, „predstavljajo učinkovite organizme samoupravnega gospodarjenja in uresničevanja družbenoekonomskega položaja delavcev; sposobne so ustvarjati optimalni dohodek, zagotavljati materialno in socialno varstvo in usmerjati nadaljnji razvoj vseh TOZD in delovne organizacije kot celote.“

Ivan Žerko, vodja oddelka za pravne zadeve in za razvoj samoupravljanja, pa pojasni:

„Vse je torej odvisno od tega, ali bodo temeljne organizacije res učinkoviti organizmi samoupravnega gospodarjenja. Doslej smo že marsikaj storili, da bi to postale. Spoznali smo namreč, da predstavniško samoupravljanje ne ustreza težnjam razredno organiziranih proizvajalcev in da je temelj sleherne delavske oblasti lahko le samoupravno urejena TOZD. V njej, se pravi v samoupravni dejavnosti njenega kolektiva, je možno zagotoviti tudi delegatski način odločanja, ki ga terja nova ustava.“

GOVORILI SMO O SAMOUPRAVLJANJU

Temeljne organizacije v Savi samostojno gospodarijo in same oblikujejo ter delijo ustvarjeni dohodek. So pravne osebe, ki zaradi bolj racionalnega poslovanja pooblaščajo delovno organizacijo za urejanje nekaterih skupnih poslovnih zadev. Gre za kreditne posle in posle na področju nabave. O vsem drugem poslovanju in gospodarjenju pa TOZD odločajo samostojno. Celo najemanje dolgoročnih kreditov ter sklepanje pogodb o skupnem vlaganju je po določilih samoupravnega sporazuma v pristojnosti temeljnih organizacij, „s tem, da TOZD poprej dobi soglasje vseh drugih temeljnih organizacij.“

Na osnovi skupaj sprejetega letnega gospodarskega načrta ali lastnih odločitev lahko temeljne organizacije združujejo svoja sredstva, vlagajo sredstva za financiranje razvojnih programov, si pomagajo s posojili in dotacijami, če neka TOZD ni sposobna sama zboljšati svojega gospodarskega položaja in zagotoviti normalne delitve osebnih dohodkov. Zato združujejo del sredstev iz svojih rezervnih skladov in ta denar porabijo za medsebojno kreditiranje. Posojila je seveda treba vrniti, hkrati pa tudi obresti, ki ustrezajo ustaljeni obrestni meri v poslovnih bankah.

Delavci v temeljnih organizacijah se skupno dogovarjajo o enotnih merilih za delitev osebnih dohodkov, o pogojih in drugih okoliščinah, zaradi katerih se zagotavlja delavcem socialna varnost, stabilnost in pravica do dela v drugih TOZD, o izobraževanju in o zaposlovanju delavcev na vodilnih delovnih mestih v delovni organizaciji.

Teh nekaj misli iz njihovega samoupravnega sporazuma sem zapisal zato, da bi bolj razumeli našo prihodnjo razpravo.

Govorili smo namreč o samoupravno organizirani TOZD.

IVAN ŽERKO: „Pri nas nismo spremenili samo naslovov, pač pa tudi sistem odločanja. Osnova vsega našega samoupravnega delovanja so delovne skupine, organizirane po izmenah, v katerih so delavci samoupravno in sindikalno organizirani. Tam delavci oblikujejo svoja stališča, ki jih potlej zagovarjajo v svetih obračunskih enot, v delavskem svetu temeljne organizacije in na zborih delovnih ljudi. Zato smo morali povsem na novo organizirati oziroma prilagoditi službo samoupravnega informiranja novim razmeram. Včasih je delavce obveščal o proizvodnji, poslovanju in svojih odločitvah tisti, ki je v njihovem imenu odločal, naša nova samoupravna ureditev pa terja neposredno odločanje delavcev; in kolikor bolj bo takšna samouprava postajala vsakodnevna resnica, toliko bolj bodo delavci sami zahtevali vse tiste informacije, ki jih potrebujejo za normalno odločanje. To velja tudi za izobraževanje. Že zdaj, ko je neposredna samouprava komaj zaživela, se množijo zahteve po organiziranem strokovnem, družbenopolitičnem in splošnem izobraževanju.“

TONE BAJUK: „Samouprava v TOZD je tudi temeljni kamen naše delegatske ureditve. Temeljne organizacije namreč združujejo svoje upravljavske pravice in dolžnosti in po delegatskem načelu sestavljajo organe upravljanja v skupni delovni organizaciji. V delavskem svetu podjetja so šestčlanske delegacije iz temeljnih organizacij; delegacija delovne skupnosti skupnih služb pa ima dva člana. Ti delegati delujejo v delavskem svetu po smernicah, naročilih in odločitvah svojega delavskega sveta, ki so mu tudi neposredno odgovorni. Vsaka delegacija ima na seji delavskega sveta en glas, če gre za probleme, ki zadevajo neodtujljive pravice delavcev v temeljni organizaciji, o drugih zadevah pa odločajo z večino glasov navzočih članov pod pogojem, da je prisotna najmanj polovica delegatov iz vsake TOZD. Če pa delavski svet ugotovi, da med temeljnimi organizacijami ni soglasja, začne delovati usklajevalna komisija, v kateri so predsednik delavskega sveta, delegat-poročevalec iz vsake temeljne organizacije in oblikovalec predloga. Komisija potlej pripravi spremenjen ali dopolnjen predlog, s katerim soglašajo delavci v vseh temeljnih organizacijah. Takšna samoupravna ureditev je bila tudi pogoj, da se je delovni kolektiv našega podjetja organiziral kot delegacija in da lahko prek svojih delegatov učinkovito sodeluje pri odločanju v občinski skupščini.“

O UVELJAVLJANJU DELAVSKE OBLASTI V POLITIČNO TERITORIALNIH SAMOUPRAVNIH ORGANIH

Delavci kranjske Save so pred tremi meseci sprejeli začasni statutarni sklep o oblikovanju delegacij, ki naj bi zagotovile njihovo neposredno udeležbo „pri opravljanju funkcij v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti“. Tako pravijo v tem sklepu, ki obenem določa, koliko delegatov voli vsaka temeljna organizacija. Le-te nastopajo v enotnem zboru združenega dela občinske skupščine neposredno, skupne službe in TOZD prodaje pa imata konferenco delegatov. Vseh delegatov je 27, ki imajo v kranjskem zboru združenega dela 8 mandatov.

Začasni statutarni sklep tudi določa način volitev delegacij, njihovega odpoklica in njihove dejavnosti.

V ta samoupravni akt so zapisali:

„Člani delegacije morajo biti v stalni povezavi z delavci temeljne organizacije, ki so jih delegirali. Delegacija mora predložiti vsa pomembnejša vprašanja, ki zadevajo interese delavcev, v obravnavo delavskemu svetu temeljne organizacije, in to pred razpravo v zboru združenega dela občinske skupščine. Delavski svet je dolžan vsa ta vprašanja obravnavati in s svojim stališčem seznaniti delegacije. Delegati so dolžni zastopati v občinski skupščini sklepe, stališča in predloge samoupravnih organov svoje temeljne organizacije; v primerih, ko se pri odločanju pojavijo novi, dopolnilni predlogi, lahko delegacija glasuje zanje le, če niso v nasprotju z osnovnimi smernicami organov upravljanja v njihovi delovni organizaciji.“

Skupščinski sistem, oblikovan na delegatskih načelih, pa seveda še ni niti dobro shodil, kaj šele da bi lahko govorili o kakršnihkoli izkušnjah. „Za zdaj vemo, komu je delegat odgovoren za svojo delegatsko dejavnost,“ pravi Tone Bajuk, „vemo, da morajo samoupravljavci v temeljnih organizacijah zagotoviti pogoje za normalno, kvalitetno in učinkovito delo delegacije in delegatov. Gre za ureditev tistih strokovnih, organizacijsko-tehničnih in drugih vprašanj, ki morajo biti urejena, da bi delegacija lahko normalno zastopala mnenje delvcev, ki so jo izvolili. Strokovne službe bodo morale nuditi delegatom vse podatke, sporočila in obvestila ter drugo dokumentacijo, ki zadeva delo in poslovanje v njihovih delovnih organizacijah; to velja za podatke o vseh tistih problemih, ki bodo na dnevnem redu zasedanja zbora. Dogovorili se bomo tudi , kdaj lahko zahteva delegacija poseben sklic delavskega sveta ali zbora delovne skupnosti, o katerih vprašanjih naj odloča sama, kaj vse bo treba storiti, če delegati ne bodo dovolj odločno zagovarjali mnenja delavcev, ki so jih poslali v skupščino. Delegatski sistem bo prav gotovo odprl še veliko novih vprašanj, o katerih bi lahko bolj konkretno govoril šele čez nekaj mesecev.“

JANEZ VOLJČ

● **SLOVENSKA BISTRI**

NOVE PERSPEKTIV STEKLARNE

Po več letih prizadev želja bo blizu 250 zaposl TOZD Steklarna Slovens strica letos poleti svob zadihalo. Te dni namreč šeno opravljajo rekonstr celotnega proizvodnega p razsvetljavnih teles, ki so ni proizvod te tovarne.

Dosedanji nefunkci prostori se bodo umakn vim, prostornejšim in s šim. To je zasluga vseh slenih, ki so skozi večletn dobje zategovali pasove i večano ter kvalitetnejšo vodnjo ustvarjali sredstv trebna za rekonstrukcijo.

Kljub pomembni rekon ciji bodo v bistriški ste ostali pri ročni izdelavi r ljavnih teles, predvsem iz kvalitetnih barvnih stekel terimi so se razen na dom trgu uspešno uveljavili tu zahtevnejših tujih tržišč proizvodnjo v novih pro bo kolektiv povečal končnih proizvodov, transportne stroške, po pa se bo tudi število zapo za skoraj polovico. Med membnejše pridobitve p dvomno sodijo nove t peči, s katerimi bodo zm velike količine fluora, kat sproščajo v dosedanji vodnji in ogrožajo okolje.

● **PTUJ**

NOVA TEKSTILNA TOVARNA

Nedaleč od Ptuja, v Rogo so pred kratkim začeli g novo tovarno, kjer bo dob poslitev kar nekaj sto del največ žensk. Tu je namre bod, TOZD Delta iz Ptuja, graditi svojo novo moderr varno, v kateri bodo izde moške srajce.

V prvi gradbeni fazi zgradili skladišča s skupn vršino 2.000 kv. metrov. skladišča bodo odprli že tošnjem občinskem pra občine Ptuj v mesecu av sedanje skladiščne prosto preuredili v proizvodne pro ki jih bodo uporabljali vse daj, ko bodo v Rogoznici dili nove proizvodne obrat te.

● **LOKAVEC**

KAKO DO NOV PROSTORO

Pred 25 leti so v Loka Ajdovščini ustanovili p ki naj bi se posvetilo pr ročnemu kovaštvu. Po letnih uspešnih prizadev je kolektiv zašel v zelo r žave, vendar ne za dolgo predlani ustvaril za sk milijone dohodka, lani milijona, letos pa na proizvodnjo v vrednosti jonov dinarjev. Izdelova ročno kovane motike, k lopate in drugo orodje uporabljajo kmetje.

V Lokavcu bi radi no store, kamor bi preselili proizvodnjo in jo razši modernizirali, kolikor se modernizirati ročno delo nja novih prostorov pa bi ljala blizu štiri milijone jev. Težave pa so nast sredstvih, ki naj bi jih za za novogradnjo. Sami nimajo dovolj denarja, lahko lani namenili za samo 320 tisoč dinarjev bodo morali iskati rešite jetju kredita, pri čemer jim morala priskočiti na tudi širša družbena skup

UBLJANSKEM LITOSTROJU SMO SE POGOVARJALI O DELU PLANINCEV

PLANINE ZDRUŽUJEJO . . .

de na nov način življenja, erem se je znašlo človeštvo ekoč čez noč, glede na in-alizacijo in urbanizacijo a, v katerem živimo in ne adnje glede na naš način ki nam ne „poživlja in ja telesa in duha", je po-zaposlenih po aktivni re-iji iz leta v leto večja.

eč kot 25 let je tega, ko si delavci Litostroja lili svoje planinsko dru-. V začetku jih je bilo danes jih je že blizu 600, tos pa se bo društvu pri-čila tudi mladinska pla-ka sekcija!

ne dokazujejo le raziskave ličnejših strokovnjakov in e znanstvenih inštitutov, č tudi vse večji interes na potrebe ljudi samih po u, po športnem razve-po rekreaciji na planem, ob vodi ali v planinah. To ujejo vse številnejša orga-

za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia®
medex
Ljubljana

na športna društva in seve-lik interes za rekreacijo v delovnih organizacijah in kazujejo ljudje, ki samo-tivno in vse pogosteje iščeše poslužujejo najrazlič-oblik aktivnega razvedri-

STRANSKA PODPORA

imivo je, da so interesi ih ljudi na področju e rekreacije sicer precej ni, da pa se jih večina predvsem za rekreacijo v i. Vse več ljudi se na primer navdušuje za smučanje, izletništvo, kopanje, planinarjenje . . .. Zanimivo in obenem tudi zelo razumljivo, saj nudi rekreacija v prirodi človeku precej več kot pa telovadba v zatohli telovadnici.

Če bi šli lepo po vrsti in bi pri tem začeli pri vrhu, bi ugotovili, da imajo že dolga leta največ pristašev planinci. Iz leta v leto več jih je, imajo najbolj razvejano in seveda množično organizacijo in kar je še posebej razveseljivo in zanimivo, na izredno plodna tla je naletela dejavnost planincev prav v delovnih kolektivih, ki imajo v svojih vrstah najmočnejša planinska društva v Sloveniji.

In tako tudi v ljubljanskem Litostroju.

„Dolgoletne izkušnje so pokazale, da so rezultati dela planinskega društva v delovni organizaciji precej bolj plodni, kot pa na terenu . . .", nam pripoveduje Stane Vogelnik, ki je že deset let predsednik planinskega društva v Litostroju. „Res, precej lažje je delati v kolektivu kot pa izven njega. Planinci smo tesno povezani, izhajamo takorekoč iz vseh struktur v podjetju, s čimer so dani vsi pogoji za tesno sodelovanje in uspešno delo. Kot homogena organizacija smo deležni v podjetju vsestranske podpore. Saj končno ne gre izključno le za rekreacijo zaposlenih temveč, kot sem že omenil, za spoznavanje in vzpostavljanje medsebojnih vezi med delavci. Znano je namreč, da združujejo planine vse vrste ljudi, da povezujejo planinska pota tako ljudi brez šol z visokoizobraženimi strokovnjaki, kot na primer mlade in stare in sploh vse svetove . . ."

BOGATA TRADICIJA

V ljubljanskem Litostroju so ustanovili ljubitelji planin svoje društvo, seveda pod okriljem tedanjega Sindikalnega športnega društva Litostroj, že leta 1948, to je pred dobrimi petindvajsetimi leti. To je bil skromen začetek planinske in alpinistične dejavnosti delavcev tega velikega ljubljanskega delovnega kolektiva.

Razumljivo, začeli so povsem praznih rok. Osnovni kapital sta bila volja in ljubezen do narave, do aktivnega razvedrila v spokojnem planinskem svetu.

„Prva naša planinska postojanka je bila planšarska koča na Veliki planini . . .," nadaljuje Stane Vogelnik. „Seveda, koča ni bila naša, imeli smo jo v zakupu. Sredstev nismo imeli, bilo nas je malo. Na začetku komaj 16 . . . Potem smo imeli svojo postojanko v Ratečah, leta 1957 pa smo že zakoličili svoj planinski dom na Soriški planini. Z udarniškim delom smo postavili mikavno planinsko postojanko, ki smo jo pozneje povečali z depandanso, v kateri so le ležišča. Z leti je postala Soriška planina in naš planinski dom, ki smo ga nekoliko modernizirali in obnovili, izredno priljubljena izletniška in počitniška postojanka naših delavcev in tudi drugih ljudi. Dom je odprtega tipa, v njem so dobrodošli prav vsi planinci, in nudi svoje gostoljubje prav vseh 365 dni na leto . . ."

Med delavci Litostroja vlada še posebej veliko zanimanje za „izlete v neznano". Ti izleti so najbolj množični, saj jih organizatorji obogatijo z zanimivim poučnim programom.

Poleg tega so zelo priljubljeni izleti, ki jih organizirajo gobarji. Združeni so s tekmovanjem, kjer organizator točkuje predvsem število nabranih gob in seveda – najlepšo gobo. Ti izleti se končajo, kako drugače, kot z okusno gobovo juho.

Vsekakor hvale vredno. Znano je namreč, kako je z našimi planinskimi postojankami. Običajno poslujejo le nekaj mesecev na leto, drugače pa so enostavno zaklenjene. Planinci pa zmrzujejo v bivakih in šotorih, oziroma se odločajo le za kratke izlete.

ZA VSAKOGAR NEKAJ

Planinsko društvo Litostroj šteje že blizu 600 članov. Dejavnost društva je izredno razvejana, saj so želje članov različne.

„Svoj letni program sestavimo običajno že v začetku leta in ga potlej razmnožimo, tako da je na voljo prav vsem članom kolektiva . . .," razlaga predsednik planinskega društva Vogelnik. „Za letošnje leto smo planirali 16 izletov, med katerimi so eni res samo izleti, na primer na Sorico, Golico, Blegoš, Nanos . . ., drugi pa so že kar zahtevne ture. Tako bodo šli letos najzahtevnejši planinci na Jalovec, Špik, Škrlatico, na Triglav in seveda še marsikam. Datume za teh 16 izletov smo seveda določili naprej, vmes pa bomo hodili še po svoje oziroma, kot temu pravimo, nekoliko manj organizirano . . ."

Ker imajo v Litostroju svoj izobraževalni center, bodo letos ustanovili tudi mladinsko planinsko sekcijo. V treh letnikih imajo namreč blizu 300 mladih ljudi, med katerimi so že mnogi navdušeni obiskovalci gora. S tem se bodo vrste planincev v Litostroju še bolj okrepile . . .

ANDREJ ULAGA

Namiznoteniški igralki mariborske ZAVAROVALNICE II: Krjukov Natalija in Lončar Marija. Bosta tudi v drugem delu prvenstva tako uspešni? (Foto: Lešnik)

Namiznoteniško prvenstvo Maribora

Po prvem delu ženske sindikalne namiznoteniške lige je presenetljivo zavzela prvo mesto ekipa mariborske ZAVAROVALNICE II, za katero sta igrali Natalija Krjukov in Marija Lončar.

Odkar je bila ustanovljena ženska liga, v tekmovalni sezoni ni izrazitih favoritov. V letih so se namreč menjali zmagovalci, letos pa je to presenečenje pripravila že omenjena ekipa Zavarovalnice. Tako je v prvem delu prvenstva osvojila prvo mesto brez izgubljenega srečanja in vodi pred lanskim prvakom (ekipo Gradisa I) za dve točki.

Medtem ko je v ženski konkurenci prvi del prvenstva končan, se boji v moških ligah nadaljujejo. V I. ligi vodi brez poraza ekipa TAM I Tezno pred Livarno I, TAM III Tezno, Rušami I, M. Vodovodom, TSN itd.

V II. ligi vodi prav tako brez poraza ekipa Obrtnika pred Cevovodom I, Radiom Maribor, Konstruktorjem II, Marlesom, Zavarovalnico I itd.

V III. ligi – A skupine je vodeča ekipa Elektro, ki še tudi ni izgubila srečanja in vodi pred PTT, TAM IV Tezno, Sladkogorsko, UJV itd.

V III. ligi – B skupine vodi Petrol pred K. skupnostjo, Zarjo, Birostrojem, TAM V Tezno, Lokomotivo itd.

D. ZAGORAC

ŠIG – 74 V LJUBLJANI

Pred dnevi je bila v Ljub-ni seja komisije republi-ega odbora sindikata grad-enih delavcev Slovenije za ort in rekreacijo. Sejo, na tero so bili vabljeni poleg anov komisije tudi pred-avniki organizacijskega ko-iteja ŠIG-74, je vodil Janez ambrož, dolgoletni pred-dnik omenjene komisije za ort in rekreacijo pri repu-liškem odboru.

Glavna točka dnevnega eda je bila organizacija le-šnjih letnih športnih iger adbenih delavcev Slove-ije. Znano je namreč, da so rganizacijo te velike špor-e manifestacije letos pre-eli predstavniki Splošnega adbenega podjetja Novo mesto in da bo pokrovitelj ger Ivan Hočevar, generalni irektor omenjenega pod-etja.

Ker se bo iger udeležilo koraj tri tisoč nastopajočih, o se na seji pogovarjali redvsem o tem, kje naj bi ile letošnje igre – v Novem mestu ali v Ljubljani. Predstavniki SGP Grosuplje so razložili, da bi nastopile skoraj nepremostljive organizacijske težave, če bi se zbralo tako veliko športnikov v Novem mestu – gre za pomanjkanje prenočitvenih kapacitet, potrebnih gostinskih uslug, pa tudi pomanjkanje parkirnih prostorov – zato so člani komisije glasovali za to, da bodo tudi ŠIG-74 v Ljubljani. Tako kot nekaj let doslej bo velika športna manifestacija gradbenih delavcev Slovenije v lepem in ustreznem športnem parku Kodeljevo. Ne glede na to pa so organizatorji iger ostali predstavniki SGP Novo mesto.

Ob tem še tale novica, ki smo jo slišali na sestanku komisije: VI. letne športne igre gradbenih delavcev Jugoslavije bodo letos v Črni gori in sicer v Hercegnovem. Igre bodo 12., 13. in 14. oktobra, finančno pa jih bodo podprla tudi slovenska gradbena podjetja.

Ul.

Športniki Elektra ob 1. maju

Športna rekreacija ter počitniška dejavnost sta v Elektro Maribor na visoki ravni. Že več let imajo organizirano športno rekreacijo, tako da šteje Elektro v Mariboru med najbolj uspešne na tem področju. Letos so v počastitev 1. maja organizirali tekmovanje med TOZD Elektro v malem nogometu, odbojki, kegljanju, n. tenisu, šahu ter streljanju. Na tekmovanju je sodelovalo 9 TOZD z precejšnjim številom udeležencev.

V malem nogometu so bili najboljši predstavniki (9 ekip) Remontnih delavnic, pred Skupnimi službami in Gradnje–montaže. V odbojki so zmagali predstavniki Obrat okolica, pred Remontnimi delavnicami in Gradnje–montaže. V namiznem tenisu so bili najboljši igralci Remontnih delavnic pred TOZD M. Sobota in TOZD Ptuj. V kegljanju so bili prvi predstavniki Elektro-mesto, Remontne delavnice in Gradnje–montaže. V šahu so osvojili največ točk Remontne delavnice pred Elektro–mesto in Elektro–okolica. V streljanju pa so imeli najmirnejšo roko strelci Elektro–mesto pred Remontnimi delavnicami.

V skupni uvrstitvi so osvojili prvo mesto Remontne delavnice s 101 točko pred Gradnje-montaže 87. Sledijo Elektro-okolica 86, Elektro-mesto, M. Sobota itd.

J. R.

● MEDVODE

Mladi strelci

V želji, da vzbudi med učenci zanimanje za strelski šport, je Strelska družina „Color" Medvode pripravila na šoli Franc Bukovec v Preski strelsko tekmovanje z zračno puško, ki se ga je udeležilo kar 123 učencev. Prvo mesto je osvojil Žavbi s 46 krogi od 50 možnih, pred Bočkom in Bernardom (45) ter Cegnarjem in Trampužem (44) itd. Deset prvoplasiranih je prejelo lepe praktične nagrade.

F. R.

Športne igre delavcev socialnega zavarovanja

V petek in soboto (17. in 18. t. m.) so bile v organizaciji Koprske skupnosti zdravstvenega in podružnice pokojninsko-invalidskega zavarovanja 8. tradicionalne letne športne igre delavcev zdravstvenega in pokojninsko-invalidskega zavarovanja v SRS.

Več kot 200 nastopajočih se je pomerilo v petih športnih panogah: kegljanju, streljanju, odbojki, namiznem tenisu v ženski in moški konkurenci ter šahu. Prehodni pokal so tokrat osvojili Kranjčani, ki so imeli sicer enako število točk v skupnem plasmaju kot športniki strokovne službe Ljubljana, vendar pa zato več prvih mest v posameznih panogah. Sledijo Murska Sobota, Ljubljana (direkcija), Nova Gorica, Maribor, Novo mesto, Koper, Celje in Ravne.

Rezultati:

Kegljanje ekipno: 1. Ljubljana (strokovna služba) 689 podrtih kegljev, 2. Nova Gorica – 651, 3. Maribor – 614.

Kegljanje posamezno – moški: 1. Jože Benko (Nova Gorica – 454 kegljev), 2. Boris Brunskole (Ljubljana – strokovna služba – 453 kegljev), 3. Štefan Celarc (Murska Sobota – 405 kegljev). Ženske: 1. Tončka Černač (Ljubljana – strokovna služba – 404 kegljev), 2. Fani Kralj (Ljubljana – direkcija – 371), 3. Marija Hochstatter (Murska Sobota – 360). Mešani pari: 1. Boris Brunskole–Tončka Černač (Ljubljana – strokovna služba – 857), 2. Jože Benko–Anica Mokorel (Nova Gorica 814), 3. Štefan Celarc–Marija Hochstatter (Murska Sobota – 765).

Odbojka: 1. Kranj, 2. Ljubljana – direkcija, 3. Novo mesto.

Namizni tenis – moški: 1. Kranj, 2. Ljubljana – direkcija, 3. Murska Sobota. Ženske: 1. Murska Sobota, 2. Ljubljana – strokovna služba, 3. Maribor.

Streljanje ekipno: 1. Kranj (697 krogov), 2. Murska Sobota (689 krogov), 3. Nova Gorica (674 krogov). Posamezno moški: 1. Mario Clemente (Nova Gorica 171), 2. Dušan Kutin (Nova Gorica 155), 3. Martin Strgar (Ljubljana – strokovna služba 154). Ženske: 1. Danica Skomin (Celje 156), 2. Maridi Cerkovnik (Ljubljana – strokovna služba 139), 3. Mirjana Križmanič (Kranj 138).

Šah: 1. Ljubljana – direkcija, 2. Maribor, 3. Ljubljana – strokovna služba.

Devete igre bodo prihodnje leto v Celju.

L. ZUPANČIČ

Kozjansko je spet zaživelo. Pesem mladih brigadirjev iz vse države odmeva med strmimi griči te doslej vse preveč pozabljene pokrajine. Širok trak bodoče ceste se počasi, a vztrajno zajeda v pobočja. Globoki jarki in vodovodne cevi že povezujejo nekatere vasi in posamezne domačije.

»Nismo revni,« pravijo Kozjanci, »toda za razvoj so potrebne tri stvari. Elektriko že imamo, sedaj pa bomo dobili vodo in cesto, potem ... Potem bomo lahko tudi sami več storili zase.«

»Prišli smo pomagat, da zgradimo cesto in vodovod in da gradimo sebe.« Tako zatrjujejo mladi. »Pa tudi zato, da povrnemo vsaj del dolga, kar so ljudje iz teh krajev dali med NOV. Ne bomo ostali sredi poti, saj nam je tovariš Tito naročil, naj ne gremo prej s Kozjanskega, dokler vsega ne uredimo. To nas zavezuje in nam daje polet.«

Jože Perčič je neutruden. Vsak dan vsaj enkrat obišče brigadirje na trasi. Kljub temu, da je že v triinsedemdesetem letu, je predsednik iniciativnega odbora za gradnjo ceste Gračnica–Ledinščica

Voda oziroma vodovod je ena od osnovnih življ potreb Kozjanskega. Prav zato so se brigadirji lotili te z enako vnemo kot ceste

PREJ PA NE GREMO DAM'

Lansko delovno akcijo ljubljanskih mladincev „Kozje 73" in republiško akcijo „Kozjansko 73" so letos združili in ji dali zvezni značaj. Akcija se je začela 2. maja in bo imela šest tritedenskih izmen. Skupno bo letos sodelovalo več kot 1000 mladih delavcev in dijakov iz vse države, kar je za več kot še enkrat toliko kot lani.

„Zanimanje med mladimi je zelo veliko," so povedali na republiški konferenci ZMS. „Že doslej smo morali odkloniti skoraj 4000 brigadirjev. Nove prijave pa prihajajo vsak dan."

„Iz Kozjega in Planine, kjer so bili brigadirji lani, so se letos preselili v Šentvid pri Planini. Občina Šentjur jim je dala na voljo staro šolsko poslopje. Preuredili so ga, saj bodo v njem vsaj še pet let. Razmišljajo pa tudi, da bi poslopje kasneje uporabljali kot prostor za različne seminarje, za šolo v naravi in druge podobne potrebe mladih.

Ko sem jih pred dnevi obiskal, je prva izmena še odšla domov. To so bili mladinci in mladinke, zaposleni v delovnih organizacijah Maribora in Celja.

Veliko so vedeli povedati domačini o tej prvi izmeni. Same pohvale! „Zelo smo zadovoljni z mladimi," je pripovedoval MIHA PAJK in natakal brigadirjem sadjevec iz velike pletenke. „Ravno sedaj gradijo cesto mimo moje hiše. Tudi vodovod že imam. Veste, ponosen sem na našo mladino. Vi si sploh ne morete predstavljati, kaj nam pomenita voda in cesta." In Miha je odšel v klet po drugo pletenko.

„Po vojni so bili naši kraji pozabljeni. Našel nas je samo še davčni izterjevalec," je z grenkobo v glasu pripovedoval 73-letni JOŽE PERČIČ, predsednik iniciativnega odbora za gradnjo ceste Gračnica–Ledinščica. „Naši ljudje, ki delajo v Štorah, Šentjurju ali Celju, imajo tudi po dve uri hoda do avtobusa. Z novo cesto bo tudi njim veliko bolje. „In kmetje bodo laže prodajali mleko in druge kmetijske pridelke.

V mladino smo zaupali že od vsega začetka, ko pa smo videli, da jih je prišlo letos še več, in to iz vse Jugoslavije, smo vedeli, da bomo načrte, ki so nam življenjskega pomena, tudi uresničili."

Prav gotovo pa domačini ne bodo pozabili, da so fantje po normalnem sedemurnem delu še udarniško pomagali kmetom zlagati opeko, premetavati gramoz, nalagati les in kopati jarke za vodovod. Pavli STRAŠEK iz Podloga, ki je na domačiji sama in še invalid povrhu, so udarniško skopali 120 m dolg jarek za vodovod. Zjokala se je v hvaležnosti.

„Prišli smo delat," so rekli brigadirji prve izmene in kljub dežju delali naprej. Mokri in blatni sicer, toda začeto delo so opravili. To se je dogajalo večkrat. V spominu jim bo ostal tudi brigadir iz Kraljeva, ki si je na koncu izmene zaslužil naziv „mister žulj". Enajst žuljev na obeh rokah. Pa Ivica iz celjskega Ingrada, ki je z dodatnim delom nadomestil nekaj zamujenih dni. Še mnogo je takih junakov prve izmene, med njimi tudi zabavni orkester, ki je brigadirjem in domačinom igral na gramofon, kuhinjsko posodo in prazne konzervne škatle.

„Danes je druga izmena prvič odšla na delo," je na koncu našega obiska povedal komandant akcije Kozjansko 74 ZLATKO VOGRIČ. „V njej sta brigadi iz Novega mesta in Kranja z mladinci pobratenih mest, to je iz Leskovca, Zemuna, Duge rese, Bihaća in Siska. Delo je že normalno steklo, nekateri delajo pri vodovodu, drugi na cesti. Vseh je 140. Nerodno je le to, ker so gradbišča precej oddaljena drugo od drugega. Brigadirje vozimo sicer z avtobusom, vendar smo morali nekatere ceste prej popraviti.

Delo ni naš edini namen. Tudi ta delovna akcija je obenem kadrovska brigada, kjer se usposabljajo mladinci za vodenje delovnih akcij, ki jih imamo v načrtu za prihodnja leta. Zato prirejamo številna predavanja, razgovore in poučne ekskurzije, kar nam pa ostane prostega časa, ga posvečamo športu, saj imamo na razpolago telovadnico v Planini in novo igrišče v Lesičnem. Imamo svoj časopis in izdajamo svoj bilten.

Trda kozjanska zemlja, vročina in žulji so bili tisti dan najhujši nasprotnik novincev, a so se, moram reči, s temi tegobami kar hrabro spopijemali. V nekaj dneh bo že vse bolje. Sicer pa na utrujenost in pekoče roke tako ne bodo imeli časa misliti.

Oh, ta prvi dan! Vročina, trda zemlja in žulji. Tudi Olga iz Žirovnice je že prvi dan dobila dokaz delo v brigadi vzela resno.

FOTO: A. A

„Ponosni smo na mladino, ki nam gradi cesto," je pribil domačin Miha Pajk, ko je prinesel brigadirjem sadjevca. „Tudi hvaležni smo jim, ker dobro vemo, da najbrž še ne bi dobili ne vodovoda ne ceste, če ne bi bilo mladih."

Za malega Mikija, Flokija, Pikija ali kako mu je že ime, nihče ne ve, od kod je prišel, toda psička so brigadirji vzljubili in postal je njihov. Ostal je pri njih in gre seveda iz rok v roke. „Naš je," pravijo brigadirji, „pa tudi svoje ime bo dobil."

Po napornem delovnem dnevu se brigada z zastavo vrača v svoj novi dom. N to še konec njihovega delovnega dne. Po kosilu bodo prostovoljci odšli pom kmetom in zvečer bodo poslušali predavanje ali pa odšli na igrišče igra šarko, odbojko ali nogomet

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Direktor, glavni in odgo urednik IVO TAVČAR. Nastov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Račun pri Komunalni b Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100. Posamezna številka stane 2,00 din. Naročnina je četrtletna 25,00 din — polletna 50,00 din — in letna 100,00 din Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 23. januarja oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov